

JA SAM | 1 KLIK ISPRED

At the heart of the image

JA SAM NOVI NIKON J1. Ja sam pametan zato što snimam fotografije pre i nakon vašeg pritiska na dugme. Zbog toga nikada nećete propustiti ni jedan važan trenutak. Ja predstavljam ceo jedan mali sistem sa izmenljivim objektivima i mogućnostima koje nikada do sada niste videli, kao da je fotografija oživela. Ili kako ja to zovem Motion Snapshot. Ja sam najbolji trenutak fotografskog života. www.iamnikon.rs

U FOKUSU

KONKURS: MOJE MESTO – MOJI LJUDI

PUTOPIS: MALDIVI

POPULARNA ISTORIJA

ReFoto

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 92 MAJ 2012 WWW.REFOTO.RS RSD 250, K.M. 8, KUNA 30, DEN 250, EVRA 4

Agencija VII
IZA ZAVESA

Uroš Petrović
U POTRAZI...

Praksa na delu
STUDIJSKI KIŠOBRANI

ACR – Kompletna obrada

85 mm OBJEKTIVI

SUPERZUM KOMPAKTNI FOTOAPARATI

ŠTAPOM I KANAPOM – UV PRINTER

Specijalisti za
Krstarenja!

**ROVINJ
PHOTO
DAYS**

Rovinj, od 1. lipnja
www.photodays-rovinj.com

Zavičajni Muzej grada Rovinja, od 1. lipnja, 2012.

IZLOŽBA „IZMEĐU AMERIKE I EUROPE“

Šest velikih majstora koji su obilježili američku fotografiju 20. stoljeća:
Lewis Hine, André Kertesz, Walter Rosenblum, Robert Capa, John Phillips, William Klein

Generalni pokrovitelj:

maistra

Supokrovitelj:

TURISTIČKA ZAJEDNICA ROVINJ
COMUNITÀ TURISTICA DI ROVIGNO

Pokrovitelj:

PBZ CARD

Pokrovitelj:

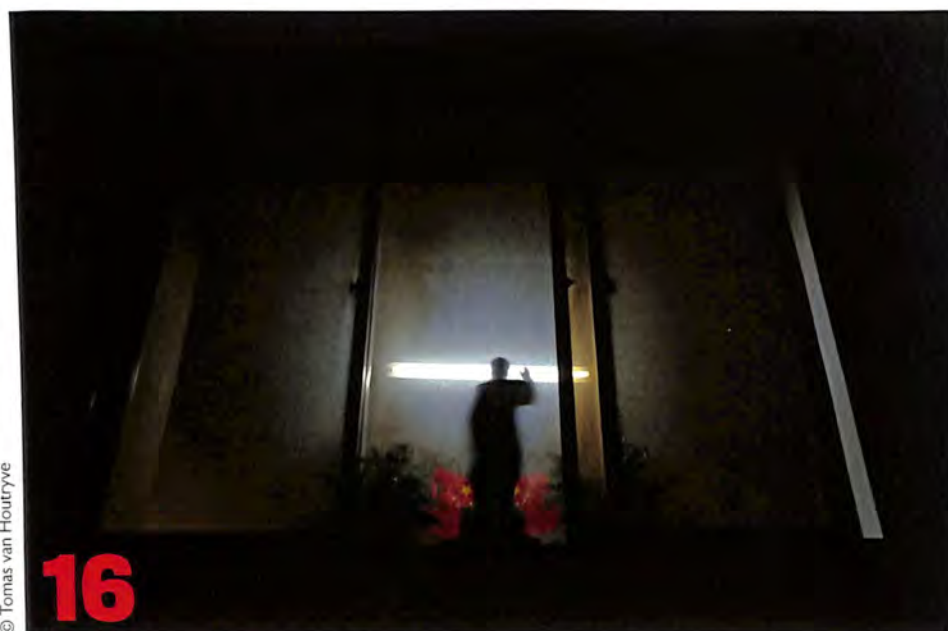

Ekskluzivni medijski
pokrovitelji:

Jutarnjist

Medijski pokrovitelj:

ReFoto *Gloria*

© Tomas van Houtryve

16

fotografi AGENCIJA VII
"Prikaz života iza crvene zavese"

Aktuelnosti

MEĐUNARODNA IZLOŽBA "ULICE 2012" © Miljenko Marotti

10

Štapom i kanapom

76

fotografi UROŠ PETROVIĆ
"Ponekad 'glavni krivac' može da bude i sam motiv"

© Uroš Petrović

42

© Ivana Orlović - Kranjc

50

Putopis
stalne rubrike

U FOKUSU Galopirajući početak	06
AKTUELNOSTI Izložbe, konkursi, najave, knjige	10
DA LI STE ZNALI? Fotografske zanimljivosti	14
FOTOGRAFI Tomas van Houtryve	16
Uroš Petrović	42
OSVRTI I KRITIKE Naš pogled na izložbu "Paris izvan Mašte" Fadila Šarkija	24
KONKURSI U susret velikom jubileju najavljujemo novi konkurs sa fantastičnim nagradama	25
PUTOPIIS Podvodne fotografije mora oko Maldiva	50
POPULARNA ISTORIJA Nastavak priče o Američkoj fotografiji u periodu od 1950-1970 godine	54
ŠTAPOM I KANAPOM Kako napraviti UV printer	76
KOLEKCIONARSKI UGAO Najjednostavniji fotoaparati	78
FOTO-KONKURS Moje mesto, moji ljudi krasi strane časopisa	80
FOTO-KLINIKA U ovom broju komentarišu: Ivana Tomanović, Milan Živković, Aleksandar Kelic i Darko Stanimirović	88
PISMA ČITALACA Vi pitate, mi odgovaramo	96

Prijatelj
časopisa
ReFoto

radio
na frekvencijama
99.1 / 100.8 / 105.4 MHz

60

tehnika

AKTUELNA FOTO-OPREMA

NOVITETI Za svakog po nešto, od fotoaparata, diskova, međuprstenova, foto-opreme	56
SIGMA 28 MM F/1,8 DG MAKRO Mnogo zadovoljstva za relativno malo novca	59
SUPERZUM FOTOAPARATI Pregled kompaktnih digitalnih fotoaparata sa najvećim rasponom zum objektivna	60
PORTRETNI OBJEKTIVI Objektivi s fiksnom žižnom daljinom od 85 mm	68
RASVETA Nov sistem studijske rasvete, zasnovan na kompletima od tri fleš-glave i dodatne opreme	72

68

OBJEKTIVI

RASVETA

72

38

foto-škola

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA,
DIGITALNA OBRADA

PRAKSA NA DELU Studijski foto-kišobran, jednostavan i efikasan modifikator svetla	26
FOTO-ŠKOLA Definisanje rekvizita na fotografskoj slici	34
DIGITALNA FOTO-ŠKOLA ACR - alat za obradu digitalnih snimaka	38

26

34

NOVITETI

56

PRATITE REFOTO
I NA FACEBOOK
STRANI

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

OSNIVAČ Slobodan Vukadinović
IZDAVAČ Studio One, Beograd, Pčinjska 15a
DIREKTOR Marija Vukadinović
marija.vukadinovic@studioone.rs
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.rs
UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.rs
SARADNICI Ivana Tomanović, Svetislav V. Dragović,
Vladimir Červenka, Miroslav Nikoljačić, Imre Szabó,
Jelena Matić, Marija Milovanović-Maksimović, Zoran Imširagić,
Ljubomir Zlatanović, Srđan "Abdee" Abdijević,
Darko Stanimirović, Andrijana Pajović, Predrag Vučković,
Dragan D. Gajić (Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska),
Damir Tiljak (Hrvatska), Vojin Mitrović (Pariz)
TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN
Sanja Cvejanović, Emilija Jelić
KOORDINATOR REDAKCIJE
Milena Tomić, milena.tomic@studioone.rs
LEKTOR Biljana Gordić
tel. 011/34-49-641; faks. 011/78-60-234
ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd
PRE-PRESS Studio One – Rukopisi i prilogi se ne vraćaju
VEB-SAJT: www.refoto.rs
E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.rs
CENA pojedinačnog broja 250 dinara
žiro-račun 160-328850-16

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
77

FOTO: časopis za kulturu fotografije /
glavni i odgovorni urednik Milan Živković. –
1996, br. 1 – ... – Beograd (Pčinjska 15a);
Studio One, 1996– (Beograd : Politika). – 30
cm
Mesečno. – Varijantni naslov od 2001. Refoto
ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)
COBISS.SR-ID 117858055

© SVA PRAVA ZADRŽANA
Nijedan dio ove publikacije ne sme biti
reprodukovani ili objavljeni u bilo kojoj formi ili
kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim,
uključujući fotokopiranje, snimanje, uvođenje u bilo
koju bazu podataka ili sisteme za pretraživanje,
bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

© IVA LULIĆ, "Artusi"

naslovna strana

BORIS BJELICA
urednik tehnike

Pre nekog vremena pričali smo o odnosima perspektiva i objektivna koje koristimo prilikom snimanja. Iako tržištem trenutno dominiraju zumobjektivi, evidentno je da se nešto dešava, jer sve češće imamo priliku da vidimo takozvane "prajm" objektivne. Jedna žična daljina posebno je dobra za snimanje portreta i takvim objektivima posvećen je jedan, a kompaktnim superzumovima, drugi veliki deo tehnike.

IVANA TOMANOVIĆ
fotograf i docent

Šta je to što komunizam čini privlačnim i u 21. veku, relativno dugo nakon završetka hladnog rata? Odgovor na pitanje potražio je Tomas van Houtryve, fotograf agencije VII, putujući kroz zemlje u kojima je komunizam i dalje dominantan. Ivana nas vodi kroz njegova putovanja i fotografije.

MIROSLAV NIKOLJAČIĆ
kolekcionar

Ovog puta, Kolja nam predstavlja nekoliko manje poznatih fotoaparata do kojih je došao "zbrda-zdola", lutajući po domaćim i stranim buvljicama i prodavnicama. Ono što ih povezuje jeste da su to veoma jednostavni i funkcionalni predstavnici fotografske analogne opreme.

VLADIMIR ČERVENKA
fotograf

U nastavku priče o značaju rekvizita prilikom nastanka fotografske slike, Vladimir Červenka objašnjava nam važnost rasporeda i podele uloga koju svaki element na fotografiji mora da ima, kako bi gotova fotografija imala poruku koju je njen autor zamislio pre snimanja.

JELENA MATIĆ
teoretičar umetnosti i medija

U nastavku priče o istoriji fotografije u Americi, Jelena nam prikazuje tri istaknuta fotografa: Roberta Frenka, Dajana Arbus i Vilijama Klajna, koji su, svaki na svoj način, prikazivali drugačije viđenje Amerike, u trenutku kada publika to možda nije bila spremna da vidi.

DARKO STANIMIROVIĆ
fotograf

Nova rubrika "Osvrti i kritike" kreće od ovog broja i baviće se aktuelnom fotografskom scenom i, pre svega, izložbama fotografija. Darko je posetio izložbu "Pariz izvan mašte" čiji je autor Fadil Šarki, i napisao svoje viđenje fotografija kao i same postavke u galeriji '73.

SRĐAN ABDIJEVIĆ
fotograf

Pored brojnih novih "gedžeta", kao što su fotoaparati od 155 grama, foto-torba za bicikliste i EIZO monitor dijagonale 36 inča. Srđan se posebno posvetio prikazu objektivna Sigma 28 mm f1.8 DG Makro, objektivu koji, u njegovoj ličnoj podeli na "normalce" i "nenormalce", spada u ovu drugu grupu.

Fotoaparat koji snima umetničke fotografije

Većina vas slatko će se nasmejati nakon čitanja naslova, drugi će pomisliti kako sam totalno "odlepio". Kako god bilo, u proteklih nekoliko meseci dobio sam više pisama s ovakvim ili vrlo sličnim pitanjem i svaki put sam ostao duboko zamišljen, s prstima iznad tastature. Čekao sam, u stvari, da "me prođe" početni poriv koji je iz sve snage vrištao: "Nemoj kupovati fotoaparat, nije to za tebe", pa da nakon toga napišem odgovor. Pitanje koji fotoaparat bi idealno snimao umetničke fotografije spada u grupu za koju obično kažemo: "Da nije smešno, bilo bi tragično". Nažalost, opšte je prihvaćeno mišljenje da bez najskupljeg i najmodernijeg fotoaparata u rukama nije moguće snimiti "umetničku" fotografiju. Veoma slična stvar dešava

se i u oblasti računara, kada korisnici svoje neznanje pravdaju rečima: "Nisam mogao bolje da sredim fotografije, nemam Photoshop CSS." To što od kompletnog programa poznaju manje od jednog procenta, nije toliko važno. Ono što je apsurd jeste da po toj logici ne bi trebalo da postoji fotografija, najveći svetski fotografi koji su radili u prošlosti nikada ne bi snimili najpoznatije fotografije – jer nisu koristili najmodernije fotoaparate.

Taj čuveni epitet umetnički je, u stvari, veoma zanimljiva stvar. Kada malo razmislite, shvatite da ga najveći fotografi sveta ne stavljaju ispred svog imena. Jednostavno, oni su fotografi, stvaraju fotografije, a definiciju da li je to što su stvorili umetnost ili ne, ostavljaju gledaocima i kritičarima. S druge strane, titula "umetnički fotograf" koju pojedinci najčešće sami sebi dodeljuju treba da nas ubedi da je to što rade umetnost, a ako se tu "kao slučajno" pojavi pridev profesionalni, odmah vam je jasno s kim imate posla. Ne shvatam zašto i dalje u glavama fotografa postoji sumnja kada je u pitanju mesto fotografije, ali ona je evidentna i приметna. Pozvani ste na izložbu umetničkih fotografija, na koricama kataloga i monografija piše da su unutra odštampana umetnička dela... Prema tome, recept za "umetničkog fotografa" veoma je jednostavan: kupite najskuplji fotoaparat i uz svoje ime dodajte već pomenutu titulu. Istog trenutka svaka fotografija koju ste snimili automatski postaje umetnost, a ima slučajeva da ih pojedinci samoinicijativno proglašavaju i za nacionalno kulturno blago.

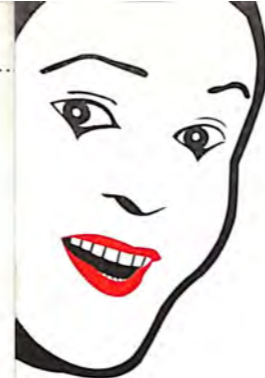
Pre neki dan kupio sam "Kodakov" Brownie. Malim delom iz sentimentalnih (nisam kolekcionar, iako imam nekoliko prelepih "veterana"), a mnogo većim iz praktičnih razloga. Jednostavno, želim da fotografisem na način kako se to radilo pre bezmalo sto godina. Kako ovo nije najmodernija fotografska sprava (na "karticu" staje samo osam snimaka), mislim da neće biti mnogo umetnosti. Meni to ne smeta, jer priželjkujem barem jednu dobru fotografiju.

Kako se naše "Refoto" kockice uvek lepo slože, u ovom broju imamo nekoliko priloga koji su "živi" dokaz da za dobru fotografiju nije neophodna najmodernija i najskuplja fotografska oprema. Ivana Kranjc pod vodom fotografske kompaktnim fotoaparatom, Uroš Petrović istim alatom snima svoje fotografske vizije a i Joe Sundelin je snimio reklamni materijal za Profoto, koristeći tako "zastareo" fotoaparat, kakav je Nikon D200. Brojne fotografije koje objavljujemo snimljene su "neumetničkim" fotoaparatima, a sve što za njih možemo reći jeste da su zaista dobre fotografije. U ovom broju pozabavili smo se i čuvenim problemom definisanja količine digitalne obrade i ponudili vam jedno od mogućih rešenja i to u obliku kratkog tutorijala. Tu su i sve ostale rubrike, uključujući i one posvećene najmodernijim tehnologijama. Možda ćemo jednog dana među brojnim novitetima imati i neki s naslovom "Umetnički fotoaparat", ali siguran sam da će u tom naslovu stajati i dva slova – AI (artificial intelligence) i podnaslov "Fotograf nije potreban". Da li će takvi snimci biti umetnost, pre svega zavisi od definicije osećanja. I toga da li imamo dušu, ili nam ona nedostaje. I fotografska, i umetnička.

Milan Živković
milan.zivkovic@refoto.co.rs

Milan Žubnobot

reč urednika

Tehnomanija®

Mesto gde se kupuje tehnika

Digitalni fotoaparat
EC ES 9 SILVER
12,2 megapiksela
Kontrola: Program AE
ISO: Auto, 80-1600
Ekran: TFT LCD 2.36"
Izvor napajanja: AA
Garancija: 2 godine

Digitalni fotoaparat
EC ST 93 BLACK
16,1 megapiksela
ISO: Auto, 80-3200
Ekran: TFT LCD 2.7"
Punjava baterija: BP70A
AC Adapter, Micro USB
Garancija: 2 godine

Digitalni fotoaparat
EC PL 20 SILVER
14,2 megapiksela
ISO: Auto, 80-1600
Ekran: TFT LCD 2.7"
Punjava baterija:
BP70A(740mAh)
Punjač: SAC-48
Garancija: 2 godine

U fokusu

najbolje fotografije čitalaca ovog meseca

NEMANJA ŠPOLJARIĆ, BEOGRAD, "SPRINT"

"Fotografija je nastala na Beogradskom hipodromu prilikom objašnjavanja prijatelju kako da, tehnički i praktično, na više načina, dočara pokret fotografijom.

Od opreme sam koristio digitalni full-frame fotoaparatus s objektivom 70-200 mm."

.....
Nemanja Špoljarić rođen je 1984. godine u Beogradu. Radi u marketinškoj agenciji i uporedo se bavi fotografijom od 2004. godine. Radio je kao fotograf na izradi vizuelnog identiteta pozorišnog festivala Bitef za 2011. godinu. Godine 2012. radio je kao fotograf na izradi novog broja magazina New Moment (br. 33). Više puta učestvovao je na konkursu ReFoto časopisa, a objavljene su mu fotografije na teme "Igra svetlosti" i "Monohromatski svet".

U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE
POKLANJA FILTER
NICNA ND2-ND400 FADER

FOTOVIDEOSVET

WWW.FOTOVIDEOSVET.RS

BOJAN DŽODAN, BEOGRAD, "RETRO LADY"

"Fotografija je nastala kao odgovor za takmičenje na temu "Going retro". Dozvolio sam sebi da takmičenju pristupim malo ozbiljnije, pa sam zajedno s Natašom, koja je na fotografiji, nekoliko dana unapred planirao fotografisanje, kostim, scenu, frizuru... Na dan fotografisanja nebo je bilo prilično monotono i kada smo već bili zadovoljni onim što smo snimili, sunce je pri samom zalasku uspelo

da se probije kroz oblake, zapali vrhove stabljika u polju i nagradi nas čarobnom atmosferom kojoj sam pomogao da dođe do izražaja, koristeći eksterni blic s belim kišobranom."

Bojan Džodan je absolvent teorijske fizike na Univerzitetu u Beogradu. Zaljubljenost u fotografiju dovela je do toga da se svakim danom čini sve verovatnije da će hobi i profesija zameniti mesta. Od prošle godine predaje fotografiju u Regionalnom centru za talente "Beograd".

VEDRAN MATICA, KOPRIVNICA, HRVATSKA "KLACKALICA"

"Snimljena je 30. 1. 2012. u selu Sokolovac, u Hrvatskoj, pored nafne klackalice koja se "klackala", za čitavo vrijeme snimanja, te stoga djeluje "zamućeno". Fotografija je nastala spajanjem stotinjak pojedinačnih ekspozicija od 20 sekundi u jednu, metodom stackiranja, koja se vrlo često koristi i astrofotografiji, tako da je ukupno vrijeme ekspozicije oko 30 minuta. Pritom se jasno u pozadini vide tragovi zvijezda koji predstavljaju pomak zvijezda na noćnom nebu, uslijed rotacije Zemlje oko svoje ose. Kružnice su koncentrične, a

zvijezda koja se nalazi najbliže središtu svih kružnica, najsajjnija je zvijezda zvijezda Mali medvjed, poznatija kao Sjevernjača, a udaljena je od nas 430 svjetlosnih godina. Oprema: Canon EOS 60D, Tamron 17-50 mm F/2,8, Yongnuo MC-36b intervalometar."

Vedran ima 31 godinu, živi u Koprivnici, a fotografijom se bavi u slobodno vreme posljednjih nekoliko godina. Najviše voli koncertnu fotografiju, te astrofotografiju koja kombinuje njegove dve ljubavi – prema fotografiji i prema noćnom nebu, obasjanom zvezdama. Shodno tome, moglo bi se reći da uživa kada uhvati komadić svetlosti u uslovima slabog osvetljenja.

IGOR SUVJAKOV, SARAJEVO, BIH, "PRAŠKI SAJAM FOTO-OPREME"

"U srcu stare jezgre Praga, na pročelju stare gradske vijećnice – na Staroměstskom trgu, nalazi se astronomski sat iz 15. vijeka – Orloj. Proveo sam sate i sate sjedeći ispod sata i promatrajući vojsku turista kako se smjenjuje svaki puni sat da bi pogledala paradu apostola i pokretnih kipova. Stotine ljudi iskrivljenih vratova, poluotvorenih usta, s fotoaparatom u rukama gleda, snima i divi se čudu tehnike iz 15 vijeka.

Više puta sam probao fotoaparatom da zabilježim taj prizor – trenutak kada parada na satu kreće, a stotine ljudi uz gromoglasno "vau" počinju, gotovo kao omađijani, da skljojaju. I vjerujte – nije mi uspjevalo. Na kraju sam napravio "kvazi panoramski" snimak, sastavljen iz dvije fotke, uz malu doradu "šava" u Photoshopu. Na to sam dodao izrez u formi filmske trake da bih usmjerio pažnju ljudskog oka na ovaj fascinantan

IVANA TODOROVIĆ, BEOGRAD, "IZ PSIHO PERSPEKTIVE"

"Kancelarija "HP Srbija" izabrala je moje radove za jednu grupnu izložbu fotografija koja će biti otvorena tokom maja u Beogradu. Tema izložbe je "Horor". Moji radovi imaju u sebi dozu mistike i magije, neki kažu i tame, a kakva bih ja Lilith bila da toga zaista u meni nema. Ova konceptualna fotografija je jedna u nizu koje ću predstaviti

na toj izložbi. Donekle je rimejk najpoznatije scene iz Hičkovog filma "Psiho", neki moj doživljaj onoga što je ubica video ili bih ja želela da jeste."

Ivana Todorović (nadimak Lilith) je akademski slikar iz Beograda. Član je ULUS-a i FSS-a. Realizovala je dve samostalne i preko 25 grupnih izložbi u zemlji i regionu. Učesnik je slikarskih i fotografskih kolonija.

U FOKUSU

MARIN VERAJA, METKOVIĆ, HRVATSKA, "MORE. NEBO KAMEN III"

"Često fotografiram prirodu i sve pojave u prirodi. Ovaj put sam eksperimentirao s dugim ekspozicijama i kao savršen motiv nametnulo se more (živim 20 minuta vožnje od mora) i oblačno nebo. Fotografije sam konvertirao u crno-bijelo da dobijem što zanimljivije likovne rezultate i dojmljivu

atmosferu. Koristio sam Nikon D3100 sa 17-55 mm objektivom, NDx8 filter, te polarizacijski filter."

Marin Veraja živi i radi u Metkoviću u Hrvatskoj, gde je i rođen 1984. godine. Po struci je inženjer informatičkog dizajna, a fotografijom se bavi od 2007. godine. U slobodno vreme najviše voli da fotografiše prirodu, a tako je nastala i ova fotografija.

MARIJA NIKOLIĆ, BEOGRAD, "VEO"

"Šaljem nekoliko fotografija iz ciklusa "Žena". Žena je na mojim fotografijama i prozirna, i nežna i nestvarna, i mistična, i bela i crna, uvek u pokretu između stvarnog i nestvarnog."

Rođena je 1986. godine u Beogradu. Diplomirala je umetničku produkciju na Akademiji lepih umetnosti, na temu "Dokumentarni film". Učestvovala je u realizaciji grafičkih projekata obrade teksta i slike, organizaciji umetničkih manifestacija, izložbama fotografija i drugo. Živi u Beogradu i radi kao samostalni fotograf na raznim poljima fotografskog delovanja.

NA TRAGU SVETLOSTI 2012 najava
GODIŠNJA IZLOŽBA FOTO-SAVEZA SRBIJE, 24. 5 - 5. 6. GALERIJA '73, BEOGRAD

Ovom izložbom Foto-savez Srbije prezentuje najnovija ostvarenja svojih najuspešnijih autora. Selektovane su sve fotografije koje su tokom 2011. godine nagrađivane na izložbama najvišeg ranga u zemlji i inostranstvu. Izložbe "Na tragu svetlosti" održavaju se od 2007. godine i ovogodišnja je šesta po redu. Iako je u pitanju tek početak formiranja savremene zbirke fotografija, ona već danas, sa svojih blizu 1.000 radova, predstavlja značajnu podlogu prilikom formiranja reprezentativnih kolekcija kojima se Foto-savez Srbije uspešno predstavlja širom sveta.

Dragan Lapčević

BEOGRADSKÉ PRIČE
16 - 28. 4. KNEZ MIHAILOVA ULICA, BEOGRAD

Izložba fotografija članova ULUPUDS-a posvećena je manifestaciji "Dani Beograda".

UMETNIK IZ SENKE najava
4 - 10. 5. BELDOCS FESTIVAL, BEOGRAD

U okviru međunarodnog festivala dokumentarnog filma BELDOCS, biće prikazan film pod nazivom "Umetnik iz senke," koji priča o Voji Mitroviću, čuvenom laborantu Magnumove laboratorije. Voja je vodio kompletan proces razvijanja filmova i fotografija članova agencije, a njegovo duboko razumevanje pojedinačnih rukopisa svakog fotografa bio je ključan razlog zašto je bio omiljen laborant u Parizu. Poverenje su mu ukazali fotografi kao što su: Henri

Cartier-Bresson, Josef Koudelka, Sebastio Salgado, Werner Bischof, René Burri, Marc Riboud, Robert Doisneau, Edouard Boubat, Man Ray, Helmut Newton, Raymond Depardon, Bruno Barbey, Jean Gaumy i drugi. Voju su, sa suzama u očima, u penziju ispratili neki od najvećih fotografa dvadesetog veka. Njegov život inspirisao je Milorada Đokića da snimi film u kome će ispričati njegovu priču. Jakov Kronj je montažer i koreditelj.

najava

SALON FOTOGRAFIJE VINKOVCI 2012
15. 4 - 5. 5. GALERIJA FOTOGRAFIJE MERAJA, VINKOVCI

Selektor izložbe, Stanko Herceg, imao je težak posao da od 1.011 fotografija, koliko je pristiglo na konkurs, izabere one najbolje. Kako je žiriranje obavljeno u vreme zatvaranja ovog broja, prikaz Salona ostavljamo za Refoto 93. Do tada uživajte u fotografiji koja se nalazi na naslovnoj strani, a delo je Ive Lulić, dobitnice prve nagrade za kolekciju fotografija.

najava

TREĆI MEMORIJAL "DRAGOLJUB TOŠIĆ" najava
IZLOŽBA POBEDNIKA KONKURSA ČASOPISA REFOTO
10 - 18. 5. GALERIJA AKADEMIJE LIKOVNIH UMETNOSTI, SARAJEVO, BIH

Dve pobjednice konkursa, studenti univerziteta u Sarajevu, pokazaće svoje radove tokom dvonedeljne izložbe. Iman Gavrankapetanović predstavice se 31 kolor

fotografijom, nastalom tokom putovanja po Kini, a Nina Mašić sa 14 crno-belih diptiha. Više o izložbi u sledećem broju.

Nina Mašić

Iman Gavrankapetanović

OKOM NA OKO(LO) najava
EL GVOJOS, 27. 4 - 9. 5. BLOK GALERIJA, BEOGRAD

Tema izložbe je muzika. Akcenat je stavljen na vizuelnu komunikaciju fotografa s muzičarem, međusobnu komunikaciju muzičara, kao i komunikaciju muzičara s publikom. Na izložbi će biti predstavljeno oko 40 crno-belih i kolor fotografija.

ROMSKI TRIPTIH
ZORAN TAIROVIĆ, 8 - 28. 4. DOM KULTURE STUDENTSKI GRAD, BEOGRAD

Printovi na temu interkulturalnosti, konfesionalnosti i identiteta.

ŽUDNJA ZA STVARNIM. SAVREMENA AUSTRIJA najava

19. 4 - 20. 5. GALERIJA-LEGAT MILICE ZORIĆ I RODOLJUBA ČOLAKOVIĆA, BEOGRAD

Izložba predstavlja dela austrijskih umetnika koji istražuju različite modele realnosti; pojam realnosti predstavlja okosnicu njihovog rada. Umetnici: Iris Andraschek, Catrin Bolt, Adriana Czernin, Josef Dabernig, Judith Fegerl, Michael Goldgruber, Nilbar Güres, Maria Hahnenkamp, Siggie Hofer, Michael Höpfner, Franz Kapfer, Leopold Kessler, Ulrike Königshofer, Hubert Lobnig, Beke Marx, Anna Mitterer, David Moises, Bernd Oppl, Margherita Spiluttini, Esther Stocker i Hannes Zebedin.

Margherita Spiluttini

Jure Kravanja, Slovenija, "Pustinjaška šetnja", tema: slobodna, IAAP diploma

Mario Miličević, Hrvatska, "Mokri konobari", tema: "Ulice", UPI zlatna medalja

MEĐUNARODNA IZLOŽBA "ULICE 2012"
6. 4. NUCK "TRAJKO PROKOPIEV", KUMANOVO, MAKEDONIJA

Međunarodna izložba Streets 2012 predstavlja ogroman uspeh, kako za organizatora FKK "Kozjak 50", tako i za makedonsku fotografiju. Foto-klub trenutno vode mladi ljudi koji s mnogo elana produžavaju šestogodišnju istoriju kluba. "Kozjak 50" se ističe i u organizaciji međunarodnih izložbi i u pronalasku kvalitetnih autora koji postižu velike uspehe na svetskom nivou. Organizator posebnu pažnju pridaje

je izboru članova žirija, koji daje posebnu draž samom izboru postavke. "Streets 2012" je pod patronatom svetskih fotografskih organizacija: FIAP, IAAP, ISF, UPI i FSM.

Na izložbu je pristiglo 5.173 fotografija od 520 autora iz 57 zemalja. "Streets 2012" ima tri teme: slobodna (Open), "Ulice" (Streets) i "Priroda" (Nature). Ukupno je podeljeno je 37 nagrada.

GENERACIJA #02 najava
GOETHE-GERILA, 12. 4 - 10. 5. GOETHE INSTITUT BEOGRAD

Ova izložba predstavlja dokumentarnu građu Goethe-Guerilla 2011, spontano nastalu tokom različitih akcija iz 2011. godine: Beograd - mapa prijatnosti grada | Druga perspektiva grada | Prva otvorena biblioteka u Beogradu | Stammtisch / Štamtiš | Gerilin dubrofonijski orkestar - grupa muzičkih entuzijasta grupe Goethe Guerilla 2011 | Speed Dating sa nemačkim | Regionalni letnji kamp Ohrid, jul 2011. | Regionalni zimski kamp na Jahorini / Sarajevo, decembar 2011...

Milica Nikolić © Goethe-Gerila/Goethe-Institut

FOTOSAJAM ZAGREB
17. 3. GREEN GOLD CENTAR, ZAGREB

Nakon pet godina, ovogodišnji 10 jubilarni Međunarodni Fotosajam prostor Pučkog otvorenog učilišta zamijenio je modernim, većim, raskošnijim i ugodnijim prostorom Green Gold centra. Kako i priliči ovakvoj obljetnici, preseleženjem na novu lokaciju, na kojoj će se održati i sljedeće 11 izdanje sajma (27. 10.), zadovoljni su i izlagači i posjetitelji. Veći prostor bila je njihova dugogodišnja želja, njega su na ovoj lokaciji dobili i vjerujemo dobro iskoristili.

Osim novog prostora, velikog izbora opreme, posebno oduševljenje posjetitelja izazvalo je i predstavljanje novih Nikonovih digitalnih fotoaparata na štandu Fototeha. No, ne samo predstavljanje, jer stalni posjetitelji već znaju da na ovom sajmu ne vrijedi ona stara: Gledaj, gledaj ali ne diraj... Tako su posjetitelji koji su većinom dolazili s fotoaparatom oko vrata, mogli većinu prikazane opreme isprobati i sami. Tako su npr.

KUTAK ZA NAGRAĐENE

Branislav Brkić, "Pastirov život"

72TH INTERNATIONAL PHOTOGRAPHIC SALON OF JAPAN

Žiri je od prispelih 9.410 papirnih printova iz 42 zemlje za izlaganje odabrao 50 radova iz Japana i još 80 iz inostranstva, ukupno 130 radova. Iz Srbije, za izlaganje selektovana je jedna crno-bela fotografija Branislava Brkića.

Milica Mrvić

Svetsko bijenale studentske fotografije u Novom Sadu 2012. Prvu nagradu za Kulinarske mrvice osvojila je Milica Mrvić.

DODELJENA NAGRADA TOŠO DABAC

17. 4. GALERIJA FOTO-KLUBA ZAGREB, ZAGREB

Foto-klub Zagreb i ove je godine dodijelio nagradu Tošo Dabac. Još od sedamdesetih godina prošlog stoljeća ta se nagrada dodjeljuje kao trajan spomen na našeg poznatog fotografskog umjetnika koji je svoju fotografsku karijeru izgradio kao član Foto-kluba Zagreb. Od tada, nagrada se u kontinuitetu dodjeljuje u znak priznanja za postignuća u fotografskoj umjetnosti i promicanju fotografije u Hrvatskoj i svijetu.

Krešimir Mehičić

Marija Mare Milin

Pri dodjeli nagrade, prosudbena komisija koja se sastoji od 5 članova procjenjuje, ne samo kvalitetu fotografija predloženih kandidata, nego i njegovo ukupno djelovanje na području fotografije, kontinuitet rada, utjecaj koji je ostvario na fotografsku scenu (u Foto-klubu Zagreb i izvan kluba), izložbenu aktivnost, edukativnu aktivnost, humanitarno i općedruštveno djelovanje. Dobitnici nagrade Tošo Dabac za 2011. su: Marija Mare Milin – kao fotograf koji nije član Foto-kluba Zagreb i Krešimir Mehičić – kao član Foto-kluba Zagreb.

DESET GODINA USPEŠNOG POSLOVANJA KOMPANIJE "HEWLETT-PACKARD" U SRBIJI

27. MART 2012.

Povodom desetogodišnjice poslovanja u Srbiji, organizovana je "HP Discover konferencija" na kojoj je preko 400 posetilaca imalo priliku da od HP stručnjaka sazna o najnovijim proizvodima, rešenjima i uslugama.

Odlični poslovni rezultati tokom proteklih deset godina u Srbiji omogućili su ovoj kompaniji da uvede nove pogodnosti za korisnike na domaćem tržištu. Počev od serija računara kao što su Pavilion i Presario, koje su namenjene kućnoj upotrebi, pa do otvaranja prve "HP" brend prodavnice. U narednih nekoliko meseci u Srbiji će biti dostupni računari HP Envy 14 Spectre. Grupa za grafiku i štampu proširila je svoje poslovanje, a osim prodaje štampača i potrošnog materijala, potpisan je prvi MPS ugovor s korisnikom iz javnog sektora, a takođe je potpisan i prvi ugovor, vezan za optimizaciju štampe.

Tokom predavanja na "HP Discover konferenciji" posetio su čuli zanimljivosti vezane za HP strategiju, merenje IT performansi u eri Clouda, trendove u oblasti personalnih sistema, kao i novosti iz oblasti grafike i štampe, upravljanja sistemima za štampu, portfolija servera, storidža, mrežnih rešenja itd. U demo zoni su mogli da vide najnovije HP štampače, personalne računare, storidže, mrežnu opremu, ali i da uživo prate simulaciju nekih od HP rešenja koja se uspešno primenjuju.

Pored uspešnih poslovnih projekata, "HP d.o.o." se u protekloj deceniji angažovao i na projektima od posebnog značaja za društvenu zajednicu, koji pokrivaju tri ključne oblasti: obrazovanje i povezivanje zaposlenih i društvene zajednice.

O kompaniji "HP" detaljnije pogledajte na: www.hp.com.

HRVATSKI KREATIVNI & FOTO IZAZOV

Najveće kreativno natjecanje u Hrvatskoj, održat će se u osam gradova, u razdoblju od 4. do 6. meseca, a bit će jedno u nizu događanja koja prethode nacionalnom festivalu fotografije u Rovinju. "Hrvatski kreativni & foto izazov" održava se u organizaciji hrvatskog fotografskog festivala "Rovinj Photodays", Učilišta Algebra, HSM informatike i Adobea, a najuspjelije fotografije bit će izložene u sklopu grupne izložbe na sljedećem Photodays okupljanju.

Nagradni fond i atraktivne scenarije osigurali su pokrovitelji Maistra, Olympus, Canon, BUG, DigitalFoto, ReFoto i HSM Informatika, te turističke zajednice gradova domaćina – Splita, Zadra, Rijeke, Pule, Osijeka, Varaždina, Zagreba i Rovinja.

Prva stanica bila je u Splitu. Natjecanje "Hrvatski kreativni & foto izazov" održat će se u sljedećim gradovima: Split – 14. 4. 2012.; Osijek – 21. 4. 2012.; Rijeka – 5. 5. 2012.; Pula – 12. 5. 2012.; Zadar – 19. 5. 2012.; Varaždin – 26. 5. 2012.; Rovinj – 2. 6. 2012.; Zagreb – 9. 6. 2012.

Za natječaj je obavezna prijava putem veb portala www.kreativniizazov.com ili www.fotoizazov.com

Ivan Arsenijević

CITIES najava

ALEKSANDAR ZARIĆ I IVAN ARSENIJEVIĆ
24. 4 – 4. 5. STUDENTSKI KULTURNI CENTAR, BEOGRAD

Kako posmatramo i vrednujemo fotografiju danas? Ovo pitanje, u sadašnjem trenutku fotografske hiperprodukcije, čini se naročito aktuelnim. Sagledavajući medij kroz njegovu prirodu, vrlo brzo doći ćemo do pitanja stila. Neki teoretičari tvrde da, ukoliko u fotografskom opusu prepoznamo stil, odnosno manir, možemo zaključiti da je u tom slučaju glavni motiv želja za marketinškim pozicioniranjem u umetničkom svetu u kome danas cene fotografija dostižu milionske iznose. Uspešna formula za stvaranje "mejnstrim" stila u umetničkoj fotografiji glasi: fotografisanje iste vrste subjekta, sa uvek iste pozicije, pri istim/sličnim uslovima, odnosno neka vrsta veštačkog podražavanja stila aktuelne "nemačke škole" fotografije.

Aleksandar Zarić

FOTOGRAFIJA U POŽAREVCU I OKOLINI

DRAGAN FELDIĆ

IZDAVAČ: FOTO-KINO KLUB POŽAREVAC, 2009; JEZIK: SRPSKI; FORMAT: 24X17 CM; 224 STRANE; POVEZ: MEK; ISBN 978-86-85979-03-3.

Prikaz istorije fotografije u Požarevcu i okolini. Autor istražuje razvoj fotografije od njene pojave, razvoja, poučavanja, do zanatske i umetničke upotrebe. Dragan Feldić kroz mnogobrojne izvore i obimnu literaturu istražuje ne samo istoriju i razvoj fotografije u požarevačkom okrugu već stvara dragocenu arhivu ličnosti koje su se bavile fotografijom i koje su doprinele razvoju kulturne istorije. Autor je predstavio brojne biografske podatke, do sada nama nepoznate, koji se odnose na istoriju fotografa ovog kraja. Knjiga je

ilustrovana velikim brojem arhivskih fotografija koje prate i dopunjuju ovo istraživanje fotografske istorije požarevca.

ROMI

JOZEF KUDELKA

IZDAVAČ: CONTRASTO, 2011; JEZIK: ENGLJSKI, FRANCUSKI I ITALIJANSKI; FORMAT: 32X24 CM; 109 CRNO-BELIH FOTOGRAFIJA; POVEZ: TVRD; ISBN 978-88-6965-300-1.

Jozef Kudelka rođen je 1938. godine u Boškovicama, tadašnjoj Čehoslovačkoj. Studije je završio u Pragu, i još kao praški student počeo je fotografisati pozorišne predstave i život Roma. Međutim, svetsku slavu dostigao je dokumentarnim fotografijama sovjetske intervencije u Pragu, 1968. godine. Tada je kao anonimni fotograf, potpisan kao P.P. (Prague Photographer), dobio nagradu američkog *Life* magazina. Zbog tih fotografija Jozef Kudelka je bio primoran da napusti Prag 1970. godine. Odlazi u Pariz, gde ubrzo postaje član grupe "Magnum", preko koje uspeva da distribuiraju svoje fotografije na svetsko tržište.

Jozef Kudelka je prve serije fotografija romskog društva radio u periodu od 1962. do 1968. godine na području tadašnje Čehoslovačke, Rumunije, Mađarske, Francuske i Španije. Planirao je da izda knjigu fotografija Roma još 1968. godine, zajedno sa dizajnerom Milanom Koprivom, ali zbog napuštanja Praga prvo izdanje knjige Roma biće izdato 1975. godine u Francuskoj, pod nazivom "Gitans, la fin du voyage", a kasnije i u Americi pod nazivom "Gypsies". Ovo prošireno i revidirano izdanje predstavlja fotografije nastale na prostoru bivše Čehoslovačke, Rumunije, Mađarske, Francuske i Španije u periodu od 1962. godine do 1971. godine. Nosi naziv "Romi", iako je originalan naziv "Cigani". Predstavljeno je 109 crno-belih fotografija, koje se bave specifičnostima jedne zajednice. Jozef Kudelka prikazuje romsku zajednicu u svojevrsnoj interpretaciji mračnog romantizma. Dodatak

BELGRADE, THE OPEN CITY

DRAGANA BOŽINOVIĆ

FOTOGRAFIJE: EL GVOJOS

IZDAVAČ: LICEJ, 2011; JEZIK: ENGLJSKI; FORMAT: 17X24 CM; 192 STRANE; POVEZ: TVRD; CENA: 2.592 DINARA; MESTO PRODAJE: KULTURNI CENTAR BEOGRAD; ISBN 978-86-913571-1-5.

Ovo je monografija Beograda na engleskom jeziku, koju je preveo Timoti Džon Bajford. U pet poglavlja knjiga prikazuje autorkino viđenje Beograda. Dragana Božinović pokušava da prenese autentičnost i duh Beograda predstavljanjem istaknutih istorijskih znamenitosti, poznatih ličnosti, tradicije i kulture naroda.

Knjiga kao spoj književnosti, arhivske građe, fotografija i korisnih informacija predstavlja drugačiji koncept vodiča kroz Beograd. Ilustrovana je fotografijama El Gvojosa, koji na osoben način izdvaja detalje života Beograda. Više od sto kolor-fotografija interesantnim kadrovima i segmentima prikazuju autentičan duh i život Beograda.

fotografijama je esej Vila Gaja koji dopunjuje analizu stanja romskog društva.

Sam umetnik, Jozef Kudelka, govori o interesovanju i privlačnosti njegovih fotografskih subjekata: "...Samo sam počeo da ih fotografisem i kada sam počeo, nisam mogao da se zaustavim". Kudelku je prvo privukla fizička, posebna lepota Roma, kao i njihov specifičan pokret i mimika. Otkrivajući polako njihov tajni svet, ulazio je duboko u izučavanje i prikazivanje njihovog nomadskog života, ritualnih običaja i ornamenata. Kudelka se intenzivno

bavio istraživanjem i produblivanjem saznanja o tom narodu, i zbog svega toga uspeva da na svojim fotografijama prenese autentičnost i magiju izvesnog trenutka i stanja. Na fotografijama Roma Kudelka postiže jasnoću i uzdržanost likova. Iz autentičnog, simboličnog ambijenta, izvlači kako pojedinačne, tako i grupne portrete, koji nose veoma bogatu i skrivenu naraciju. Fotografija za Jozefa Kudelku je angažovano delo, kao i pitanje morala kojim se on bavi. Na fotografijama uspeva da predstavi ljudske vrednosti koje kao da nastaju pod konceptom magijskog realizma, gde se elementi fantastike prepliću s elementima stvarnosti i prave skladnu celinu zasnovanu na objektivnom odnosu. Prikazuje stanje ljudskog bića u kome možemo spoznati različitost i intenzitet emocija. Fotografije Jozefa Kudelke predstavljaju romane, koje pojedinačno i pažljivo treba čitati.

FOTOVIDEOSVET
Dobanovačka 56, 11080 Beograd-Zemun; Tel: +381 11 373 9434; +381 11 373 9449 Mob: +381 63 305 931; www.fotovideosvet.rs

6. HRVATSKI MEĐUNARODNI SALON DIGITALNE FOTOGRAFIJE - OSIJEK 2012. 5. 5.

Sekcije: A) slobodna; B) "Kreativna" (iskrivljena stvarnost).
Prijava: <http://www.fotoklubosijek.hr/>.

CITY LIFE 2012. ŽIVOT GRADA 2012. LESKOVAC 6. 5.

Sekcije: A) "Život grada"; B) slobodna kolor; C) slobodna monohrom; D) "Priroda".
Prijava: www.associationregion.org ili elektronskom poštom na: exhibition@associationregion.org.

OBJEKTIVOM KROZ SVET OKO NAS 11. 5.

Tema: "Čuvam Planetu, a ti?". U cilju promocije pozitivnog, proaktivnog pristupa sagledavanju stanja u životnoj sredini u Srbiji i promovisanju jedinstva prirode i čoveka koje treba sačuvati.
Prijava: www.zjzpa.org.rs i www.fotoss.rs ili na e-mail: kvalitet@zjzpa.org.rs ili Zavod za javno zdravlje Pančevo, Pasterova 2, 26000 Pančevo; Mirjana Ostojin, Zavod za javno zdravlje Pančevo, Pasterova 2, 26000 Pančevo.

IREX "MAKE A BETTER WORLD" PHOTO CONTEST 15. 5.

Trema: "Učini svet boljim". Fotografije treba da prikazuju scene ili pojedince širom sveta, a potrebno je da se uklupe i u jednu od sledećih oblasti: jačanje civilnog društva, rešavanje konflikata, obrazovanje, ravnopravnost, razvoj medija, tehnologija za razvoj i mladi.
Prijava: <http://www.irex.org/photocontest-form>.

30. INTERNATIONAL MALAYSIA SALON EXHIBITION 2012. 20. 5.

Sekcije: A) generalna; B) digitalna; C) "Putovanja"; D) "Priroda".
Prijava: www.psm1956.com.

PDN FACES - PORTRAIT PHOTOGRAPHY CONTEST 23. 5.

Kategorije: 1. "Portret životinja"; 2. "Komericalna, editorijal, po zadatku"; 3. "Lični rad"; 4. "Bebe, deca"; 5. "Autoportret".
Prijava: <http://www.facesphotocontest.com/bin/Register>.

FOTORAMA - FESTIVAL UMETNIČKE FOTOGRAFIJE 10 - 13. 5. 2012, KRAGUJEVAC

Na ovogodišnjem festivalu predavanje i radionice održaće čuveni fotograf časopisa *National Geographic* Fritz Hoffman. Od domaćih predavača najavljujemo: Branimir Strugar o pejzažnoj fotografiji; Aleksandar Kujučev o modnoj fotografiji; Predavanje na temu autorskih prava vezanih za fotografiju.
Radionice: Nat Geo radionica Fritza Hoffmana; • Dvodnevna radionica mokrog kolodijumskog

2012. MACQUARIE PHOTOGRAPHY PRIZE 24. 5.

Kategorije: "Smešna lica"; "Oluje"; "Arhitektura"; "Kuća umetnosti".
Prijava: <http://australianartsales.com.au/MacquariePrize/photoupload>.

2. SALON FOTOGRAFIJE SMEDEREVO 2012. 25. 5.

Sekcije: A) Čovek i voda (kolor ili crno-bele); B) slobodna (crno-bela); C) slobodna (kolor); D) "Priroda" (kolor i crno-bele).
Prijava: CD na adresu: Dragoslav Mirković, Za Salon fotografije, Vidska 31/1, 11000 Beograd.

PHOTOGRAPHY MASTER CUP 25. 5.

Teme za profesionalne fotografe: "Apstrakt"; "Reklama"; "Vazдушna"; "Amerikana"; "Arhitektura"; "Deca sveta"; "Moda"; "Fina umetnost"; "Hrana"; "Priroda"; "Akt"; "Ljudi"; "Fotožurnalizam"; "Portret"; "Silueta"; "Sport"; "Mrtva priroda"; "Divljac".
Teme za amatere: "Apstrakt"; "Vazдушna"; "Amerikana"; "Arhitektura"; "Deca"; "Moda"; "Fina umetnost"; "Priroda"; "Akt"; "Ljudi"; "Fotožurnalizam"; "Portret"; "Silueta"; "Mrtva priroda"; "Divljac".
Prijava: <http://www.thecolorawards.com/index.php>.

FKNS - GRAND PRIX 2012. 1. 6.

Sekcije i teme: a) "Priroda"; b) "Putovanja"; c) "Fotožurnalizam"; d) "Sport"; e) slobodna kolor; f) slobodna monohrom.
Prijava: www.fkns.rs ili se mogu poslati poštom na CD-u ili DVD-u.

2. MEĐUNARODNA IZLOŽBA UMETNIČKE FOTOGRAFIJE FOTO FOKUS 2012, MAKEDONIJA 1. 6.

Sekcije: slobodna; "Lajf".
Kotizacija: 15 evra za obe sekcije.
Prijava: elektronskom poštom na: photofocus2012@gmail.com; aplaudom na veb-sajtu: <http://kozjak50.com/exhibition/photofocus2012/> ili na CD-u na adresu: Photo Cinema Club Kozjak 50, P.O. Box 33, 1300 Kumanovo; Macedonia.

3. WATER INTEGRITY PHOTO COMPETITION 2. 6.

Voda i hrana su ključne za ljudski život i obe podstiču dobro zdravlje, privredni rast

procesa (Predavači: Miša Keskenović, Uglješa Dapčević); • Radionica snimanja pokreta (Scena modernog baleta).
Izložbe: Gostujuća izložba iz Palestine (fotografi grada Jerihona); Gostujuća izložba pejzažne fotografije Foto-kluba Dobo; Međunarodni konkurs sa temom "Moji ljudi"; 3. Velika godišnja izložba foto-kluba APOLO;

i društveni razvoj. Međutim, vode i hrane sve je manje ili im je pristup sve otežaniji ili problematičan.
Prijava: photo@win-s.org sa temom: "WIN photo competition 2012".

48. SALON MONDIAL 2012, LUKSEMBURG 8. 6.

Sekcija: A) kolor slobodna; B) monohrom slobodna, C) "Eksperimentalna".
Adresa: Photo-club esch a.s.b.l., B.P. 96, L-4001 Esch-sur-alzette, Grand Duchy of Luxembourg.
Veb-sajt: www.pce.lu.

2. INDONESIA SALON OF ART PHOTOGRAPHY 11. 6.

Sekcije: 1) "Voda"; 2) "Ljudi"; 3) "Pejzaž"; 4) "Dinamika/Sport/Pokret"; 5) Kolor; 6) Monohrom.
Prijava: www.isap.candranaya.com.

48 SALON JAUNESE OF PHOTOGRAPHIC ART, BRAZIL 15. 6.

Sekcije: 1) Monohrom; 2) Kolor.
Tema: slobodna.
Prijava: FOTO CLUBE DO JAÚ, PO box / Caixa Postal 151, Jaú/SP - BRASIL, CEP 17201970.
Veb-sajt: www.fotoclubedojau.com.

ADORE NOIR MAGAZINE - PORTFOLIO CONTEST 2012. 15. 6.

Tema: slobodna, crno-bela fotografija.
Prijava: <http://www.adorenoir.com/portfoliocontest.html>.

IVANOVO U FOKUSU 25. 6.

Tema: A) "Ivanovo"; B) slobodna.
Adresa: Dom kulture "Žarko Zrenjanin"; 26233 Ivanovo, Srbija.

UMETNOST U MINIJATURI, MAJ DANPEK 2012. 30. 6.

Izložbene kategorije: 1. Slikarstvo, crtež, grafika, miksmidija / kombinovana tehnika; 2. Skulptura, reljef, mozaik; 3. Keramika, staklo, porcelan; 4. Dizajn nakita (crtež i 3D model u slobodno izabranom materijalu); 5. Digital art i fotografija - foto/digital art.
Adresa: radove zajedno s prijavom i potvrdom o uplati slati na: Centar za kulturu Majdanpek (Za izložbu "Umetnost u minijaturi"), Svetog Save 12, 19250 Majdanpek, Srbija.

Da li ste znali ?

Na korak do svetskog rekorda i brzine zvuka

Austrijanac Feliks Baumgartner sprema se za skok s ivice svemira, odnosno rekordne visine od oko 37 kilometara. O projektu "Red Bull Stratos" pisali smo u broju 74, a nakon nekih organizacionih problema pripreme su nastavljene. Jedan od poslednjih testova bio je skok s visine od oko 22 kilometra tokom kojeg je, zahvaljujući specijalnom svemirskom odelu, u slobodnom padu koji je trajao skoro četiri minuta, Feliks dostigao brzinu od 580 kilometara na čas.

Feliks će pokušati da postavi nove rekorde za najviši skok padobranom i najduži slobodni pad. Ujedno, bio bi i prvi čovek koji je probio zvučni zid tokom slobodnog pada.

U ceo projekat uključen je i Predrag Vučković iz Beograda, zvanični fotograf "Red Bulla". On će biti jedan od pet fotografa zaduženih da objektivom prate ovu fantastičnu avanturu.

265 kg objektiv

Kopmanija "Carl Zeiss" osmislila je i napravila objektiv žižne daljine 1.700 mm. To ne bi bilo tako strašno da maksimalni otvor blende nije f/4. Da bi se iskoristio potpuni potencijal ovog objektiv, proizvođač je odlučio da se koristi s Hasselblad fotoaparatom srednjeg formata. Težak je kao tuč - masa ovog lepotana je 256 kg! Zanimljivo je, takođe, to što se za njegovu sklapanje koriste specijalna sočiva, koja su izazov svim velikim proizvođačima optike, ali tu je "Zeiss" istupio napred. Mehanizam za fokusiranje takođe je jedinstven kao i sâm objektiv. Uz to, "Zeiss" je razvio potpuno nov

pristup za korišćenje objektiv pomoću servo kontrola, za pomeranje i izostravanje, sličan onim u velikim teleskopima. Ovo je najveći, a sigurno i najteži objektiv napravljen do sada. Savršen je za fotografisanje prirode i divljih životinja. Jedino pitanje, a nema veze s cenom, budući da ona nije poznata, jeste da li "Zeiss" daje i kamion za transport ovog čuda!

Najveća analogna fotografija

Najveća analogna fotografija na svetu je "The Great Picture", koja ujedno drži Ginisov svetski rekord za najveću fotografiju. Snimljena je pinhole metodom 2006. godine u sklopu projekta "Zaveštanja" (The Legacy Project) u napuštenom hangaru, u blizini aerodroma "El Toro". Cilj fotografije bio je da se označi kraj industrije analogne fotografije koja je tada bila stara 165 godina i najavi novo doba, tj. doba digitalne fotografije. Fotografija ima dimenzije 32,7x11,4 metara i prvi put je prikazana 6. septembra 2007. godine u koledžu "Umetnički centar za Dizajn" u Pasadeni, Kalifornija.

Mikro špijun

Mase od samo 14 grama i dužine od 2,5 cm ovo je sigurno najmanji digitalni fotoaparat na svetu. Svoje korene vuče iz vremena Hladnog rata kada se koristio u špijunske svrhe. Iako zahteva agilnost jednog Liliputanca, u stvari je veoma lak za korišćenje s obzirom na to da ima samo jedno dugme i automatski fokus. Snimci imaju rezoluciju od 1.600x1.200 pix, a snima i video-zapise sa 30 frejmova u sekundi, rezolucije 640x280 pix. Format fotografija i video-snimaka je u JPEG i AVI formatima, na microSD kartici od 2 GB (može da podrži karticu čak i od 32 GB). Impresivno je to da nakon samo jednog sata punjenja baterija možete pola sata uživati u ulozi špijuna.
<http://www.hammacher.com/Product/81584foto>

O komunizmu u 21. veku
Iza zavese

Tomas van Houtryve / VII

VODEĆA AGENCIJA NA SVETU – VII – OKUPLJA
NAJBOLJE FOTOGRAFE DOKUMENTARISTE, ČIJI JE
DUGOGODIŠNJI I POŽRTVOVAN RAD POVREMENO
KRUNISAN KNJIGOM. PRED NAMA JE KNJIGA
O KOMUNIZMU U 21. VEKU – SEDMOGODIŠNJI
PROJEKAT TOMASA VAN HOTRIVA O SEDAM DRŽAVA
U KOJIMA IDEOLOGIJA KOMUNIZMA I DALJE ŽIVI

◆ Ivana Tomanović

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Rodaci veterana Tajnog rata CIA-e
skriveni, u suzama, u njihovom
skrivenom selu, u Vijetnamskoj
oblasti Laos, 27. novembra, 2007.
Hiljade Hmongova koji su se borili
i saradivali s američkom CIA-om,
dok komunisti nisu preuzeli zemlju
1975. godine, ostali su skriveni
u džunglama Laosa i redovna su
meta narodne vojske Laosa. ▶

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Maoista, vojna pobunjenica, nosi majicu Britni Spirs, dok stoji među bataljonom vojnika prve brigade Narodnooslobodilačke vojske, tokom vežbi u školskom dvorištu, u selu Gairigaon, Nepal, u sredu, 16. februara 2005.

Bez obzira na to što je po završetku hladnog rata komunizam "pao" u mnogim zemljama, on nije mrtav. Naprotiv, komunističke partije uspele su da demokratskim izborima dođu na vlast u dve zemlje – Laosu i Nepal. U ostalih pet komunizam čvrsto drži svoje pozicije – u Kini, Severnoj Koreji, Moldaviji, Vijetnamu i na Kubi. Kako objasniti privlačnost komunizma u 21. veku i njegovo trajanje?

Na ovo pitanje Tomas van Hotriv (Tomas van Houtryve) pokušao je da odgovori prateći tokom sedam godina svakodnevnog života, ali i politička previranja u današnjim komunističkim zemljama. Ispostavilo se da ideologiju komunizma nije lako srušiti, iako su stavovi potpuno podeljeni – ljudi ili preziru komunizam ili ga smatraju nesalomivim braniocem socijalne pravde.

Kao jedan od najpriznatijih dokumentarista svoje generacije i član vodeće agencije u svetu – VII, Tomas van Hotriv posvetio je svoj rad ovom impozantnom projektu u kom je

pokušao da otkrije kako zaista izgleda život običnog čoveka iza fizičke ali i propagandno medijske granice današnjih komunističkih zemalja. Oko 250 fotografija objavljeno je u njegovoj prvoj foto-monografiji pod nazivom "Iza zavese" (Behind the Curtain). Knjiga je sastavljena iz sedam poglavlja, tj. priča o sedam zemalja. Obimnost teme i dugi niz godina rada zahtevaju i velika finansijska ulaganja pa su tako neke od fotografija nastale uz pomoć sponzorstva tj. donacija običnih ljudi koji na taj način postaju deo projekta. Konkretno, priču o Laosu Tomas je snimio uz pomoć novca koji je prikupio na sajtu *emphas.is* nastalom na viziji da je budućnost savremenog žurnalizma u aktivnom učestvovanju svih nas na stvaranju fotografskih knjiga koje se bave važnim aspektima života cele planete. Na ovaj način Tomas van Hotriv započeo je i nov projekat o granici Severne Koreje koja je ujedno bila i jedna od najizazovnijih i najtežih zemalja za fotografisanje, zbog najzatvorenijeg i najrigoroznijeg komunističkog sistema vladavine danas.

SEVERNA KOREJA
SISTEMATSKI JE SEBE IZOLOVALA OD SVETA I PRIMENILA KOMUNISTIČKU IDEOLOGIJU DO EKSTREMA. KIMOV REŽIM UKLONIO JE SVE TRAGOVE IMPERIJALIZMA, KAPITALIZMA, STVARNIH I IZMIŠLJENIH NEPRIJATELJA RADIKALNE LEVICE. UPRKOS TOTALNOJ TRANSFORMACIJI DRUŠTVA, IDEAL NIJE POSTIGNUT. NAPROTIV, REALNOST JE PARANOIČNA MILITANTNA POPULACIJA, VRHUNSKI KULT LIČNOSTI I ODSUSTVO BILO KAKVOG INDIVIDUALIZMA

LAOS

TRI DECENIJE NAKON VIJETNAMSKOG RATA JOŠ NEMA MIRA IZMEĐU ETNIČKE GRUPE HMONG KOJA JE SARAĐIVALA S AMERIKANCIMA I FRANCUZIMA TOKOM RATA. NAKON RATA CIA JE POSLALA AVION DA PREBACI NAJVAŽNIJE OFICIRE I NJIHOVE PORODICE. OD DESETINA HILJADA PREOSTALIH NEKI SU POBEGLI U IZBEGLIČKE KAMPOVE NA TAJLANDU, A OSTALI U DŽUNGLU. VOJNICI LAOVE NARODNE ARMIJE I DALJE IH PROGONE. VEĆ STARI VETERANI I NJIHOVE PORODICE ŽIVE U MALIM RASCEPKANIM GRUPAMA NA IVICI EGZISTENCIJE I U KONSTANTNOM SU BEGU OD VOJNIČKIH NAPADA

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Putnici gledaju kroz prozor autobusa, na kiši u Pjongjangu, Severna Koreja, 14. avgust, 2007.

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Severnokoreanka repetira pištolj za vežbe pucanja u Pjongjangu, Severna Koreja, 18. avgust, 2007.

KINA

SVETSKO ČUDO – KINA TRANSFORMISALA JE KOMUNISTIČKU IDEOLOGIJU I PRILAGODILA JE MODERNIM VREMENIMA. PROMOCIJU "CRVENOG TURIZMA" SPONZORISALA JE DRŽAVA KAKO BI HRANILA NACIONALNI PONOS, ALI I SMANJILA ŽRTVE IZ NE TAKO DAVNE PROŠLOSTI. MONUMENTALNI SPOMENICI, INSCENACIJE VELIKIH BITAKA, TURISTIČKE TURE PO MODERNIM SELIMA U KOJIMA SE GLORIFIKUJU DELA PROŠLIH KOMUNISTIČKIH LIDERA IMAJU MALO DODIRNIH TAČAKA S DESETINAMA MILIONA LJUDI KOJI SU UNIŠTENI TOKOM REFORMI I KULTURNE REVOLUCIJE

VIJETNAM

IAKO SU SE MILIONI BORILI I GINULI POD KOMUNISTIČKOM ZASTAVOM, KLASIČAN KOMUNISTIČKI PRINCIP VLADAVINE ODBAČEN JE, KAO I DRŽAVOM KONTROLISANA EKONOMIJA. REFORME SU BRZO PROMENILE IZGLED ZEMLJE I GRADOVA KOJE SU SAMO PRE NEKOLIKO DECENIJA BOMBARDOVALI AMERIKANCI. DANAS SU TAMO ŠOPING MOLOVI I KFC RESTORANI. ČAK I SA SNAŽNOM KOMUNISTIČKOM PARTIJOM MLADIH, OBIČAN SVET UDRUŽUJE SE RADI EKONOMSKIH INTERESA ČEŠĆE NEGO RADI IDEOLOGIJE

MOLDAVIJA

NAJSIROMAŠNIJA DRŽAVA U EVROPI JEDINA JE OD BIVŠIH ZEMALJA SOVJETSKOG SAVEZA KOJA JE NA DEMOKRATSKIM IZBORIMA GLASALA ZA POVRATAK KOMUNISTIČKE PARTIJE NA VLAST. NJU ČINE ČINOVNICI I BIVŠI KGB AGENTI IZ VREMENA SOVJETSKOG SAVEZA. GODINE 2009. PONOVO SU POBEDILI NA IZBORIMA, ALI OVOGA PUTA UZ OPTUŽBE ZA PREVARU NA IZBORIMA. S NEIZVESNOM BUDUĆNOŠĆU, NAROD MOLDAVIJE OSTAO JE ZAROBLJEN IZMEĐU ISTOKA I ZAPADA

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Čovek gleda izložbu iza crvene zavese, u Ho Si Min muzeju, u Hanoju, Vijetnam, 17. novembar, 2009.

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Devojke, pripadnice Mladih članova komunista, hodaju pored statue predsednika Mao Ce Tunga, ispred Memorijalnog centra revolucije, 7. novembra, 2009. Yan'an, Kina. Yan'an je poznat kao "Sveta zemlja revolucije" i pun je muzeja, spomenika i drugih "crvenih" turističkih znamenitosti.

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Radnica u pivari kontroliše nivo tečnosti u bocama, koje se kreću duž proizvodne trake, 2. novembra, 2009. u selu Nanjie, u Henan provinciji, u Kini. Stanovnici sela imaju socijalističke pogodnosti, kao što su besplatno obrazovanje i zdravstvo, ali ne postoji privatna svojina.

Svim fotografijama prethodile su opsežne pripreme, pribavljanje viza, specijalnih dozvola za fotografisanje, pronalaženje saradnika na terenu, prevodilaca, vodiča... Kako sam Tomas kaže, čak i kada sve obezbedite, vrlo je teško ubediti ljude da pristanu na razgovor i fotografisanje i otkriju vam pravu stranu života iza crvene zavese.

S dobrim poznavanjem političkih i ekonomskih prilika svih sedam zemalja, svoj fotoaparatus Tomas van Houtriv usmerio je na običnog čoveka i svakodnevni život. Uz poznatu komunističku simboliku i obeležja zatvorenih totalitarnih režima, prikazao je fobiju, nemaštinu, ideološku zaslepljenost ali i nove tendencije komunističke ideologije koja je, u pojedinim zemljama, prilično liberalizovana.

Beležeći specifičnost različitih podneblja i načina života, koristeći jednostavan vizuelni jezik u duhu savremenog dokumentarizma, ove fotografije predstavljaju svojevrsna svedočanstva malih ljudskih priča uslovljenih političkim sistemom zemlje u kojoj su se rodili. U jednakoj meri ukazujući na težinu svakodnevnog života ali i snagu i volju za preživljavanjem i veru u bolju budućnost, Tomas ne koristi svoj fotoaparatus za osudu već kritičko istraživanje. Poput pionira dokumentarne fotografije s kraja 19. i početka 20. veka donosi nam stvarne priče u kojima pokušava da pronade odgovor na pitanje da li treba da aplaudiramo ili da se ponizno klanjamo pred našim savremenicima... iza zavese.

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Nabin Pun, maoistički buntovnik, vojnik Narodne oslobodilačke armije, podiže komunističku zastavu sa drveta, iznad sela Rukumkot, Nepal, petak, 11. februar, 2005.

©TOMAS VAN HOUTRYVE.
Medicinska sestra gura bicikl svog sina, dok on hoda pored nje, u Cienfuegosu, Kuba, 17. marta, 2009.

IZA ZAVESA (Behind the Curtains)

Izdavač: Editions Intervalles (Engleski, Francusko izdanje) & Benteli (Nemačko izdanje); ISBN: 978-2-916355-65-8 (Engleska), 978-3-7165-1714-7 (Nemačka) i 978-2-916355-64-1 (Francuska); Broj strana: 288; Cena: 49.95 funti; Povez: tvrd sa zaštitnim omotačem; Datum izdavanja: maj 2012; format: 210 x 228 mm.

FOTOGRAFI

Tomas van Houtryve

Međunarodno priznat fotograf koji kritički dokumentuje savremene teme širom sveta. Interesovanje za fotografiju otkrio je kada je kao student filozofije, tokom studentske razmene, boravio u Nepal. Nakon što je diplomirao, 1999. angažovala ga je novinska agencija "Associated Press" (AP), preko koje je fotografisao vojni zatvor Guantanamo Bay na Kubi, a 2002. u Kandaharu je snimao porodice zatvorenika zloglasnog zatvora. Već 2003. godine napušta AP da bi se posvetio velikim projektima, počevši od priče o maoističkim pobunjenicima u Nepal, koja mu je donela brojne nagrade, uključujući Visa pour L'Image (Perpignan). Godine 2006. američki časopis za profesionalne fotografe PDN uvrstio ga je među trideset talentovanih fotografa sveta. Tomas van Houtryve objavljuje svoje fotografije i tekstove u vodećim svetskim publikacijama: TIME, The New York Times, Newsweek, Le Figaro, GEO, Stern, Smithsonian, Foreign Policy i National Geographic. Član je foto-agencije VII.

©TOMAS VAN HOUTRYVE.

Mlada Moldavka pali portret Vladimira Lenjina, nakon što su ga izgnednici uzeli iz zgrade Parlamenta u Kišinjevu, Moldavija, 7. april 2009. Opozicioni lideri optužili su komuniste za nameštanje izbora 5. aprila i tražili su ponovno brojanje. Anti-komunistički aktivisti upali su u predsedničku zgradu, tražeći da predsednik Vladimir Voronjin da ostavku i napusti Moldaviju.

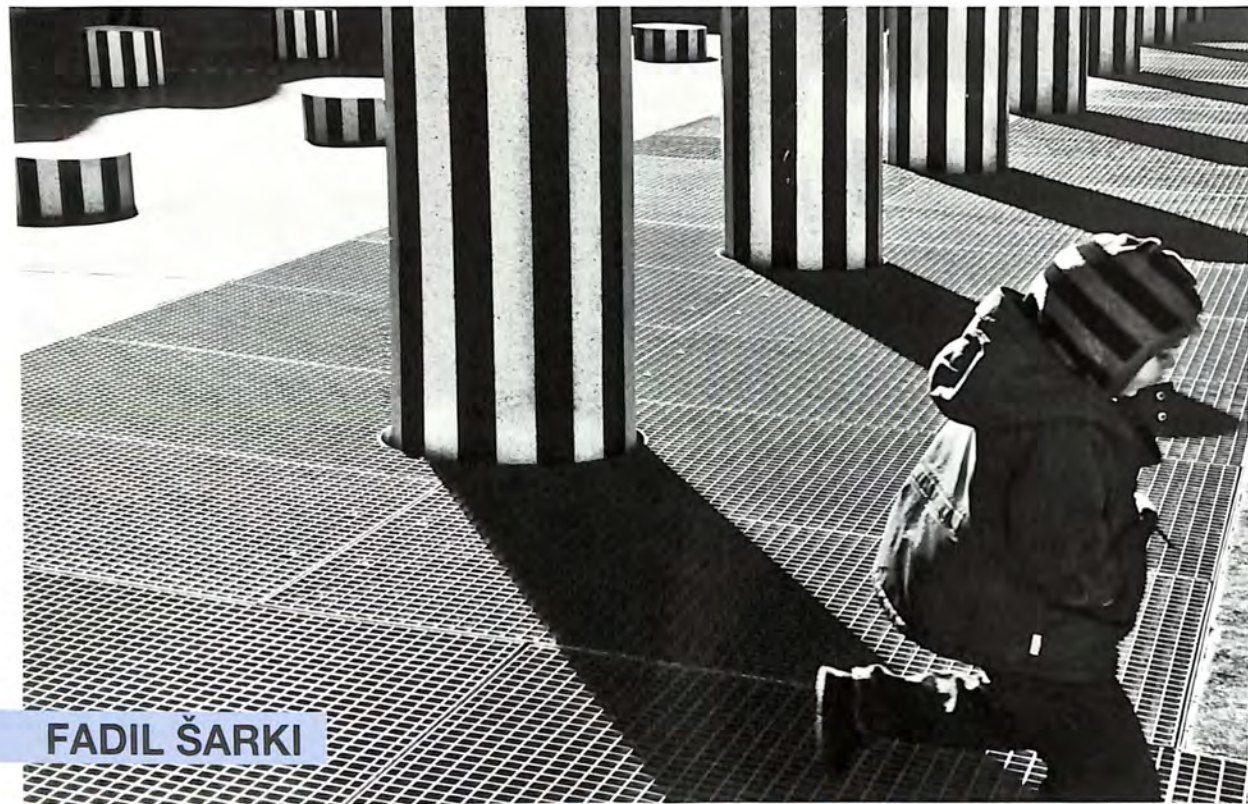

KUBA

VLADAVINA FIDELA KASTRA ZAPOČETA JE JOŠ 1959. GODINE. SIMBOLIČNE PROMENE KOJE JE NAJAVIO NJEGOV BRAT RAUL, KOJI JE PREUZEVO VLAST, TEK TREBA DA UNEKOLIKO PROMENE ŽIVOT NA KUBI. DEVEDESET ODSO KUBANSKE EKONOMIJE JE U RUKAMA DRŽAVE KOJA NE MOŽE DA OBEZBEDI BLAGOSTANJE STANOVNIŠTVU, PA JE CELA NACIJA NAUČILA KAKO DA ZAOBIĐE I VARA DRŽAVNI SISTEM. IAKO VEĆINA STANOVNIŠTA KOJA JE PROŽIVELA REVOLUCIJU I DALJE VERUJE U KASTROVU IDEOLOGIJU, MLAĐE GENERACIJE GLEDAJU NA NJU S VELIKOM SKEPSOM I ŽELJNO IŠČEKUJU PROMENE

NEPAL

NAKON "NARODNOG RATA" KOJI JE USMRATIO 13.000 LJUDI, MAOISTIČKI GERILCI U NEPALU TRANSFORMISALI SU SE IZ NAORUŽANIH BORACA, U POLITIČKE KANDIDATE NA DEMOKRATSKIM IZBORIMA I 2008. POBEDILI. NEKADAŠNJA MONARHIJA JE SRUŠENA I NEPAL JE PROGLAŠEN REPUBLIKOM. GERILSKE TRUPE INTEGRISANE SU U NACIONALNU VOJSKU, ŠTO JE DOVELO DO SUKOBA S OPOZICIONIM PARTIJAMA I USTAVNE KRIZE

FADIL ŠARKI

Kroz gužve Pariza

NA IZLOŽBI FADILA ŠARKIJA, U "GALERIJI 73" U BEOGRADU, PRIKAZAN JE IZBOR FOTOGRAFIJA KOJE JE FADIL NAPRAVIO U PARIZU, OKTOBRA 2010. I MARTA 2011. GODINE

Darko Stanimirović

Izraženim osećajem za likovnost, ali i budnim okom koje primećuje svakoake životne situacije, Fadil nam u isto vreme prikazuje i dinamičan život grada i svoje lične impresije Parizom.

Ono što čak i na prvi pogled ostavlja jak utisak jeste njegova velika zaljubljenost u likovnost: površine, linije, formu. Gotovo svaka fotografija je, bez obzira na motiv, plod prethodnog razmišljanja o likovnom uređenju kadra. Lako ga je zamisliti kako traži mesta, uglove koji su idealna "pozornica" za neko dešavanje, da bi potom tu čekao ljude da svojom pojavom upotpune njegovu zamisao.

U tom smislu, ljudi na njegovim fotografijama ne deluju "ulovljeno" već kao statisti kojima je naredio da stanu na određeno mesto jer baš na tom mestu na najbolji način upotpunjuju impozantne arhitektonske slike. Potrebno je vrlo oštro oko koje može primećivati te "pozornice", a potom i veliko strpljenje da se na tom mestu sačeka idealan trenutak, prava figura, refleksi, senka... Zaljubljenici u ovu vrstu ulične fotografije svakako će moći

da se podsete koliko te sposobnosti doprinose kvalitetu fotografija. Nestrpljenje, brzina fotografisanja koju na neki način provocira digitalna fotografija, mač je sa dve oštrice, jer iako nam omogućava da brzo reagujemo, nekada dovodi do toga da premalo pažnje posvetimo nekoj lokaciji.

Pored brižljivo komponovanih fotografija, Fadil prikazuje i jedan drugačiji pristup, a reč je o brzom reagovanju na zanimljive, uglavnom šaljive trenutke: dete koje na fontani stavlja prst na nepristojno mesto jednoj od tri ženske figure; pas koji prekida ljubavni zagrljaj mladog para itd. Te fotografije pokazuju da autor nije samo fotograf arhitekture sa siluetama, već istinski posmatra život oko sebe, i spreman je brzo da odreaguje ukoliko primeti zanimljive situacije.

Međutim, teleobjektiv, koji mu je omogućio da sa strane posmatra i beleži razne scene, neminovno zrači udaljenošću od fotografisanog. Pomalo ironično, ali iako nam omogućava da "pridemo", daljina je opet očigledna. U tom smislu, verujem da bi zanimljivi i šaljivi trenuci, na koje Fadil očigledno ume brzo da

odreaguje, bili još bolji kada bi ih snimio iz neposredne blizine.

Jedna od fotografija, koju sam jasno zapamtio, jeste scena stubova na pruge, dugačkih senki. U desnom kraju fotografije dete protrčava kao da ne želi da pokvari tako lepu fotografiju. Međutim, onda primetite da je njegova kapa takođe na pruge, što savršeno odgovara ostatku scene, i tako on zapravo postaje esencija slike, element bez koga bi ona bila samo slika nekih stubova, ništa više.

Ono što mi se nije potpuno svidelo na postavci izložbe, jesu dve-tri male grupe sličnih fotografija koje su na izložbi postavljene jedna pored druge. Tri ili četiri fotografije sa psima, tri fotografije stolova nekog kafića, nekoliko fotografija širokih scena s ljudima. Kada se tako postave, deluje kao da se autor nije mogao odlučiti za najbolju, jer su nedovoljno različite, a to uvek kvari utisak kvaliteta. Bolje je odabrati jednu, a ostale izbaciti, ili izabrati jasniju celinu.

Glavni utisak je, međutim, vrlo pozitivan, najpre zbog fascinantnih scena kojima Fadil majstorski "diriguje". ■

U SUSRET STOTOM BROJU

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

Konkurs
za naj...
fotografiju

100 naj

Povodom izlaska stotog broja, *ReFoto*, časopis za kulturu fotografije poziva vas da učestvujete na konkursu pod nazivom "100 naj". Očekujemo da iz svog opusa, postojećeg ali i onoga što možete snimiti tokom sledećih sedam meseci, izaberete i pošaljete 10 fotografija kojima biste dodelili epitet "naj". Od svih pristiglih fotografija žiri će odabrati 100 najboljih, a mi ćemo napraviti jedinstvenu i, po mnogo čemu, posebnu izložbu. Dodatni stimulans vašem trudu, pored slave i diploma, predstavljaju nagrade: tri vaučera za kupovinu foto-opreme po vašoj želji u prodavnici "OnOff" u Beogradu. Uz prvu nagradu najuspešniji autor dobija vaučer na 3.000, drugoplasirani na 2.000, a treća nagrada vredí 1.000 evra.

Vaša obaveza je da sakupljate kupone koje ćemo objavljivati u ovom, i sledećih sedam brojeva (zaključno s brojem 99) jer će vam za učešće biti neophodno pet kupona koji nose različite brojeve. Nakon izlaska *ReFoto* časopisa broj 96 i kupona broj 5 konkurs je otvoren za prijem vaših fotografija.

Primaju se isključivo kopije na papiru dimenzija 20x30 cm jer će te fotografije biti korišćene na žiriranju. Uz papirne kopije neophodno je poslati i CD na kome će iste fotografije biti snimljene u maksimalnom kvalitetu. Ukoliko učestvujete sa crno-belim fotografijama urađenim klasičnim mokrim postupkom, onda vam CD nije neophodan, a skeniranje ćemo obaviti u redakciji časopisa.

najstariji
najbolji
najbrži
najzanimljiviji
najlepši
najposvećeniji
najradoznaliji
najpostojaniji
najpošteniji
najprostraniji
najpametniji
najLudi
najružniji
najstrašniji
NAJVEĆI
najcrveniji
najatraktivniji
najsvetliji
najsporiji
najKreAtivniji
najmanji
najšareniji
najbliži
najkonstruktivniji
najvredniji
najpotrebniji
najhrabriji

ReFoto kupon 1
100 naj

kišobran

Njegovo studijsko visočanstvo

Željko Škrbić

NAKON TEKSTOVA KOJI SU NAS UVELI U SVET STUDIJSKE RASVETE, LOGIČAN SLED STVARI NALAŽE NAM DA SE U NAREDNIM BROJEVIMA UPOZNA MO S MODIFIKATORIMA SVETLA BEZ KOJIH JE RASVETA KOJOM RASPOLAŽEMO NAJČEŠĆE BESKORISNA. POSEDOVANJE SVETLOSNIH IZVORA, BILI ONI KONSTANTNI ILI TRENUTNI SAMO SU OSNOVNA I NUŽNA PRETPOSTAVKA ZA DOBIJANJE KVALITETNE STUDIJSKE FOTOGRAFIJE

STUDIJSKI KIŠOBRANI VELIKIH DIMENZIJA

Izbor Profoto studijskih kišobrana velikog prečnika koje karakteriše veoma lepo svetlo uz ekstremnu pokrivenost površine

Danas na tržištu, na sreću, postoji veoma veliki izbor profesionalnih svetlosnih modifikatora, ali i jeftinijih, kineskih, no uvek je važno pravilo: "Koliko para, toliko i muzike". Ruku na srce, u praksi se pokazalo da i jeftinija varijanta sasvim dobro "odrađuje" posao, čak možemo reći na osnovu iskustva da danas kineska rasveta počinje da biva sve zastupljenija, što zbog cena, ali i vidnog napretka u kvalitetu izrade. Koji će se modifikator svetla koristiti zavisi od posla koji je pred vama i kakvu atmosferu na fotografiji želite da postignete. Nekad je to meko, raspršeno svetlo bez senki ili svetlo s puno detalja u svim partijama fotografije ("tvrdi ili oštro svetlo"). U nekim slučajevima će se od vas tražiti (na primer, kod snimanja enterijera) da fotografija obiluje kontrolisanim senkama koje su u biti replika uobičajenog ambijentalnog svetla kojim ste okruženi. Tvrditi da postoji univerzalno pravilo o tome koju vrstu modifikatora koristiti, potpuna je besmislica, jer se upravo u njihovom izboru ogleda kreativnost i poznavanje tehnike studijskog snimanja.

No, da konačno predstavimo jedan konkretan modifikator svetla, a to je studijski foto-kišobran. Ako se vratimo malo u prošlost, u istoriju fotografskih studija, videćemo da je on pored reflektujućih površina koje su se koristile u "glass studiju", a koriste se u velikoj meri i danas, bio prvi ozbiljan modifikator svetla. Kada govorimo o ovoj vrsti modifikatora moramo napomenuti dve bitne stvari: kakva je zapravo njegova uloga u kreiranju svetla i koje vrste foto-kišobrana postoje.

VAŽNO

Važno je napomenuti da su prostorni uglovi raspodele svetlosnog toka, za slučaj opcije reflektovanog svetla (srebrni ili mat), i opcije propuštenog svetla različiti. Kišobrani namenjeni radu u studiju, koji reflektuju svetlo (bili oni mat beli, ili reflektujuć) raspršuju svetlo pod manjim prostornim uglom, u odnosu na varijantu kišobrana koji propušta svetlo. Rezultat je da se kod reflektovanog svetla javljaju oštrije senke nego kod propuštenog svetla.

Često se ne obraća pažnja na to koji reflektor se postavlja na glavu blica ili permanentne rasvete. Uloga ovih reflektora jeste da usmeri svetlo na kišobran i oni se definišu prečnikom i uglom pod kojim se svetlo emituje s rasvetnog tela. Kada kupujete usmerivače, trebalo bi uzeti najmanje dva: s malim uglom (do približno 56°) i većim uglom (do oko 70°). Ugao reflektovanog svetla s kišobrana u velikoj meri zavisi upravo od izbora usmerivača.

Na usmerivače je moguće postaviti i kružne "saće", ili želatinske filtre neutralne gustine. Uloga im je da dodatno omekšaju svetlo, kao i da s izvora svetla svetlosni zraci padaju na kišobran već delimično modifikovani.

Pri upotrebi studijskih foto-kišobrana izuzetno je važno proceniti rastojanje od izvora emitovanja svetlosti prema objektu snimanja, jer se svetlo potpuno različito manifestuje. Na primerima koji su dati u prilogu biće prikazane različite varijante snimanja u funkciji rastojanja izvor svetla – objekat snimanja. Povećanjem ovog rastojanja izbegava se pojava vruće tačke, ali, s druge strane, kišobran pokriva veću površinu, što neki put može da zasmeta.

PRAKSA NA DELU

Osnovna namena ovog modifikatora jeste da "rasprši svetlo na određenu površinu" i da ga na način, koji vi želite, usmeri na objekat snimanja. Ova vrsta modifikatora deli se na: mat reflektujuć beli, srebrni reflektujuć, mat reflektujuć zlatni, transparentni (propusni) beli.

Upotreba foto-kišobrana u fotografskom studiju veoma je široka. Koriste se za snimanje portreta, u modnoj, utilitarnoj, kreativnoj fotografiji itd. Koja vrsta od nabrojanih će biti upotrebljena zavisi umnogome od vaše kreativnosti. Bitno je napomenuti da je veličina kišobrana (misli se na prečnik) od izuzetne važnosti za rezultat snimanja. Kišobrani većeg prečnika, u principu, daju mekše svetlo i pokrivaju veću površinu snimanja, dok je prednost kišobrana manjeg prečnika "ravno" (flat) svetlo, što je često i potrebno. Pri radu s kišobranima mora se voditi računa da oni daju efekat vruće tačke (hot spot) tako da, recimo, pri snimanju portreta morate ga pažljivo usmeriti, pogotovu vodeći računa o licu modela. Vruća tačka javlja se iz centralnog dela kišobrana, jer na njega pada najveći intenzitet svetla s izvora.

Profoto reflektori namenjeni fleš glavama: takozvani tele reflektor daje uzani snop svetla, srednji daje "normalni" snop a tu je i širokougaoni namenjen velikim kišobranima. Desno je reflektor sa montiranim saćem koje dodatno usmerava svetlo

STUDIJSKI KIŠOBRANI

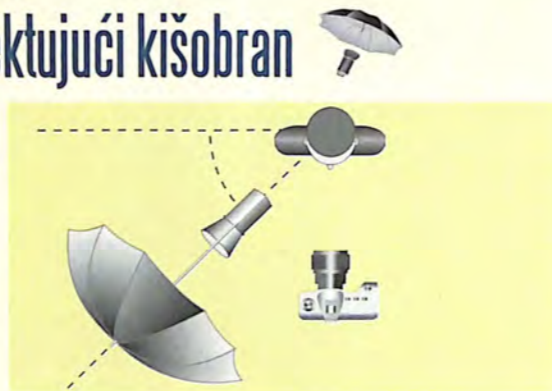
U skladu sa veličinom i jačinom svetlosnog izvora ali i potrebama fotografa postoji veliki broj najrazličitijih studijskih kišobrana. Oni se razlikuju po veličini, načinu na koji modifikuju svetlo (odbojni ili probojni) i prema boji reflektujuće površine koja može biti bela, srebrna, zlatna ili mešavina gde je obično jedan segment zlatan a drugi srebrni. Na desnoj strani vidimo modifikaciju kišobrana po imenu broli gde se svetlo dodatno umekšava difuzerom tako da je svetlo koje dobijamo između onoga koje daju kišobrani i softboksovi.

ReFoto
100

< Srebrni reflektujući kišobran

Sasvim očekivan rezultat, jer je upotrebljen srebrni reflektujući kišobran koji daje dosta usmereno i oštro svetlo. Očigledno da ova postavka ne daje dobar rezultat. I u ovom slučaju moguće je napraviti dobar snimak, naprimer dodatkom dopunskog ili fil svetla.

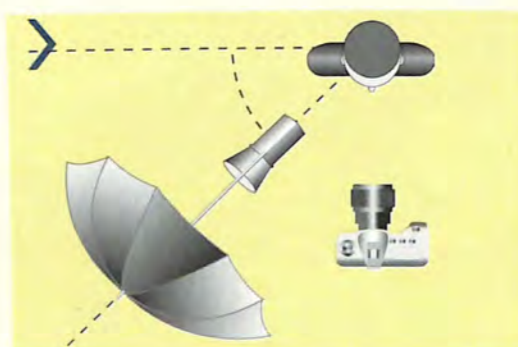

Kišobrani koji reflektuju svetlo

Reflektujući kišobrani su modifikatori koji se najčešće koriste i omogućavaju da se svetlo usmeri na objekat snimanja. Postoji, pri tome, mogućnost da se promenom ugla pod kojim svetlo pada na objekat menja intenzitet svetla po zahvaćenju površini koja se snima. Izrađuju se u širokom spektru boja, pri čemu svaki od njih ima posebnu namenu. Kišobrani su dobar izbor za manipulaciju svetlom, u smislu mekoće (difuznosti), usmerenosti i pokrivanja površine snimanja. Softboksovi pružaju bolju kontrolu svetla, jer daju usmereniji svetlosni tok i pri tome pokrivaju manju površinu. Ponekad je to potrebno za određenu vrstu snimanja, međutim znatno smanjuju intenzitet propuštenog svetlosnog toka, što u praksi znači da morate raditi sa snažnijim izvorima, odnosno sa više Ws (džula) po jednom izvoru.

Mat beli reflektujući kišobran

Mada je senka nosa dosta ublažena u odnosu na reflektujući srebrni kišobran, ona je još prisutna i neprihvatljiva. Ovo je i za očekivanje, jer je svetlo u refleksiji uvek usmerenije i oštrije, mada smo upotreбили mat kišobran. Na postavci koja sledi situacija se znatno popravlja dodatkom reflektujuće površine.

Srebrni kišobrani

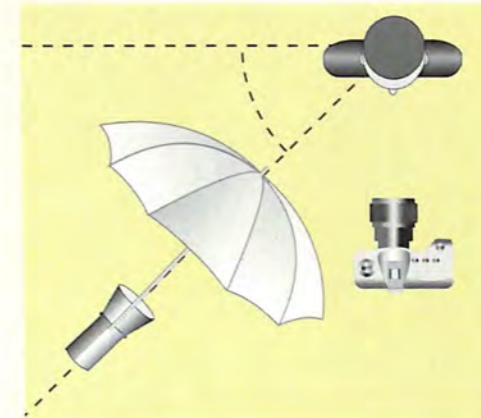
Najčešće se koriste za beleženje što više detalja na predmetu koji se snima. Daju oštrije svetlo od mat kišobrana i mogu se koristiti i kao glavni i kao dopunski izvori svetla. Ova vrsta kišobrana ne utiče na temperaturu boje koju emituje svetlosni izvor, tako da se na snimljenoj fotografiji ne dobija nijedna kolorna dominantna, pogotovu ako se pre snimanja uradi "preset" White Balance. Srebrni kišobrani daju kontrastnije svetlo, što rezultira oštrijim senkama i isticanjem detalja. Recimo da imate zadatak da snimate portret ženske osobe i da želite da kasnije radite obradu fotografije, na primer, retuš lica. U tom slučaju ne verujem da ćete koristiti srebrni kišobran jer će vam to otežati posao oko retuš lica. Pravi izbor bio bi mat beli kišobran kao glavno svetlo. Naravno da je pozicija svetlosnog izvora prema objektu snimanja veoma važna. Uobičajena postavka, kao glavnog svetla, jeste oko 45o u odnosu na osu fotoaparata-objekat snimanja. Ako je taj ugao veći (bočno svetlo), naglašava se tekstura, tako da bi se na snimljenom portretu pojavile neravnine, bore itd. U kreativnoj fotografiji ovo može da bude željeni efekat, recimo portret osobe čije crte lica odaju emocije u trenutku snimanja, kao i njen karakter. Foto-kišobrani se, grubo uzevši, ponašaju kao udubljena sferna ogledala. Površina kišobrana nije idealno ravna, zavisi od materijala od koga je izrađena

reflektujuća površina, broja žica (nosača reflektujućeg materijala) itd. Svetlosni izvor (na primer, blic), kada se na njega postavi kišobran, može da emituje svetlost u različitim prostornim prostornim uglovima, a samim tim da pokriva veće ili manje površine. Sve to, u principu, zavisi od rastojanja blica i temena kišobrana, kao i od poluprečnika krivine kišobrana. Kako su poluprečnici kišobrana najčešće znatno veći od dužine ručice, u praksi to znači da je bleskalica svetlosnog izvora uvek između centra poluprečnika krivine i fokusa kišobrana, ali bliže fokusu kišobrana. Neznatna pomeranja ručice kroz vođicu na svetlosnom izvoru ne utiču znatno na prostorni ugao u kome se prostire svetlost. S druge strane, pokrivenost površine svetlosnim tokom umnogome zavisi od rastojanja izvora svetla do objekta snimanja. Ovdje morate biti posebno precizni i meriti intenzitet svetlosnog toka po celokupnoj površini koja se snima.

< Beli propusni kišobran

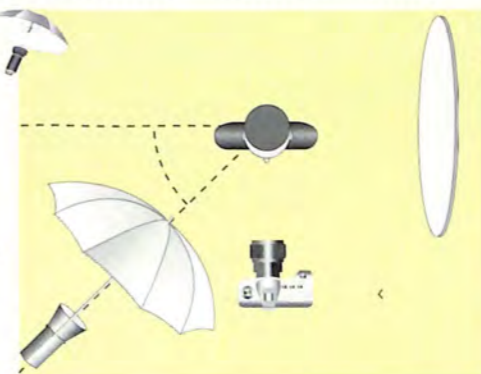
Upravo činjenica, da ova vrsta kišobrana izuzetno dobro kontroliše senke, ovakva postavka svetla korisna je za snimanje portreta sa zadatim rasponom kontrasta leve i desne strane modela (Lighting ratio).

Vremenom se ukazala potreba za savršnijim kišobranima, tako da se oni danas izrađuju u raznim varijantama, ali osnovna namena je ostala ista. Na tržištu se u skorije vreme pojavio interesantan kompromis između soft boksa i kišobrana, pod nazivom "broli". Praktična strana ovih modifikatora je da se lako pripremaju za snimanje i pri tome zauzimaju malo mesta u našim torbama sa opremom.

Beli propusni kišobran + reflektujuća površina

Na ovoj fotografiji je dodata reflektujuća površina da bi se smanjio raspon kontrasta na licu. Približavanjem ili udaljavanjem reflektujuće površine lako je podešeti željeni raspon kontrasta.

No, da ne bude zabune nije nužno uvek kupovati gotove i brendirane modifikatore. Dosta toga se uz malo inventivnosti može napraviti u kućnoj radinosti. Tu su naprimer paus papir, transparentni tekstilni materijali (materijali za zastave su idealni), ploče stiropora, lesnit table bojene bojom za beton (crnom ili belom) itd. Ova vrsta boje ne daje nekontrolisane refleksije što u mnogome olakšava rad u studiju.

ZOOM FOTO
www.zoomfoto.rs

Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs;

Nikon J1

& SET objektivna 10 mm i 10-30 mm
+ Transcend SD 32Gb Class 10 + Lowepro Compact Courier 70
>> CMOS senzor slike od 10.1 MPix CX formata
>> TFT LCD displej od 3 inča i 460.000 tačaka
>> Full HD Video 1920 x 1080 na 60 fps

SUPER cena: 70.990 din

Olympus E-PL1

& SET objektivna 14-42 mm i 40-150 mm
+ Sandisk SD 8Gb Extreme 30mb/s
+ Olympus Torba PEN Moderna L
>> Live MOS senzor slike od 12,3 MPix >> Hyper Cristal LCD displej 2,7 inča >> Šest različitih Art filtera

SUPER cena: 51.990 din

Sony NEX C3

& SET objektivna 16mm i 18-55 mm
+ Sandisk SD 32GB Extreme pro 95 mb/s

SUPER cena: 84.990 din

Beli propusni kišobran + reflektujuća površina

(postavljena na manjem rastojanju od modela)

Interesantna postavka svetla, ali kako je reflektujuća površina postavljena paralelno sa modelom, mora se voditi računa da se suviše naglase eventualne nepravilnosti na telu (stomak, prevelike grudi) itd. Ovakvu postavku dobro je koristiti za krupan plan portreta, naročito kod muških osoba.

Šema postavke rasvete

Kišobrani Opcija reflektovanog svetla (mat beli)

Kao što je već napomenuto u uvodnom delu teksta, ovi kišobrani daju mekše, raspršenije svetlo sa smanjenim kontrastom. Mogu da se koriste kao glavno i kao dopunsko svetlo. Često u radu postoji potreba za ovom vrsta svetla, posebno pri snimanju nekih vrsta portreta, ili ako želite da na snimljenoj fotografiji dobijete fine meke senke. Princip dobijanja modifikovanog svetla identičan je kao i kod srebrnih kišobrana, a jedina razlika jeste u materijalu od koga je kišobran napravljen. Reflektujuća površina je, mikroskopski

posmatrano, s izraženom teksturom, tako da se svetlost blica reflektuje bez prioritnog pravca (slično stiroporu). Reflektujuća površina kišobrana ne sme da menja temperaturu boje svetla izvora (važi i za srebrne kišobrane). Ipak, ako se tako nešto i desi, pogotovu ako se snima digitalnim fotoaparatom, preporučljivo u RAW formatu i s tonskom kartom, otvaranjem fotografije u "Camera RAW" prozoru Photoshopa veoma je lako podesiti pravilnu temperaturu boje primenjenog svetlosnog izvora.

Reflektujući beli kišobran u poziciji fotoaparata

(ravno svetlo)

Često vidamo fotografije ovog tipa u modnim magazinima, gde lice modela mora biti čisto, bez senki, podočnjaka i eventualno postojećih neravnina na licu (efekat pomaranžine kore). Ovakva postavka svetla jednostavna je za merenje svetla i snimanje i veoma dobro i lako se kombinuje s belom pozadinom u "high key" fotografiji.

Šema postavke rasvete

Mat beli transparentni kišobran prečnika 150 cm

(sa 16 žica)

Šta više reći za ovu postavku i ovaj kišobran. U kombinaciji sa više svetlosnih izvora, na kojima su takođe modifikatori za mekano svetlo, ne postoji ništa što niste u stanju da realizujete. Kao što se vidi na ilustraciji, za dobar snimak skoro da je dovoljan samo ovakav kišobran.

Šema postavke rasvete

Najviše volim da radim sa što manje svetlosnih izvora iz više razloga: bolja kontrola svetla, dobijanje kreativnije fotografije. Posebno je važno istaći da ukoliko upotrebljavate više svetlosnih izvora, potrebno je svetlo kontrolisati, tj. dovesti u ravnotežu. Ako se radi u studiju male površine obojene u belo, posebno je teško kontrolisati svetlo jer se javljaju neželjeni refleksi sa zidova i tavanice. U tom slučaju bilo bi potrebno dosta reflektujućih belih i crnih površina da biste imali mogućnost dobre kontrole svetla. Možemo konačno zaključiti da su kišobrani, kao nezaobilazni deo fotografskih studija, korisni modifikatori svetla i mogu se koristiti sasvim uspešno u većini slučajeva fotografske prakse.

Kišobran kao glavno svetlo

postavljen iza leđa modela + bela reflektujuća površina ispred modela

Ovde vidimo da je glavno svetlo ustvari pozadinsko (negativno levo), a da se osvetljenost prednjeg plana ostvaruje dodavanjem reflektujuće površine, koja može biti ili srebrna, ili mat bela.

Šema postavke rasvete

Varijacija

reflektujuća površina udaljena od modela

Posebno volim ovakvu postavku svetla, koja odgovara tamnim pozadinama, jer svetlosnom linijom izvanredno odvađa model od upotrebljene pozadine. Udaljavanjem i približavanjem reflektujuće površine, kao i promenom ugla prema modelu u stanju ste da kreirate lepo svetlo i da malim varijacijama postavke tragate za rezultatom koji će vas zadovoljiti. Inače, često se koristi i u table top fotografiji, posebno pri snimanju hrane.

Šema postavke rasvete

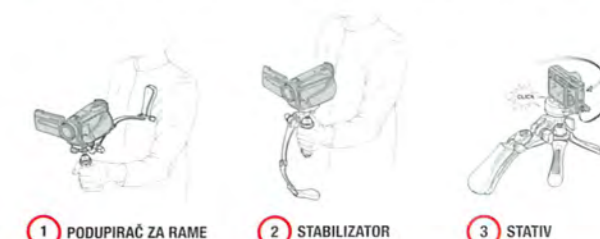

three in ONE

Manfrotto modosteady

Sistem za stabilizaciju kamkordera

Za kompletnu specifikaciju svih Manfrotto proizvoda, posetite: www.manfrotto.com

Ekskluzivni uvoznik i distributer:
REFOT B, Pčinjska 15a, www.refot.com

Prodajna mesta:
BM Focus, Jurija Gagarina 149, lok 40, www.bmfoto.rs
OnOff, Vuka Karadžića 7a, www.onoff.rs
ZoomFoto, Krušedolska 3, www.zoomfoto.rs

Promena ugla reflektujuće površine

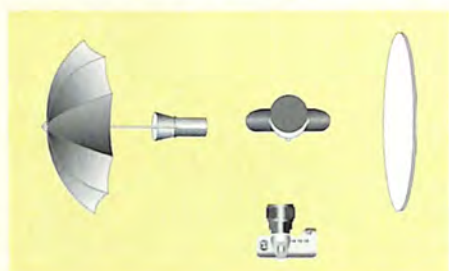
(kišobran prečnika 150 cm paralelno s modelom)

Na ovoj fotografiji namerno je promenjen položaj i ugao reflektujuće površine, da bi se uočilo njeno dejstvo na licu modela. Svetlija partija na licu ponekad može da bude interesantna, ali često je zanimljivije snimiti portret sa neujednačenim svetlom na licu.

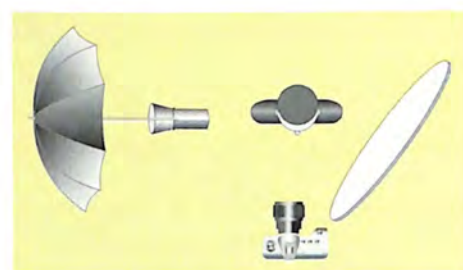
Kišobran prečnika 150 cm

paralelno s modelom + reflektujuća površina postavljena paralelno s modelom

Prosto je neverovatno da postavite izvor svetla potpuno paralelno sa modelom, a da se pri tom ne istakne senka nosa. To samo pokazuje, uostalom kao i na ostalim primerima sa ovim kišobranom, da se radi o izvanrednom modifikatoru. Eh što ga nisam imao ranije, nego sam se mučio i dovijao na razne načine.

Šema postavke rasvete

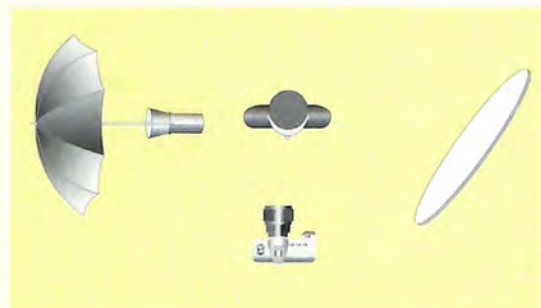
Na ovom primeru jasno se vidi kakav uticaj položaj i rastojanje od modela reflektujuće površine, ima na snimljenu fotografiju. Za razliku od poslednje fotografije, u ovom slučaju reflektujuća površina je na licu modela kreirala jedno rasvetljeno područje. Reflektovano svetlo može ponekad da napravi i neželjeni efekat a u ovom slučaju objašnjenje je jednostavno. Kritične tačke na licu su: čeonu kosti, vrh nosa, jagodice lica i vrh brade. Po Lambertovom zakonu osvetljenost površine opada sa kvadratom rastojanja od površine, i od ugla pod kojim svetlo pada na površinu. U ovom slučaju presudna su oba faktora. Kako su kritične tačke približno pod uglom od 90° u odnosu na upadno svetlo, a reflektujuća površina je postavljena na manje rastojanje od modela, na jagodičnoj kosti kreirana je "vruća" tačka. I na greškama se uči, zar ne?

Reflektujuća površina udaljena od modela

(kišobran prečnika 150 cm paralelno s modelom)

U daljavanjem reflektujuće površine dobijamo fotografiju koja delimično nosi Karšovski pečat, ustvari kreiramo low key portret. Promenom ugla reflektujuće površine i posmatrajući pilot svetla rasvete u stanju smo da posebno naglasimo pojedine delove tela, u ovom slučaju mišiće grudi i formu gornjeg dela tela.

Šema postavke rasvete

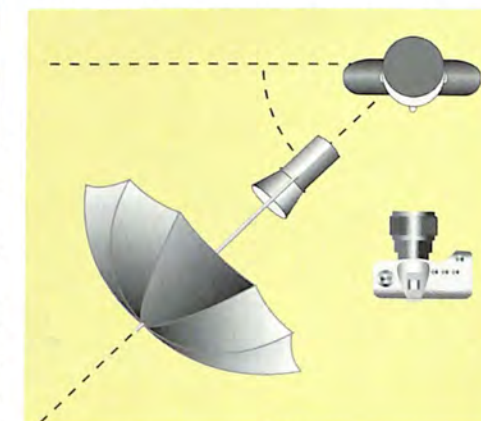
Sve fotografije snimljene su D-SLR fotoaparatom Nikon D700 i objektivom Nikor 70-200/2.8. Od izvora svetla korišćen je "Bowens" od 300 Ws. Primenjeni kišobrani bili su prečnika od 100 do 150 cm. Radna blenda u toku snimanja kretala se u rasponu 5.6-9.5 i menjana je u skladu s postavljenim svetlom i očećom koju je model nosio. Sa sigurnošću možemo zaključiti da su se kišobrani pokazali kao dobri modifikatori, pogotovu u našem slučaju kada se radilo samo s jednim i reflektujućom površinom. Na priloženim fotografijama primećuje se neznatno odstupanje temperature boje modifikovanog svetla, što bi moglo da znači da postoji razlika u materijalima od kojih je kišobran izrađen. No, ako snimate digitalnom tehnikom, otvaranjem fotografija u "Camera RAW" prozoru veoma lako možete korigovati temperaturu boje svetla i snimiti ih kao preset za određeni modifikator.

Osnovna postavka opreme ali uz korišćenje zlatnog, reflektujućeg kišobrana. Korekciju balansa boja izvedena je tako da se zadrži topli ton fotografije, jer u osnovi to i jeste cilj. Korekcija temperature boje je urađena u dodatku (plug-in) Adobe Camera Raw, i vidimo da je tako moguće postići željeni ton. Dobra kombinacija kišobrana bila bi zlatni sa srebrnim, ali da se zlatnim selektivno osvetljavaju samo delovi scene koju snimamo, naprimer kod snimanja enterijera. Na taj način ističe se prisnost i toplina pojedinih mesta u prostoru.

Snimanje sa zlatnim reflektujućim kišobranom

Prilikom snimanja sa zlatnim kišobranom, nije izmeren balans belog, upravo iz razloga da bi videli koliko toplog tona dobija fotografija. Rasveta je balansirana na temperaturu boje od 5500 K. Očigledno da zlatni kišobran unosi mnogo više topline nego što je potrebno. U ovom slučaju nije izabran dobar materijal za njegovu izradu. Ako se uradi preset balansa belog nećemo postići željeni efekat, jer ćemo dobiti korektnu boju, (bez obzira na upotrebljeni kišobran) ali gubimo efekat.

ZANIMLJIVI SADRŽAJI PO NAJPOVOLJNIJOJ CENI!

Izaberite najpovoljniji paket koji Vam donosi obilje zanimljivog sadržaja i pogodnosti. Koristite besplatan TvIT wireless uređaj i napravite hot spot u svome domu. Plaćajte tri usluge na jednom računu. Koristite istovremeno više usluga vrhunskog kvaliteta.

Orion
TVIT

TELEVIZIJA INTERNET TELEFONIJA

Tri usluge već od 2.399 dinara mesečno!

Napomena: Postojeći korisnici Interneta ostvaruju dodatne popuste na staži!

TvIT - tri usluge u jednom paketu:

TELEVIZIJA sa velikim izborom kanala i digitalnim kvalitetom slike

INTERNET uvek dostupan i stvarno neograničen uz brzine 1 do 10 Mbps

TELEFONIJA uvek slobodna fiksna linija sa 100 do 600 besplatnih minuta razgovora

ORION telekom Ozbiljna veza

Želite dve usluge? Za Vas imamo fenomenalne DualPlay Ring i DualPlay TV pakete.

Sve cene su izražene sa PDV-om. Usluga dostupna na teritoriji pokrivenosti. www.oriontelekom.rs

Prodaja: 011 4100 200

Malo pozorišta

definisanje rekvizita i podela uloga

✦ Vladimir Červenka

"NA FOTOGRAFIJI SME DA BUDE SAMO TO ŠTO U OKVIRU FOTOGRAFIJE IMA POTPUNO ODREĐENU ULOGU!" (JAN ŠMOK)

Došli smo do osmog nastavka priče o konstrukciji fotografske slike, a i dalje se bavimo primarnom konstrukcijom, tj. još nismo uzeli fotoaparat u ruke. Očigledno je da autorski pristup u rešavanju problematike konstrukcije fotografske slike podrazumeva mnogo posla i puno manuelnog i intelektualnog rada, tako da postaje očigledno da je tvrdnja da je fotografija mehanička umetnost potpuno netačna. S turistima smo raskrstili u prošlom broju, njihovim problemima bavićemo se samo sporadično i to pretežno kada nam mogu poslužiti kao ilustracija kako ne treba raditi, ali poželetimo im puno atraktivnih putovanja, destinacija i dobro svetlo. A nama preostaje da savladamo još tri bitna konstruktivna postupka: definisanje rekvizita i podela uloga; uređivanje rekvizita ("manualni Photoshop") i osvetljavanje rekvizita i predmeti druge vrste, pre svega kako bismo obezbedili da sadržaj konačne fotografije bude što sličniji autorskoj nameri koju smo imali na početku snimanja.

GRUPNA PORODIČNA FOTOGRAFIJA, otprilike 1910, autor nepoznat.

Porodični "portret" – fotografija za uspomenu snimljena u dobro opremljenom fotografskom ateljeu koji je koncipiran na fotografskoj tradiciji s kraja 19. veka (verovatno u Beogradu). Profesionalno definisan glavni sadržajni element – u ovom slučaju to je grupa ljudi, konkretnije portret dobrostojeće građanske porodice, a pomoćni elementi fotografije takođe su dobro određeni: odeća, frizure, nameštaj, dekor – podna obloga i pozadina. U okviru glavnog sadržajnog elementa (porodičnog portreta) veoma dobro su podeljene uloge pojedinim figurama – ličnostima koje veoma dobro glume svoje uloge, tj. "sami sebe". Pri smeštanju glavne figure po principu zlatnog reza preporučljivo je da ona bude u desnoj trećini fotografije, u ovom slučaju autor je svesno postupio obrnuto – smestio je glavnu figuru oca krajnje levo na površini fotografije, tako da percepcija sadržaja fotografije počinje od njega. Pogled posmatrača klizi prema figuri majke, prelazi na grupu figura koja se nalazi u desnom delu fotografije – grupu dece s dadiljom i ponovo se vraća na figuru majke i oca. Pogled faktički kruži po površini slike, a svi elementi raspoređeni su tako da zadržavaju pažnju gledaoca na površini fotografije i ne dozvoljavaju pogledu da "izade" van okvira fotografije. Sve figure su pregledne, poze su dobro aranžirane – deluju ležerno i prirodno, svi "glumci" dobro glume svoje uloge i ne oseća se nervoza i napetost koja je uobičajena kod neprofesionalnih modela.

Definisanje rekvizita

Definisanje rekvizita sastoji se u tome da obezbedite da to što hoćete da imate na snimku tamo zaista i bude, a ne i to što se tamo slučajno našlo i da sadržaj fotografije bude pregledan i jasan gledaocu. Većina početnika konstatuje to što pred njima stoji ili se kreće, tj. predmete koji ih zaintrigiraju, ne obraćajući pažnju na sporedne rekvizite koji nemaju nikakvu, ili imaju sasvim drugu sadržajnu funkciju, ali koji kada se nađu na konačnoj fotografiji mogu da zbune gledaoca. To je zato što se na snimku pored figura koje treba tamo da budu i koje "tumače" određenu ulogu nalaze i figure koje "glume" u nekom sasvim drugom komadu ili priči. Ako

ih zapitate zašto se na fotografiji nalazi ovaj ili onaj predmet, obično sležu ramenima, a njihov odgovor glasi: to je realnost, a ti predmeti su se tamo našli, a ja ništa nisam mogao da uradim kako bih ih uklonio. Ovo gledaš je najveći protivnik kreativnom stvaralaštvu – "Na fotografiji sme da bude samo to što u okviru fotografije ima potpuno određenu ulogu!"

Malo pozorišta

Da se vratimo malo pozorištu – glumci, statisti i rekviziti koji se nalaze na sceni nisu se našli tamo slučajno, već imaju strogo određenu ulogu: jedni tumače određene likove, a drugi simuliraju ambijent u kom se radnja odigrava.

Reditelj i inspicijent nipošto neće dozvoliti da na scenu slučajno zaluta lik ili rekvizit koji nema nikakve veze s komadom. Isto tako trebalo bi da bude i u fotografiji – modelima i rekvizitima u predmetnom prostoru (vidnom polju objekta) morate da dodelite uloge koje će oni tumačiti u likovnom prostoru fotografije, tj. na konačnoj fotografiji, a istovremeno ne smete dozvoliti da se na sceni nađu rekviziti koje nemaju vezu s vašom pričom.

Zvuči prosto, ali u fotografiji to nije tako jednostavno i uraditi. Naime, sve zavisi od toga da li radite metodom aranžiranja, koju koristi i pozorišni režiser, ili metodom nalaženja ili kombinovanom metodom, koje su specifične

GRUPNA PORODIČNA FOTOGRAFIJA
Prva polovina 20. veka, autor nepoznat.

Takođe porodični "portret" – fotografija za uspomenu snimljena ovog puta u eksterijeru ruralne sredine, na porodičnom okupljanju u zavičaju. Pomalo haotična i nepregledna grupa ljudi, tek posle izvesnog vremena uočavamo glavne "glumce" – majku i oca koji su i ovde smešteni u levom delu fotografije iz nepoznatih razloga, iako bi im u ovom slučaju više odgovarao smeštaj u centralnom delu, u sedećem položaju opkoljeni ostalim figurama po rangi važnosti. Očigledno je da seoski fotograf nije imao dovoljno znanja i iskustva kao njegov kolega iz grada. Stiće se utisak da je aranžirao samo glavne figure, a podelu uloga ostalim glumcima prepustio je njima samima, tako da nisu baš jasno definisane. Tek posle pažljive analize, zahvaljujući jačoj genetskoj podlozi oca, može se zaključiti da svi muškarci s brkovima liče na njega (ima ih osam) i da su oni mlađi njegovi sinovi, a da su figure koje se nalaze iza levog ramena majke i s desne strane oca verovatno očeva braća. Od figura žena samo jedna liči na majku, a to je žena koja sedi na klupi, a ispred nje je koza. Rodbinske veze ostalih figura nisu uopšte definisane, tako da nije moguće zaključiti kakve su njihove uloge. Nije jasno kakva je uloga koze u desnom uglu fotografije, koja je okrenula leđa fotografu (i nama) i prema tome ništa ne glumi, već ignoriše ostale "glumce", a u funkciji smetajućeg elementa odvlači pažnju gledaoca. U vreme nastanka snimka fotograf sigurno nije imo na raspolaganju zum objektiv, ali to ga ne opravdava. Mogao je da odstupi metar ili dva kako bi na fotografiji imao cele figure najmlađeg (desno) i najstarijeg (levo) sina, koji je jedini u opancima, po čemu može da se zaključi da je jedini ostao na "zemlji", i da prema tome ima važnu ulogu jer snabdeva svoju "gradsku" braću jajima i šunkama. Kompozicijski je fotografija veoma neuravnotežena. "seča" figura s leve i desne strane fotografije navodi gledaoca da se zapita šta se nalazi van okvira fotografije, tako da njegov pogled napušta fotografiju pošto ona nije "zatvorena". Pozadina takođe nije dobro rešena. Ako je autor hteo da prikaže ambijentalnu celinu u kojoj je grupa smeštena, mogao je da se potruži da je prikaže na bolji način.

za fotografiju i bitno se razlikuju od načina na koji postupaju reditelj. U prvom slučaju u predmetni prostor dodajete rekvizite po vašem nahođenju i možete u potpunosti da kontrolišete sadržaj vidnog polja, a samo fotografu šepertliji može da se desi da se tu nade "glumac" koji glumata nešto drugo i nije iz te priče. U drugom slučaju uklanjate suvišne rekvizite, što nije uvek tako jednostavno i lako, kao što ste i videli iz prethod-

nih tekstova, pogotovo prilikom snimanja živih scena i događaja, jer se radi u ambijentu prirodne ili ljudske stvarnosti gde, u većini slučajeva, niste u mogućnosti da slobodno manipulišete po sopstvenom nahođenju svim predmetima.

U svakom slučaju, potrebno je odrediti specifičnu ulogu svakog sadržajnog elementa u okviru celine i njihov uzajamni odnos, bilo da koristite metod aranžiranja ili metod nalaženja. To praktično znači da morate podeliti uloge "glumcima" – trodimenzionalnim rekvizitima u predmetnom prostoru (postupak konstrukcije), kako biste obezbedili da dvodimenzionalne figure u likovnom prostoru, na površini senzora i na konačnoj fotografiji, "odglume" uloge glavnog sadržajnog elementa i pomoćnih ili, bolje rečeno, potpornih sadržajnih elemenata fotografije (postupak kompozicije). Od toga koliko je rekvizit kome je namenjena određena uloga dobar "glumac" zavisi uverljivost "lika" koji tumači figura na fotografiji. Stolica u predmetnom prostoru je samo stolica, u likovnom prostoru postaje figura koja može da nosi izvesno značenje, ali ako tog značenja nema, onda na fotografiji vidimo samo stolicu, što je obična reprodukcija stvarnosti, tj. "konzerva" viđenog. Ako ste određenim rekvizitima u predmetnom prostoru dodelili određenu ulogu (konstrukcija), to ne znači da će njihova figura u likovnom prostoru uspeti da protumaci "lik" koji ste želeli i u tome morate da joj pomognete koristeći postupke kompozicije. I opet malo pozorišta: XY može da bude slavni glumac koji tumači ulogu YZ iako na sceni vidimo pretežno glumca XY u liku drame YZ, onda je to promašaj, a ako na sceni vidimo samo lik drame YZ, a glumca XY uopšte ne primećujemo – onda je to pun pogodak.

DVOJNI PORTRET,
polovina 20. veka, autor nepoznat.

Fotografija dva prijatelja, dva tamburaša, koje spaja zajednička ljubav prema muzici. Tipičan turistički pristup, verovatno su sreli svog prijatelja s fotoaparatom i rekli mu "Hej, daj snimi nas!" Fotograf se nije mnogo potrudio, uloge je podelio pomoću logike stvarnosti – da su oba glavna lika prijatelji, vidi se na slici iz njihovog međusobnog odnosa, a potporni sadržajni element – gitare, jasno govori o njihovoj zajedničkoj ljubavi prema muzici. Ali, logika stvarnosti je omanula kod rešenja problema s pozadinom. Naime, autor se nije setio da pomeri figure malo levo ili desno, tako jednom iz ramena raste bandera, a drugom drvo.

Takođe fotografija dva prijatelja koje spaja zajednička ljubav, ovog puta prema dobroj kapljici. Ovaj autor, za razliku od prethodnog, imao je mnogo ozbiljniji fotografski pristup motivu. Očigledno je da su poze obe figure dosta dobro aranžirane, a dve buteljke, u ulozi pomoćnog sadržajnog elementa, jasno govore o tome šta je njihova zajednička ljubav. Autor je pokušao da reši i problem pozadine, iako bi prirodni ambijent bio sasvim zadovoljavajući, ali je čaršav koji je koristio bio suviše mali.

DVOJNI PORTRET, prva polovina 20. veka, autor nepoznat.

SVADBENA FOTOGRAFIJA

Tipičan prilepak s komičnim poslasticama. Da je autor malo bolje analizirao sadržaj fotografije u tražilu, mogao je da se pomeri malo levo-desno i da izbegne nepoželjne posledice (a možda to nije uradio namerno!).

FOTOGRAFIJA ZA USPOMENU

Otac i sin u golubarniku. Prilepak, tj. "slepljene" dve figure, napravio je fotografiju – rebus: dečak s golubijom glavom ili golub s dečakom glavom? Autor je mogao da zamoli oca i sina da stanu u prostor između dva goluba i problem bi bio rešen.

Podela uloga

Konstatovali smo da je podela uloga kod metoda aranžiranja relativno jednostavna, ali to važi samo za iskusnog fotografa – početnik mora da uči i vežba, a u tu svrhu najbolje će mu poslužiti trening na snimanju mrtve prirode. Kod metoda nalaženja i kod kombinovanog metoda takođe relativno lako mogu da se podele uloge glavnom i malo teže pomoćnim sadržajnim elementima, ali glavni problem predstavljaju elementi koji se sami nameću, mimo naše volje, svojim postojanjem u predmetnom prostoru fotografije, a koje mi jednostavno ne možemo da uklonimo iz vidnog polja objektivom nikakvom manipulacijom. Na konačnoj fotografiji oni preuzimaju uloge smetajućih i zbunjujućih sadržajnih elemenata i mogu da izmene delimično ili potpuno osnovnu autorsku zamisao, tako da gledalac na fotografiji vidi nešto sasvim drugo nego što je autor hteo da prikaže. Dolazi do neslaganja u tumačenju sadržaja fotografije između autora i gledaoca, što je čest slučaj s fotografijama početnika.

Sadržajni elementi koji čine celinu fotografskog saopštenja mogu se podeliti u četiri grupe. Glavni elementi određuju osnovni smisao saopštenja, bira ih i određuje autor na osnovu svoje zamisli. On, takođe, naglašava glavne elemente i istovremeno osmišljava osnovni sadržaj poruke. Kod portreta osnovni element je glava, kod reportaže – događaj.

Pomoćni, potporni, dodatni elementi nisu uvek neophodni na fotografiji, ali mogu da budu tu u raznim izvedbama u ulozi sporednih "glumaca" i "statista". Razvijaju osnovnu zamisao autora i dopunjavaju ulogu i funkciju glavnog elementa. Potrebno je prilagoditi ih glavnom elementu kako biste ih mogli upotrebiti u istom sadržajnom smislu. Kod portreta pomoćni elementi su pozadina i kostim, kod reportaže – mesto događaja i rekvizita u prednjem, srednjem i zadnjem planu.

Smetajući elementi u benignoj varijanti

postoje kao predmeti koji se nalaze u vidnom polju objektivu, ali ne tumače nikakvu ulogu kao figure na konačnoj fotografiji (jednostavno su se tu našli), dok u lošoj varijanti mogu da promene osnovni smisao saopštenja i u tom slučaju ne bi trebalo da budu na konačnoj fotografiji. Pre nego što pritisnete okidač, koristeći postupke primarne ili sekundarne konstrukcije nastojte da ih potisnete ili potpuno isključite. U protivnom, morate ih eliminisati u tercijarnoj konstrukciji – obradi materijala u laboratoriji ili Photoshopu. Funkciju smetajućih elemenata mogu da preuzmu figure, linije i tonovi, ali i tehničke greške kao što je neretuširana prašina kod klasične fotografije ili šum u digitalnoj fotografiji, koji u svesti posmatrača mogu da postanu sastavni deo poruke pošto se, samom svojom pojavom, ponašaju kao sadržajni elementi fotografije (u negativnoj konotaciji).

Zbunjujući elementi dovode do zabune i razlike između onog što autor misli da ima na fotografiji i sadržaja koji vidi gledalac. Najčešće se to ispoljava u tumačenju glavne uloge – autor je namenio tu ulogu jednoj figuri, ali posmatraču se čini da glavnu ulogu igra druga figura, koja u njegovoj svesti teži da postane "kalif umesto kalifa". Ta druga figura je element zabune koji može u potpunosti da izmeni autorsku zamisao i način na koji gledalac tumači sadržaj fotografije.

Posebnu kategoriju smetajućih i zbunjujućih elemenata čine figure koje ćemo nazvati "prilepcima" i "analozima". Prilepci su predmeti iz zadnjeg plana koji deluju kao delovi predmeta u prednjem planu, kao što su krošnje, bandere i slični predmeti koji "rastu" iz glave modela. Oni u ljudskom viđenju ne postoje zahvaljujući biokularnom gledanju koje omogućava laku orijentaciju i opažanje položaja predmeta u prostoru, tako da jasno može da se uoči koji se predmeti nalaze u prednjem planu, a koji iza njih. Fotografsko viđenje je monookularno tako da je percepcija prostora otežana i zbog toga se, na konačnoj fotografiji, često događa da se predmeti iz pozadine čine kao delovi predmeta u prednjem planu. Prilepci su posledica loše procene vidnog polja u tražilu prilikom kadriranja – autor se koncentriše na glavne i pomoćne elemente, a na ostale predmete u prostoru ne obraća pažnju. Posledice mogu da budu komične, da naprave od fotografije rebus, a najčešće smetaju i otežavaju percepciju fotografije.

Analozima se nazivaju predmeti čije figure na fotografiji podsećaju na neki drugi predmet.

AKT, 1972.

Tipičan nepoželjan analog: lepotica s "pandžama". Očigledno je da je autor bio zanesen lepotom modela i nije, na žalost, obratio pažnju na izgled njenih šaka u tražilu (inače veoma lepih).

Dele se na poželjne analoge, kao što su haube automobila ili prozori na fasadi koji podsećaju na ljudsko lice i koji su omiljeni u fotografiji, i na nepoželjne, koji nastaju nepažnjom fotografa i preuzimaju ulogu smetajućeg ili zbunjujućeg elementa, a posmatrač ih može prihvatiti kao nameru ili čak kao suštinu stvari.

Posvetili smo veću pažnju smetajućim i zbunjujućim elementima zbog toga što je pažnja fotografa (pogotovo početnika) usmerena na glavne i pomoćne elemente i uglavnom uspeva da ih na zadovoljavajući način natera da odglume svoje uloge, dok na ostale predmete koji se nalaze u vidnom polju ne obraća posebnu pažnju. Upravo zbog toga se smetajući i zbunjujući elementi sami "događaju", a autori ih, na svoje iznenađenje i zaprepašćenje, uočavaju tek na konačnoj fotografiji. Razvojni put autora podrazumeva i razvoj sposobnosti uočavanja smetajućih i zbunjujućih elemenata još prilikom kadriranja u tražilu i njihovu blagovremenu eliminaciju.

Turisti imaju sreću zato što je svet oko nas uređen po određenoj logici tako da su njihove fotografije, gde autor uopšte ne razmišlja o podeli uloga u trenutku pritiskanja okidača, uglavnom zadovoljavajuće, ako je na njima bitno samo da se uoči glavni (turistički) sadržajni element.

FOTOGRAFIJA IZ CIKLUSA "AUTOPORTRETI", 1974.

Tipičan poželjan analog: hauba starog automobila čija figura na fotografiji asociira na ljudsko lice.

zbunjujuće potpuno uklone. Glavni i potporni elementi unose u sliku sklad, smetajući i zbunjujući – konfuziju i zbrku. Uglavnom neće biti problema s dodelom uloge, dok malo veći problemi mogu nastati prilikom dodele sporednih uloga, zbog toga što pomoćni elementi ponekad streme ka

ozbiljniji fotografi moraju da analiziraju sadržaj predmetnog prostora fotografije pomoću tražila prilikom kadriranja, da naglase glavne elemente, da razmisle o ulozi pomoćnih elemenata, da potisnu ili uklone smetajuće elemente, a da

tome da poprime ulogu smetajućih elemenata. Najveći problem predstavljaju smetajući i zbunjujući elementi zato što autor, skoncentrisan na rešavanje prethodna dva problema, na njih ne obraća pažnju. ■

JA SAM VAŠE VIŠOČANSTVO ZOOM

COOLPIX S6300

• 16.0 MPix • 10x optički zum
• TFT LCD dijagonale 2,7 inča

COOLPIX S9300

• 16.0 MPix • 18x optički zum
• TFT LCD dijagonale 3 inča

COOLPIX L810

• 16.1 MPix • 26x optički zum
• TFT LCD dijagonale 3 inča

COOLPIX P510

• 16.1 MPix • 42x optički zum
• TFT LCD dijagonale 3 inča

fototeh

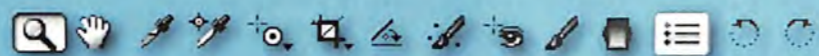
Fototeh d.o.o. • Prisavlje 2 (Bočarski dom) • 10000 Zagreb
Tel: 01 6196 609 • Fax: 01 6196 608 • E-mail: info@fototeh.hr

At the heart of the image

ACR

OBRADA DIGITALNIH SNIMAKA

alat za puritanice

Milan Živković

TOKOM PROTEKLIH GODINA VIŠE PUTA PISALI SMO I RASPRAVLJALI O TOME KOLIKO OBRADJE DIGITALAN SNIMAK MOŽE DA "ISTRPI" A DA I DALJE OSTANE FOTOGRAFIJA. NEKOLIKO PISAMA U POSLEDNJIH NEKOLIKO DANA PREDSTAVLJA DOVOLJAN RAZLOG DA POKUŠAMO DA NAĐEMO REŠENJE DILEME: OBRADA ILI NE?

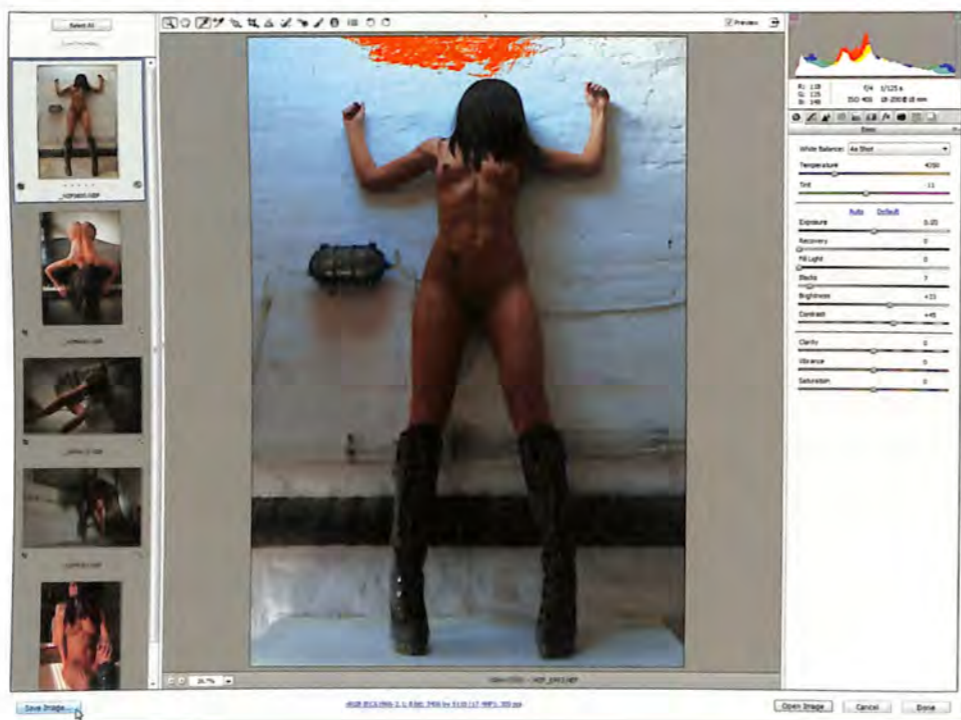
Gde je granica?

Nekoliko čitalaca povelu je diskusiju o obradi digitalne fotografije, tj. o tome kolika količina obrade bi mogla da bude priznata a da fotografija ne preraste u digitalan art. Ni ovoga puta nije izostala uobičajena i veoma isključiva podela na one koji bi želeli, da je tako nazovemo, čistu fotografiju, i onu drugu krajnost gde je sve dozvoljeno. I ponovo je rešenje dileme, tj. linija razgraničenja veoma nejasna ili, da se bolje izrazim, ne postoji mogućnost definisanja količine intervencija. Kada pričamo o ovom problemu, uvek se setim onoga što su likovni pedagozi isticali o radu s decima: da bi likovno delo uspelo, nastavnik mora da bude tu kako bi prekinuo "doradu" na vreme – pre nego što dete upropasti crtež. Nešto slično dešava se i tokom digitalne obrade, jer veliki broj autora jednostavno ne ume da stane, uvek postoji još nešto što bi moglo da se dodati, doda, retušira.

Dozvoljene radnje

Tokom svih rasprava nekako se iskristalisala činjenica da su "dozvoljene radnje", u stvari, sve ono što se može uraditi u klasičnoj laboratoriji, tj. da su najviše inkriminirane montaže i prekomerni HDR. Ako sada to prevedemo na teren digitalne obrade, najbliža klasičnim postupcima jeste ona koja se može postići korišćenjem Adobe Camera Raw dodatka u nezamenljivom Photoshopu ili programima Adobe Photoshop Lightroom.

O razlozima za korišćenje raw formata pisali smo mnogo puta do sada. Ono što je važno jeste da alati programa ACR faktički odgovaraju onome što se može uraditi u mraku laboratorije. Nema alata za montažu, niti bilo kakve intervencije – samo osnovna i neophodna obrada.

KORAK 1

Pretpodešavanja

Nakon pokretanja programa otvara se osnovni kontrolni prozor programa ACR. U zavisnosti od toga koliko je fajlova selektovano, otvoriće se običan kontrolni prozor ili će se, u slučaju većeg broja, pojaviti vertikalni dodatak s leve strane. Ako koristite ovu opciju, tada umesto dugmeta Open Image (kojim možete otvoriti samo jednu fotografiju), pritisnite dugme Save Image, koje se nalazi skroz na levoj strani.

Još jedno dugme ima veoma važnu opciju, a to je Done. Ono je veoma važno jer, ako uradite brojna i kompleksna podešavanja alatima o

kojima će kasnije biti reči i iz bilo kog razloga morate da prekinete dalju obradu, klikom na Done sačuvate podešavanja za kasnije. Ukoliko kliknete na Cancel, sve ćete raditi ispočetka.

Kako ne bih zaboravio, napomenuću i da prilikom kontrole fotografiju uvećavate na nivo aktuelnih piksela (100%). Ovo je veoma važno jer pojedine efekte nećete moći dobro da kontrolišete s manjim ili većim vrednostima zum alatke.

Hajde da počnemo: u kontrolnom prozoru Preferences prvo treba uraditi osnovna podešavanja koja odgovaraju našim potrebama.

Osnovna podešavanja neophodno je definisati pre početka rada. Prvo je gde će biti sačuvana podešavanja koja ste uradili na određenoj fotografiji i u tom slučaju moj izbor jeste xmp ili takozvani "sidecar" fajl. Sve informacije o radu sačuvane su u posebnom fajlu, tako da ako ga uklonite, ponovo dobijate osnovni snimak bez sačuvanih podešavanja. Druga važna stvar jeste primena izoštravanja. Kako višestruko izoštravanje degradira fotografiju, taj posao uvek ostavim za kasnije, a u podešavanjima aktiviram opciju Preview only. Podešavanja vrednosti za takozvani keš određuju količinu prostora koja će biti iskorišćen tokom rada, a na dnu se nalazi izbor za rad jpg i tiff fajlovima.

KORAK 2

Veličina i rezolucija

Na kontrolnom prozoru Workflow Options nalazi se nekoliko podešavanja koja i dalje unose zabunu među korisnike. Prva je izbor kolornog prostora. O tome šta koji kolorni prostor nudi pisali smo nekoliko puta. Ono što nama treba u finalu jeste sRGB kolorni prostor jer svi uređaji (štampači, laboratorijski printeri, monitori...) koriste upravo takav prikaz. Postoji mnogo mesta za raspravu o tome da li je bolje uraditi obradu i sačuvati fotografiju u Adobe RGB ili čak ProPhoto kolornom prostoru. Ovo je relativno lako rešiti ukoliko na fotografiji postoje problematična mesta, nastala kao posledica prejakog kontrasta između najtamnijih i najsvetlijih delova. U tom slučaju treba izabrati ProPhoto i šesnaestobitnu paletu (sledeci padajući meni pod nazivom Depth) kako bi problematična mesta korigovali s maksimumom raspoloživih informacija. Nakon ovih podeša-

KORAK 3

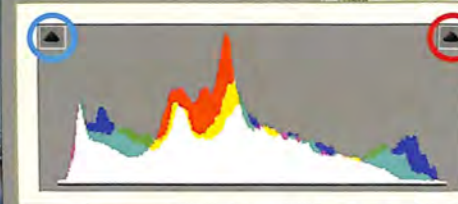
Balans belog

Korigovanje pogrešnog odnosa boja i postojeće dominante koja se javlja ako "zaboravite" da izmerite temperaturu svetla, najlakše i najbrže je uraditi u programu ACR. Namerno sam reč zaboravili stavio pod navodnike jer se najveći broj fotografa pouzda u naknadnu obradu, tako da retko ili nikada ne uradi merenje pre snimanja, što je loš pristup koji oduzima vreme, a u

DIGITALNA FOTO-ŠKOLA

Pre bilo kakvih intervencija, veoma je korisno aktivirati takozvani Clipping Warning. Na histogramu se nalaze dva trougla kojima se aktivira upozorenje na potpuno crne (obojene plavo) i potpuno bele površine (obojene crveno). On stalno može biti uključen, osim ako ne želite ekstremni kontrast, što je malo verovatno.

Iza plavih slova krije se "vruće mesto" (Hot spot), čijim se aktiviranjem otvaraju podešavanja veličine slike, količine informacija, rezolucije i kolornih prostora.

vanja preostaje vam definisanje dimenzija fotografije, koje u programu ACR ima određena ograničenja, tj. imate izbor od šest vrednosti: tri koje smanjuju fotografiju, originalnu veličinu, i dve opcije koje povećavaju fotografiju. U praksi to znači da ne možete fotografiji zadati tačne mere, već taj posao morate obaviti nakon otvaranja. Dodaću ovde rečenicu koju često ponavlja Zoran Imširgić: "Ako ima nešto što vam nedostaje u ACR-u, vreme je da počnete da koristite Lightroom." U osnovi je ovo tačna konstatacija jer je "motor" koji pokreće ova dva programa apsolutno identičan.

Drugi pojam koji izaziva nedoumice ima veze s rezolucijom. Kako smo o ovom problemu nekoliko puta pisali, jedini savet jeste da rezoluciju postavite na standardnih 300 dpi i dalje razmišljate samo o veličini u centimetrima. Poslednje u nizu podešavanja jeste izoštravanje. Ako ste, i pored saveta da to ostavite za kasni-

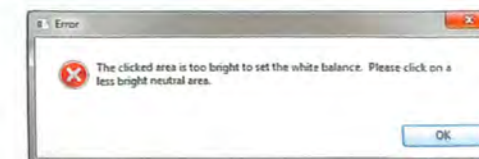

je, rešili da kompletan posao završite odmah, padajući meni nudi vam nekoliko zanimljivih pretpodešavanja – izoštravanja prema nameni, tj. za monitor, sjajni ili mat papir.

Nakon ova dva koraka (koje ne morate stalno ponavljati), možete da se upustite u najbržu moguću i ujedno "najčistiju" obradu koja postoji.

ekstremnijim situacijama daje polovične rezultate. Da vas podsetim da čak i ako niste koristili raw format, u ACR-u možete otvoriti jpg i tiff fajlove i obaviti neophodna podešavanja – mnogo brže i kvalitetnije nego što bi to uradili bilo kojim drugim alatom.

Uglavnom, sve što treba jeste da aktivirate White Balance Tool i da kursorom u obliku pipete kliknete na neku površinu koja je imala neutralan ton. Nije važno da li je crna ili siva, može biti čak i bela ako nije "progorela".

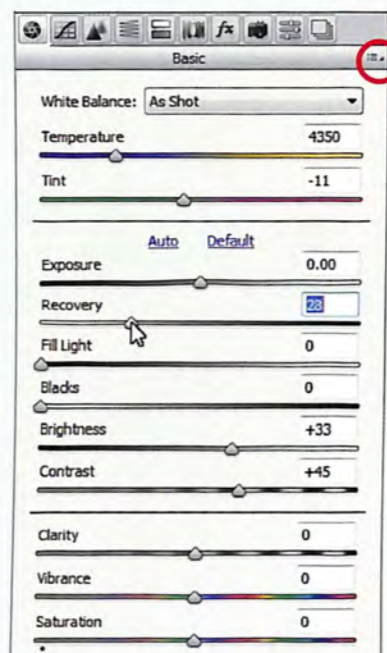

U slučaju da je belina bez detalja, nakon klika dobićete poruku upozorenja da je neophodno da kliknete na mesto koje ima više informacija.

Osnovna podešavanja

Na prvoj kartici, koja nosi naziv Basic, nalaze se osnovne kontrole. Iako postoji redosled klizača, mali savet jeste da, pre bilo kakve obrade, klizač Blacks povučete skroz ulevo kako biste sprečili dodavanje crne u tamne partije. Ovu operaciju možete eliminisati tako što podešavanja sačuvate i učinite osnovnim, tako da se učitavaju prilikom pokretanja programa. Bezbroj puta sam napominjao, ali ponoviću i ovom prilikom da, kada jednom crna postane potpuna, više se iz takve površine ništa ne može izvući, nemoguće je čak i prosvetliti je. U praksi to znači da crnu možete uvek dodati, ali ako preterate i fotografiju sačuvate kao takvu, više je ne možete ispraviti. Mali savet koji vam može pomoći prilikom dorade u Photoshopu jeste kontrola pomoću alata Treshold: pomeranje klizača ulevo ukazuje na potpuno crna mesta, i obrnuto. Na ovaj način možete napraviti selekcije (iskopirajte sliku nakon primene Tresholda i spustite je u nov alfa kanal).

Sada možete da započnete podešavanja osvetljenosti i kontrasta. Ako preterate, aktivno upozorenje na kliping pokazivače problematična mesta koja možete korigovati na nekoliko načina: alatima Fill Light i Recovery. Nakon toga, fina podešavanja, i to na mestima gde želite, možete uraditi alatima Gradient Tool ili Adjustment Brush Tool.

Kartica Basic s primarnim kontrolama koje odgovaraju idealnoj obradi: balans belog, ekspozicija, kontrola belina i tamnih delova fotografije, regulacija količine crne, osvetljenja, kontrasta i briljanje. Pored ovih, moguća je i promena intenziteta i zasićenosti boja, ali njome se mogu uraditi i određeni efekti koji, barem u ovoj priči, nisu cilj. Unutar crvenog kruga vidi se mesto gde možete izabrati opciju Previous Conversion.

Lokalna podešavanja

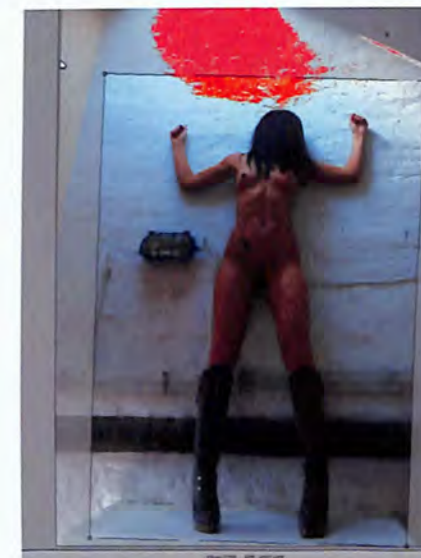
Alati Gradient Tool i Adjustment Brush Tool namenjeni su lokalnoj kontroli i s razlogom možemo reći da su najkorisnija stvar koja je ubačena u program ACR. Prvi alat daje kontrolu identičnu takozvanim gradualnim filtrima jer u mekom, postepenom prelazu deluje na fotografiju. Kada se aktivira ovaj alat, dobiju se njegove kontrole koje omogućavaju stvari o kojima mali broj korisnika razmišlja. Na primer, možete putem gradijenta primeniti briljancu (Clarity), desaturirati ili samo izoštriti pojedini deo. Još jedna korisna opcija jeste da gradientu dodelite određenu boju, što daje mogućnost intervencije i kontrole boje, istovremeno. Iste kontrole ponavljaju se i za Adjustment Brush Tool, tako da nećemo ponavljati priču, ali treba znati da su ova dva alata u direktnoj vezi, tako da poslednja podešavanja ostaju memorisana i aktiviraju se kada aktivirate novi alat. Što se rada s ovim specifičnim četkama tiče, prostor dejstva vidljiv je kada kursor postavite iznad takozvanog pina, a postoji i mogućnost brisanja delova. Da biste obrisali deo koji ste četkom definisali, dovoljno je pritisnuti taster Alt i četka se pretvara u gumicu. Kada budete koristili četke, isprobajte i opciju Auto Mask, koja može biti korisna u pojedinim situacijama.

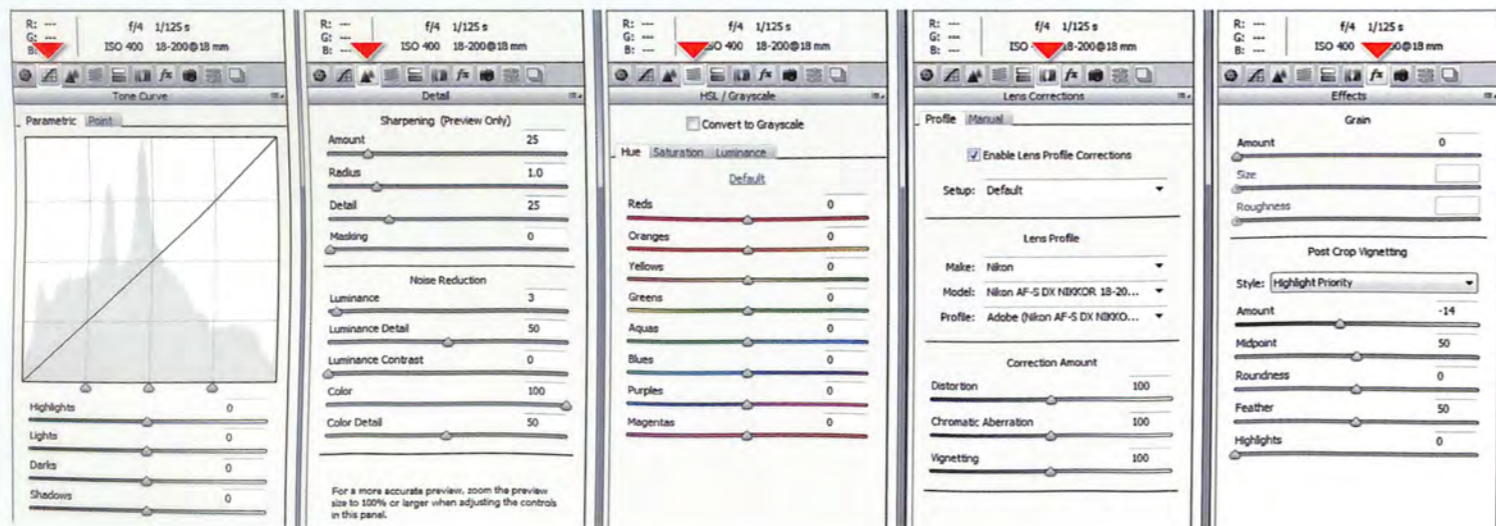
Obrada

Redosled operacija je sledeći: ako je potrebno, odredite Crop i balans bele. Nakon toga podesite osvetljenost i kontrast, a prema eventualnim upozorenjima o maksimalno crnim ili belim površinama, iskoristite klizače Recovery i Fill Light. Ako želite veći lokalni kontrast, iskoristite alat Clarity, koji fotografiji dodaje briljantnost.

Ako ste koristili visoke ISO osetljivosti, podesite količinu šuma, a zatim aktivirajte automatsku korekciju objektiva. Prema želji i potrebi iskoristite mogućnosti koje pruža alat za kontrolu vinjete. Nakon svih podešavanja, vreme je za finu kontrolu pojedinih delova koje želite da prosvetlite ili potamnite. Ovaj posao uradićete alatima Gradient i Adjustment Brush Tool. Ono što je najvažnije jeste brzina u radu i to da je ovakav način obrade u okvirima koji su, da tako kažemo, normalni i prihvaćeni kao korektni, tako da, ako vam neko kaže: ma sve je to Photoshop, vi možete odgovoriti da je vaša obrada, u stvari, samo Adobe Camera Raw i da su svi alati i manipulacije skoro identični onima koje ste mogli postići u vreme kada je vladala analogna fotografija. ■

Skoro da sam zaboravo da pomenem Crop Tool, tj. alatku za praviljenje izreza. Ona ima svoj padajući meni unutar kojeg je moguće definisati odnose, tako da, ako aktivirate opciju 2:3, bilo koji izrez da napravite, on će imati te proporcije. Izrez možete rotirati i skalirati, ali ga, nažalost, ne možete izbaciti van granica slike, kao što je to moguće u Photoshopu. Prema tome, ako vam je potreban izrez u kojem ćete naknadno retuširati deo koji nedostaje, onda je rešenje problema da otvorite fotografiju, uradite izrez i retuširate. Ups, ovaj deo priče zalazi u područje koje želite da izbegnete...

TONE CURVE

Jedna od alatki koja se često koristi jesu krive. Njima se na nešto drugačiji način podešavaju odnosi osvetljenosti. Postoje dve varijante rada: Parametric i Point. U prvom slučaju koriste se klizači Highlights, Lights, Darks i Shadows. Dodatnu, i veoma preciznu kontrolu daju tri trouglasta klizača, kojima možete fino "ispeglati" postavljene vrednosti. Drugi način rada zasnovan je na kontrolnim tačkama kojih po "difoltu" ima pet, ali ih možete dodavati i uklanjati po želji.

DETAIL

Na kartici Detail nalaze se kontrole izoštravanja i redukcije šuma. Kako smo već napomenuli da je izoštravanje najbolje ostaviti za kasnije, kada definišete konačne dimenzije i namenu, iznad kontrola izoštravanja piše Sharpening (Preview Only). Drugi deo kartice zauzimaju kontrole kojima se redukuje šum i definiše količina detalja i kontrasta koji želite da zadržite. Treba napomenuti da verzija PS CS5 ima potpuno "redizajnirane" algoritme i da posao korigovanja šuma obavlja izuzetno dobro.

HSL/GREYSCALE

Četvrta kartica namenjena je kontrolama Hue, Saturation i Luminance, gde osam klizača pomaže kontroli osam osnovnih boja. Ovim kontrolama moguće je fino podesiti intenzitet i ton svake boje. Ukoliko aktivirate kontrolu Convert to Greyscale, tri kontrolna prozora postaju jedan, pod imenom Greyscale Mix, a klizači namenjeni kontroli boja postaju alat koji na crno-belu fotografiju deluje kao što bi to uradili klasični filteri u boji. Povlačenjem željenog klizača ulevo boja će biti tamnija, i obrnuto.

LENS CORRECTIONS

Karticu Split tonning namerno smo preskočili jer je namenjena dodavanju dominantne boje ili toniranju crno-belih fotografija. Mnogo je važnije ono što se nalazi na šestoj kartici, jer nam jednim klikom na mesto Enable Lens Profile Corrections aktivira automatsko ispravljanje svih poznatih grešaka koje jedan objektiv ima: od osvetljenosti, vinjetiranja, pa do aberacija: hromatskih i geometrijskih. Ukoliko objektiv nije na spisku, iskoristite opciju Manual.

EFFECTS

Iako je mali broj onih koji će iskoristiti alatku za dodavanje zrna unutar samog programa ACR, neophodno je napomenuti da ona daje sasvim pristojne rezultate tako da, osim ako nemate ambicija da se naknadno bavite zrnom, sve možete završiti ovde. Pored količine, možete podesiti i veličinu i grubost zrna. Drugi deo kartice zauzimaju kontrole vinjetiranja, uz čiju pomoć vinjetiranje možete korigovati ili, što je još važnije, iskoristiti za pažljivo "zatvaranje čoškova", tj. usmeravanje pogleda prema sredini fotografije.

JOBY
gorillapod
Original

Uhvati najbolji snimak bilo gde!

Kažite zbogom mutnim fotografijama.
Lak + pogodan za snimanje u pokretu.
Za kompaktne fotoaparate.

Ekskluzivni uvoznik i distributer: REFOT B, Pčinjska 15a, www.refot.com
Prodajna mesta: BM Focus, Jurija Gagarina 149, lok 40, www.bmfoto.rs
OnOff, Vuka Karadžića 7a, www.onoff.rs
ZoomFoto, Krušedolska 3, www.zoomfoto.rs

UROŠ PETROVIĆ

U potrazi za lepotama Srbije

© UROŠ PETROVIĆ, "Tri drveta"

© UROŠ PETROVIĆ, "DTD kanal"

© UROŠ PETROVIĆ, "Kuća izlazećeg sunca"

PO ZANIMANJU DIPLOMIRANI INŽENJER TEHNOLOGIJE, PREDSEDNIK MENSE SRBIJE, UROŠ PETROVIĆ VEĆ DUŽE VREME VAŽI ZA USPEŠNOG DEČIJEG PISCA I ILUSTRATORA, UJEDNO I VEOMA TALENTOVANOG I VIŠETRUKO NAGRAĐIVANOG FOTOGRAFA ČIJI RADOVI ZASLUŽUJU PAŽNJU

✦ Jelena Matić

Sa pojavom masovne fotografske produkcije, digitalne fotografije i manipulacije fotografskom slikom, između ostalog, pojavilo se i mišljenje da sve što je bilo zanimljivo i vredno fotografisanja je već fotografisano. S druge strane, granice (zlo)upotrebe Photoshopa se menjaju. Rezultat toga je različit, animacija ili kič, retko dobra i kvalitetna fotografija. Naravno, postoje i grupe autora koji svojim pristupom i radovima osporavaju ovakve i slične načine razmišljanja i delovanja. Jedan od njih je i Uroš Petrović koji je pažnju

skrenuo već sa prvim fotografijama. Među njima je i Buldogov san – portret francuskog buldoga, snimljenog na zemlji u dobokom snu. Fotografija je osvojila prve nagrade konkursa časopisa *Politikin Zabavnik* i *Zov*. Pored ovog, odabrana je i za veliku izložbu Fuji konkursa na kojem su učestvovali i fotoreporteri Rojtersa i Asošijted Presa. Od nje, pa do danas, Uroš Petrović je uradio na stotine odličnih snimaka životnja (Papagaj i tama, Stari beli kralj, Vodi me kući, Oči mudrosti), dece (Beskrajna ljubav, Eva), grada (Beograd i sneg, Beogradska raskrsnica), arhitekture (Crkva Lazarica, Hram

Svetog Save), različitih situacija iz svakidašnjice (Sunce, nebo, avion i čovek, Regata na reci Drini), a ponajviše pejzaža.

Kada je u pitanju pejzažna fotografija, svojevremeno je legendarni fotograf Ansel Adams (Ansel Adams) izjavio da ona predstavlja glavni test za fotografa, ujedno i glavno razočarenje. Upravo u ovom žanru Uroš Petrović je i uradio neke od svojih najboljih fotografija i postao prepoznatljiv, kako posetiocima mnogobrojnih izložbi i fotografskih takmičenja, tako i raznih fotografskih sajtova.

© UROŠ PETROVIĆ, "Regata"

© UROŠ PETROVIĆ, "Beograd i sneg"

STRPLJIVOST I UPORNOST,
POTREBA DA SE LUTA I
ISTRAŽUJE SVET OKO SEBE

© UROŠ PETROVIĆ, "Buldogov san"

© UROŠ PETROVIĆ, "Dobro drvo"

© UROŠ PETROVIĆ, "Poslednji dan stare višnje"

© UROŠ PETROVIĆ, "Kraj dana"

© UROŠ PETROVIĆ, "Lampa"

Iako tokom svojih putovanja po Evropi neretko fotografiše predele zemalja u kojima boravi, svoju radoznalost i objektiv fotoaparata najviše usmerava ovom podneblju. Njegove fotografije Kraj dana, Usamljeno drvo, Žuta kuća, Grza, Tri drveta ili Prašuma na Tari, fasciniraju, ne samo zbog dobre kompozicije, kontrasta, kolorita, već iz mnogih drugih razloga. Ponekad "glavni krivac" može da bude i sam motiv, ili izostanak svih suvišnih i upadljivih detalja.

Ovome treba dodati interakciju, na primer, neba s dramatičnim oblacima i zemlje, ili magličaste atmosfere i šume, i naravno svetlost. Upravo se svetlost i smatra glavnim elementom svake dobre pejzažne fotografije i Uroš Petrović i te kako zna da je iskoristi i učini da čak i obična brda i polja na fotografijama deluju poput impresionističkih pejzaža, kao šuma planinskog prizora s rekom (Lampa), kućice na steni usred

reke (Kuća izlazećeg sunca) mitskih i gotovo nestvarnih prizora.

Još jedan kvalitet ovih fotografija jeste da su uglavnom snimljene bez čovekovog prisutva ili da je njegovo postojanje nagovešteno u znacima i tragovima. Pa čak i na onim fotografijama, kada nam se čini da čovek zauzima centralno mesto, kao što su Poslednji dan stare trešnje i Šumska magija, priroda je ipak ta koja dominira.

U svetu izveštačenosti, simulacije, uopšte ne iznenađuju možda skepticizam i sumnja da kvalitet njegovih fotografija ne duguje različitim Photoshop intervencijama. Iako danas Uroš Petrović ima svoj dobro opremljeni studio, većinu ovih fotografija snimio je malim kompaktnim fotoaparatom. Naknadna dorada u kompjuteru, u njegovom slučaju, svedena je na minimum, poput korekcija kontrasta i

kropovanja. Odnosno, ništa više od onoga što je postojalo i u vreme analognih fotoaparata, i što je prihvatljivo.

Pored svih navedenih činilaca koji čine neku fotografiju vrednom pažnje, postoje i oni koji se ponekad stavljaju u drugi plan ili se potpuno zanemaruju. Među njima su strpljivost i upornost, potreba da se luta i istražuje svet oko sebe, upada u neobične situacije i prilike kako bi se uhvatila i pokazala tako jednostavna, a opet zagonetna lepota, koja nije svakom dostupna. A to upravo radi Uroš Petrović.

Inače, ljubav prema fotografiji Uroš Petrović je pre nekoliko godina preneo i na sina Luku. Njegova fotografija objavljena na naslovnoj strani našeg časopisa (*Refoto*, br. 44, decembar 2007.). Ove, i mnoge druge fotografije Uroša Petrovića mogu se pogledati i na veb-sajtu: www.flickr.com/photos/urospetrovic.

© UROŠ PETROVIĆ, "Šumska magija"

Uroš Petrović

Rođen je 1967. godine u Gornjem Milanovcu. Do sada je priredio nekoliko desetina samostalnih izložbi i učestvovao je na velikom broju grupnih izložbi u zemlji i inostranstvu. Zajedno s doktorom Rankom Rajovićem osnivač je i urednik internacionalnog fotografskog takmičenja "Mensa World Photo Cup". Kao koautor međunarodnog inovativnog NTC programa za unapređenje

školstva gostujući je predavač na nekoliko evropskih fakulteta i obrazovnih ustanova. S vremena na vreme drži i predavanja o fotografiji. Njegovim fotografijama opremljeni su kalendari, vodiči, prospekti, razglednice, a objavljuju se i u više domaćih i stranih časopisa i knjiga. Među najznačajnijim nagradama za fotografiju izdvajaju se prva i treća nagrada National Geographic Srbija, kao i nagrada za najbolju kolekciju snimaka na konkursu kompanije "Wrigley". Pored ovog, četiri njegove fotografije odabrane su od kompanije Microsoft za desktop operativnog sistema Windows 7. ■

© UROŠ PETROVIĆ, "Sunce kroz maglu"

BIG BANG

uvek nešto novo

rezolucija 18 Mpx

Canon

DSLR fotoapararat

EOS600D 18-55 78.999

LCD ekran od 7,5cm, Full HD video, optički zoom 3x, SD/SDHC/SDXC, Integrisan blic, ISO osetljivost od 200-12800.

rezolucija 14,2 Mpx

Nikon

DSLR Fotoapararat

D3100 18-55VR 52.999

Full HD video sa zvukom 1920 x 1080 sa 24 fr/sec, CMOS senzor 23,1 x 15,4 mm, sistem za samočišćenje senzora od prašine, ISO osetljivost 100 - 3200 (6400-12800 u Hi1 i Hi2), ekran 3" TFT LCD sa 230.000 piksela, konekcije: USB, AV, HDMI, DC-in.

Full HD

najsavremeniji digitalni tjuner

PHILIPS

LED televizor

40PFL5007 10x9.199

Full HD LED 102cm, Wi-Fi ugrađen, 400 Hz Perfect Motion Rate, multimedia USB, DVB-T/C/S2.

rezolucija 16 Mpx

OLYMPUS

Fotoapararat

VR350 + Olympus kožna torbica 15.899

10x optički širokougaoni zum, LCD 7,6 cm (3"), HD video, Li-ion baterija, meni na srpskom

SAMSUNG

Netbook računar

NP-N145-JP02RS 29.999

Procesor: Intel® Atom™ N455 1.66GHz, memorija: 1 GB DDR3, Hard disk: 320 GB, grafička kartica: Intel GMA, čitač kartica: 4u1, operativni sistem: Genuine Windows® 7 Starter, trajanje baterije do 7h, rezolucija 1024 x 600.

SAMSUNG

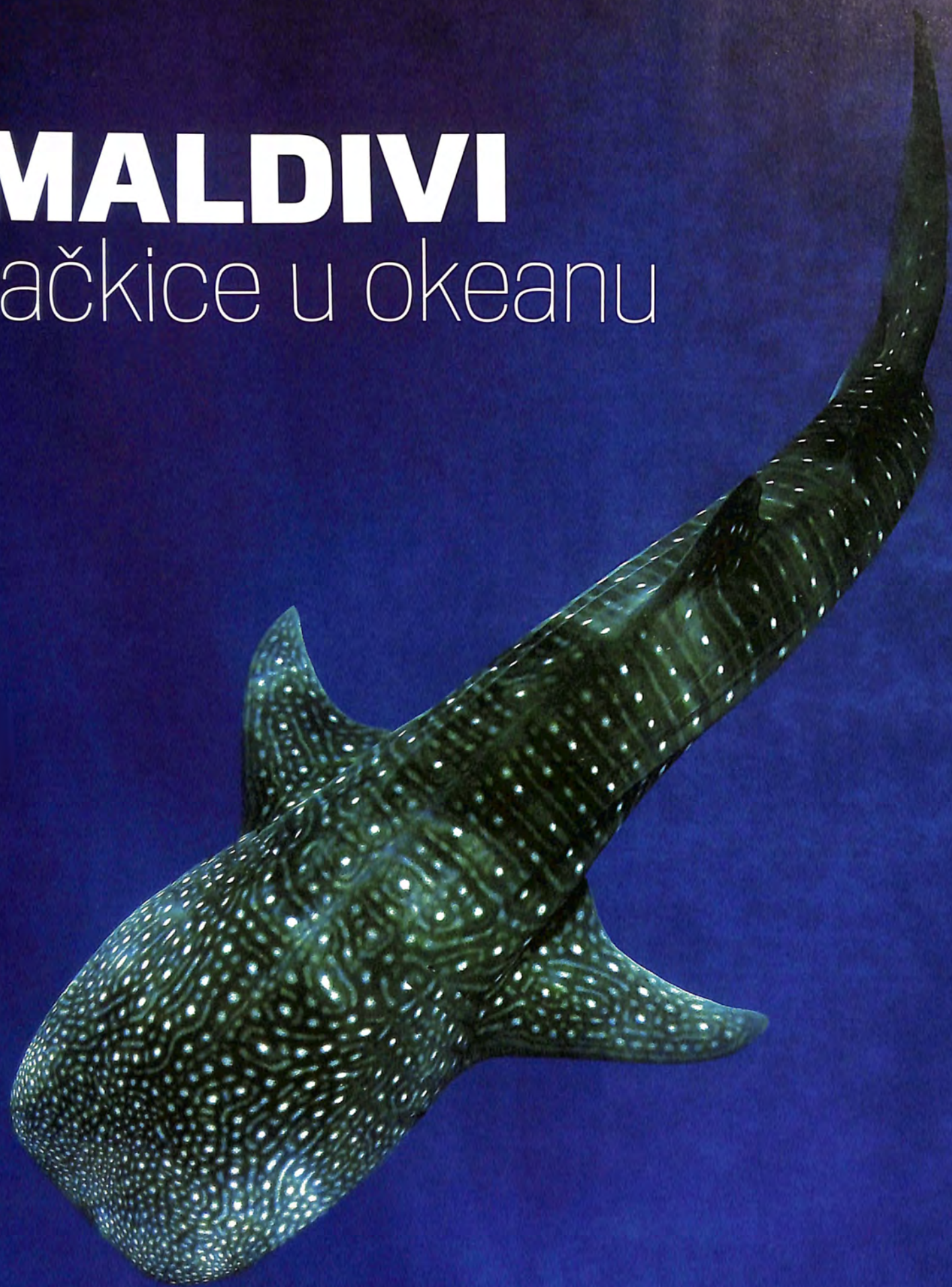
Prenosni računar

NP300V5A-S02RS 82.999

Procesor: Intel® Core™ i7-2670QM (6M keš, 2.20 GHz), memorija: 4GB DDR3 1333 MHz, hard disk: 500GB S-ATAII 5400 rpm, grafička kartica: NVIDIA® GeForce® GT 520MX, 1GB DDR3, rezolucija 1366 x 768, Anti-Reflective, Optički uređaj: Super Multi DL, Čitač kartica: 4u1, Windows7 Home Premium 64-bit.

MALDIVI

tačkice u okeanu

Fotografije: Ivana Orlović - Kranjc Tekst: Janez Kranjc

PUTOPIS

KONAČNO JE NA RED DOŠLA EKSPEDICIJA KOJU SMO NESTRPLJIVO IŠČEKIVALI: MALDIVI. OVA OSTRVSKA DRŽAVA PREDSTAVLJA JEDNU OD NAJBOLJIH RONILAČKIH DESTINACIJA NA SVETU, PA JE SAMIM TIM I NAŠE NESTRPLJENJE BILO JOŠ VEĆE. NAŠ CILJ JESTE RONJENJE S MANTAMA I KIT AJKULAMA, KOJIMA SU MORA OKO OVIH OSTRVA PRIRODNA STANIŠTA

A MORE, MORE JE PRIKAZIVALO NEKOLIKO NEVEROVATNIH NIJANSI PLAVE BOJE. OD MODRE U DUBINI DO TIRKIZNO PLAVE S UNUTRAŠNJE STRANE GREBENA

Šta jedan ronilac može još da poželi? Nakon obavljanih carinskih formalnosti, ukrkali smo se na gliser koji nas je nakon dva i po sata doveo na naše konačno odredište South Ari Atol, grupu ostrva među kojima je "naše", dužine od oko 800 metara, bilo jedno od većih. Koračajući drvenim gatom koji je od malog pristaništa vodio ka ostrvu, shvatio sam da na licu imam široki osmeh, jer prizor koji se otvarao pred nama teško je rečima opisati. Guste, zelene palme

dosezale su do same obale gde su ostavljale nekoliko metara sitnom belom pesku da uroni u more. A more, more je prikazivalo nekoliko neverovatnih nijansi plave boje. Od modre u dubini, do tirkizno plave s unutrašnje strane grebena. Trebalo nam je nekoliko časova da prihvatimo nove zvuke koji su nas okruživali. Iz unutrašnjosti ostrva dopirali su klepet krila i javljanje nama nepoznatih ptica. Na obali tiho talasanje vode, a u daljini, na ivici grebena koji se prostire oko ostrva, moćna grmljavina okeana. Nema sirena automobila, buke motora i ostalih zvukova savremenih gradova. Novo iznenađenje doživeli smo kada smo uskočili u more da se malo ohladimo. Temperatura vode bila je neverovatna – 31° Celzijusa!

VEĆINA ZARONA JE U STRUJI, TAKO DA JE UOBIČAJEN POSTUPAK DA RONILAC PRE NEGO ŠTO IZRONI LANSIRA BOVU I BROD DOLAZI PO NJEGA. KADA SMO KONAČNO NAPRAVILI PRVI ZARON U INDIJSKOM OKEANU BILI SMO FASCINIRANI RASKOŠNIM PODVODNIM ŽIVIM SVETOM. OBIŁJE ČVRSTIH KORALA, VELIKI BROJ RIBA KOJE ŽIVE NA KORALNIM GREBENIMA, MANTE I AJKULE...

U INDIJSKOM OKEANU

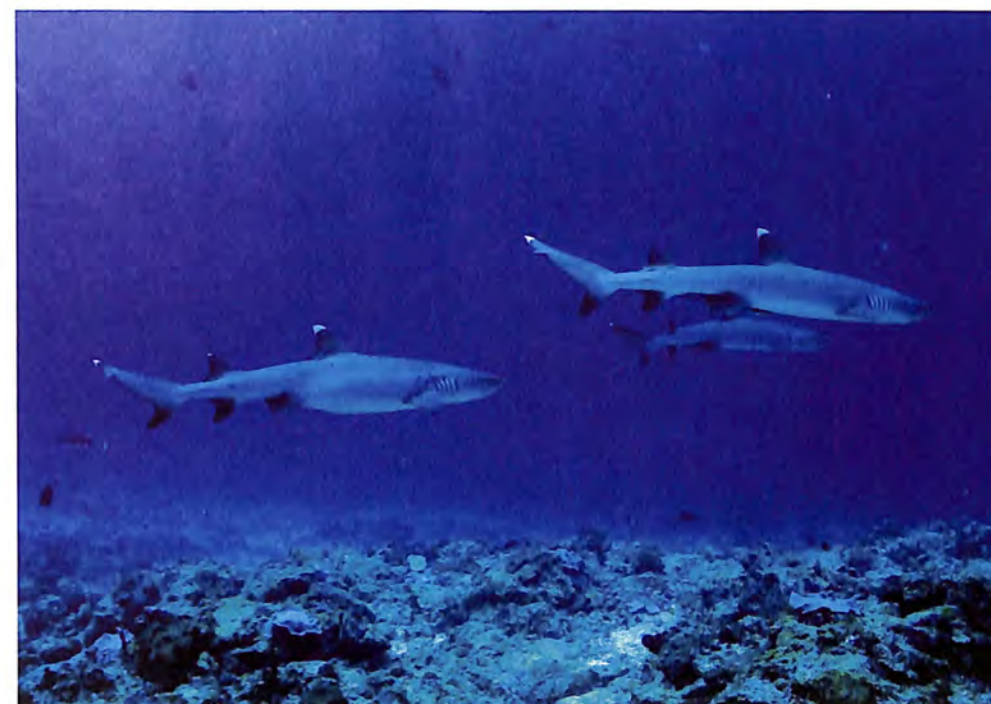
Na more se ide brodovima dužine 15 metara, na koje može da se smesti do 25 ronilaca. Ono što je specifično za ronjenje na Maldivima jeste maksimalna dubina ronjenja koja je propisana zakonom i iznosi 30 metara. Svi ronionci potpisuju izjavu o prihvatanju lične odgovornosti i poštovanju lokalnih ronilačkih pravila. Većina zarona je u struji, tako da je uobičajen postupak da ronilac pre nego što izroni lansira bovu i brod dolazi po njega. Kada smo konačno napravili prvi zaron u Indijskom okeanu, bili smo fascinirani raskošnim podvodnim živim svetom. Obilje čvrstih korala, veliki broj riba koje žive na koralnim grebenima, mante i ajkule... Međutim, glavni razlog što smo prevalili toliki put (preko 8.000 km u jednom pravcu) jeste ronjenje s kit ajkulom. Najveća riba koja trenutno živi na našoj planeti može se sresti u vodama oko Maldiva, jer na ovom akvatoriju živi oko 220 primeraka koji u ovo doba godine migriraju do Madagaskara i vraćaju se nazad na Maldive.

S MORSKIM DŽINOVIMA

Oko osam sati ujutro isplovili smo na otvoreno more. Jutro je bilo pomalo vetrovito, a na otvorenom moru dočekali su nas talasi od preko tri metra. Plovili smo duž grebena osmatrajući površinu vode, tražeći veliku senku koja se lagano kreće. Nakon petnaestak minuta nastaje oduševljenje: kit ajkula je pred nama! Poskakali smo u vodu s fotoaparatom i opremom za ronjenje na dah i tada smo shvatili da su u pitanju dve kit ajkule: prva dužine oko 6 i druga od nekih 9 metara. Uopšte nije bilo lako plivati u velikim talasima i pratiti tempo kit ajkule. Iako se kreće veoma sporo (3 do 10 milja na sat), za čoveka u talasima s foto-opremom u rukama ovo je vrlo iscrpljujuće. Nakon kraćeg odmora Posejdon nas je ponovo nagradio: ka nama je plivala još jedna kit ajkula. Sličan scenario ponovio se i dva dana kasnije, tako da smo na ovom putovanju apsolutno ispunili cilj. Od drugih ajkula, svakodnevno smo se susretali s grebenskom belorepom ajkulom, grebenskom crnorepom ajkulom i ajkulom "medicinarom". To je dodalo posebnu čar ovim ronjenjima, jer smo konačno imali priliku da naučimo kako da se približimo ovim ribama i napravimo dobre fotografije i snimke. Manje sreće imali smo s mantama, jer su one u ovo doba godine u dubljim vodama, u plavetnilu i prate morske struje. Ipak, imali smo sreće da na jednom zaronu u nekoliko navrata vidimo tridesetak manti, kojima je, nažalost, bilo nemoguće prići.

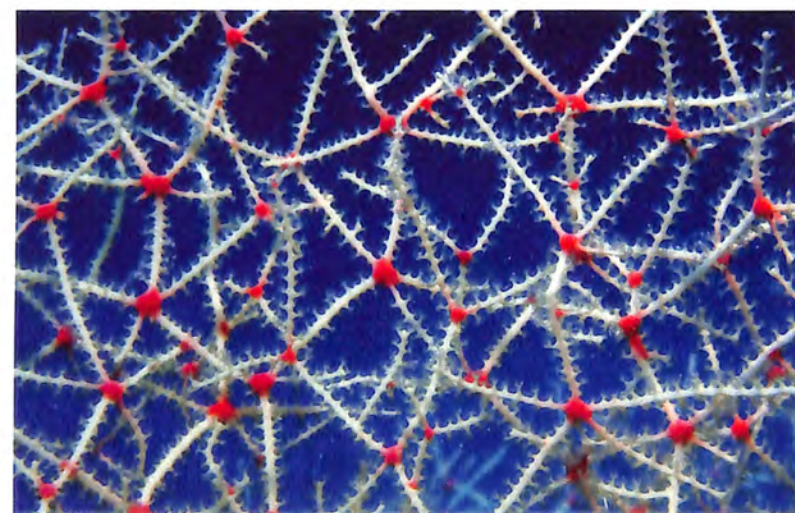
ODLAZAK IZ RAJA

Vreme na ovim ostrvima brzo prolazi. Ponovo smo se zaputili preko pola sveta, nazad u Srbiju. Poneli smo neverovatno ronilačko iskustvo, gigabajte podvodnih fotografija i preko pet sati snimljenog video-materijala. ■

IVANINA PODVODNA FOTO-OPREMA

Za podvodno fotografisanje na malim dubinama Ivana Kranjc koristi nekoliko različitih "tough" fotoaparata, a prilikom ronjenja na većim dubinama, kao što je bilo tokom boravka na Maldivima, koristi kompaktni Canon G12. Njega od vode i pritiska štiti Ikelite podvodno kućište koje može izdržati dubine do 60 m. S obzirom da joj je opsesija podvodna makro fotografija sa sobom nosi i posebne predleće ali i dva podvodna Ikelite Substrobe DS51 blica. Ovakav komplet opreme nimalo nije lagan ali se (prema Arhimedovom zakonu) težina redukuje nakon zarona.

AMERIČKA FOTOGRAFIJA 1950–1970.

ROBERT FRANK,
"Trolejbus", Nju Orleans, 1955

Druga strana Amerike

II DEO

U GRUPI OD 273 FOTOGRAFA, ČIJI SU SE RADOVI NAŠLI NA IZLOŽBI "PORODICA ČOVEKA" (THE FAMILY OF MAN) BILI SU I ROBERT FRENK (ROBERT FRANK), DAJAN ARBUS (DIANE ARBUS), VILIJEM KLAJN (WILLIAM KLEIN), KOJI SU ČINILI NOVU GENERACIJU FOTOGRAFA

✦ Jelena Matić

Tokom druge polovine pete i šeste decenije dvadesetog veka uradili su nekoliko, sada već legendarnih, projekata i ciklusa fotografija posvećenih američkom društvu i svakidašnjici.

Iste godine kada je Edvard Štajhen (Edward Steichen) publici predstavio svoju grandioznu izložbu, Robert Frenk je, zahvaljujući Gugenhajmovoju stipendiji, krenuo na svojevrsno fotografsko putovanje po Americi. Tokom dvogodišnjeg putovanja radio je oko 28.000 snimaka. Od početka rada na projektu imao je u planu da objavi knjigu s tim fotografijama, jednostavnog imena – Amerikanci (The Americans). Taj pokušaj, što se Amerike tiče, propao je već na samom početku. Dobrim delom zbog

DIANE ARBUS, "Identični blizanci", 1967

načina snimanja koje se nije uklapalo u opšteprihvaćenu estetiku, ali i zbog onoga šta je snimao, umesto pohvale, suočio se s negativnom kritikom i odbijanjima. Dovoljno je pogledati fotografije restorana u Detroitu, trolejbusa u Nju Orleansu u kome su prednja sedišta rezervisana za belce, a zadnja za crnce, ili posmatrača parade u Nju Džerziju, čije lice prekriva američka zastava. Rađene Lajkom formata 35 mm, fotografije Roberta Frenka su mutne, neke i slabo osvetljene i prikazuju melanholiju, otuđenost, apatiju, tenziju, klase i, pre svega, rasne razlike. Izuzetan i beskompromisan prikaz pravog stanja Amerike. Frenkovu knjigu prvi put je objavila Izdavačka kuća "Robert Delpire" u Francuskoj, 1958. godine. U Americi se ipak pojavila sledeće godine u izdanju "Groove Press". I pored svih prepreka koje je Frenk imao, vreme je učinilo svoje. U

DIANE ARBUS, "Dete s igračkama", Central Park, Njujork, 1962

godinama koje su usledile, knjiga, kao i ostale fotografije iz ciklusa, doživele su neverovatnu popularnost i svetsko priznanje. Zajedno s katalogom Štajhenove izložbe "Porodica čoveka", Frenkova knjiga "Amerikanci" bila je najprodavanije izdanje.

Slično iskustvo imao je i Vilijem Klajn. Slikar, fotograf, filmski stvaralac koji je saradivao s Felinijem (Fellini), Klajn je dobar deo svog života proveo u Evropi (Francuska i Italija). Iako je jedno vreme radio kao modni fotograf za časopis *Vogue*, pažnju kritičara i umetničke javnosti skrenuo je najpre ciklusima fotografija o Njujorku (1954–55), zatim o Rimu (1956), Moskvi (1959) i Tokiju (1961). Na fotografijama Njujorka Klajn se nije ustručavao da prikaže decu s igračkama pištoljima, afroamerikance na nekoj igrici u diskoteci, namenjenoj isključivo ovoj populaciji, zabave bogataša. Fotografije Mala Italija (Little Italy), Ljuljaška i dečak i devojčica (Swing and Boy and Girl), Dobrotvorni bal u Valdorfu (Charity Ball at the Waldorf) ili Brodvej i 103. ulica (Broadway and 103rd Street), baš kao i Frenkove, tadašnja kritika i umetnički svet smatrali su tehnički aljkavim, a tematski vulgarnim i agresivnim. Klajn je takođe pokušao da objavi knjigu o Njujorku, ironičnog naziva "Život je dobar i dobar je za tebe u Njujorku" (Life is Good and is Good For You in New York). Naravno, bez uspeha. Kao i Frenkova, i Klajnova knjiga je objavljena u Francuskoj, a 1957. godine za nju, kao i za ciklus fotografija o Njujorku, dobio je Nadarovu nagradu.

Čini se da je u prikazivanju druge strane Amerike nekadašnji student Liset Model (Lisette Model) Dajan Arbus bila možda najradikalnija. Od kraja pedesetih, pa sve do smrti 1971. godine, Arbusova je obilazila cirkuse, vašare, karnevale ili delove Njujorka u koje običan svet ne zalazi. Fotografije transvestita, tetoviranog i albino čoveka gutača noževa, hermafrodita, prostitutki, ljudi na socijalnoj pomoći, donele su Arbusovoj još tokom života epitet "fotograf nakaza". Po mnogima, daleko mračnije i jeziviye fotografije su joj one na kojima su prikazani

POPULARNA ISTORIJA

DAJAN ARBUS (1923 – 1971, NJUJORK)

Rođena kao Dajan Nemerov (Diane Nemerov). Nakon Drugog svetskog rata, 1946. godine, zajedno sa suprugom, fotografom Alanom Arbusom (Allan Arbus) osnovala je firmu za komercijalnu fotografiju "Diane & Allan Arbus" u kojoj je ona bila direktor, a on glavni fotograf. Saradivali su s časopisima *Glamour*, *Vogue*, *Seventeen*, *Harper's Bazaar*. Posle deset godina napušta firmu i nastavlja da radi kao samostalni umetnik. Osim u časopisu *Harper's Bazaar*, fotografije objavljuje u listovima *The Sunday Times Magazine* i *Esquire*. Tokom šezdesetih godina predavala je fotografiju na Parsons školi za dizajn (Parsons School of Design) i Rod Ajland školi

za dizajn (Rhode Island School of Design). Iako je bila popularna tokom života, još veće interesovanje uslediće nakon njene smrti. Godine 1972. deset njenih fotografija bilo je predstavljeno na venecijanskom bijenalu. Iste godine, Džon Šarkovski, u Muzeju moderne umetnosti u Njujorku, priređuje retrospektivnu izložbu od 125 njenih fotografija. Naredne tri godine izložba je gostovala u svim većim muzejima i galerijama u Americi, Evropi, ali i ostatak svetske fotografske scene takođe pokazuje veliko interesovanje za njen rad, priređivanjem nekoliko većih izložbi u Engleskoj, Francuskoj, Nemačkoj, Australiji, Japanu, Holandiji.

ROBERT FRANK, "Parada Hoboken", Nju Džersi, 1955

ROBERT FRENK (1924, CIRIH)

Fotografski zanat učio je u rodnom gradu kod nekoliko fotografa. Godine 1946. sam je osmislio i napravio prvu foto-knjigu pod nazivom "40 fotografija" (40 Fotos). Već naredne godine seli se u Ameriku, u Njujork, gde radi kao modni fotograf za časopis *Harper's Bazaar*. Nije se dugo zadržao na ovom poslu i odlazi na putovanje po Južnoj Americi. Rezultat toga bila je još jedna mala foto-knjiga o Peruu. Po povratku u Ameriku, 1950. godine, upoznaje se s Edvardom Štajhenom i učestvuje na izložbi pod nazivom "51 američki fotograf" (51 Americans Photographers). Krajem pedesetih napušta fotografiju i sve više se okreće režiji filмова: *Isusov greh* (The Sin of Jesus, 1961); *Ja i moj brat* (Me and My Brother, 1965–68); *Slatka planina* (Candy Mountain, 1987). Fotografiji se ponovo vraća početkom sedamdesetih godina, a 1972. godine objavio je foto-biografiju "Linije moje ruke" (The Lines of My Hand). Pored navedenih foto-knjiga, Robert Frank je objavio i: "Flamingo" (Flamingo, 1997); "Dodi ponovo" (Come Again, 2006); "London/Vels" (London/Wales, 2007). Tokom 2009. godine, povodom obeležavanja pedeset godina od pojavljivanja knjige "Amerikanci" u Nacionalnoj umetničkoj galeriji u Vašingtonu (National Gallery of Art), zatim i u Njujorku i San Francisku, priređena je izložba na kojoj su predstavljene fotografije i reprintovano izdanje knjige.

LITERATURA:

Michael Fritoz (ed.), *A New History of Photography*, Konemann, 1998.
Mary Warner Marien, *Photography – A Cultural History*, Laurence King 2002.
Naomi Rosenblum, *A World History of Photography*, Abbeville Press, 2007.
Masters of Photography, www.masters-of-photography.com

normalni ljudi, ljubavni parovi, bebe ili deca i blizanci, poput fotografija: Identični blizanci (Identical Twins, 1967) i Dete s igračkama (Child With Toy Hand Grenade, 1962). Ono što je interesantno i značajno da se pomenete jeste da, iako je Edvard Štajhen uvrstio fotografije Arbusove, Franka i Klajna u izložbu "Porodica čoveka", njihovo kasnije delovanje i radovi upravo podrivaju osnovnu tezu njegove izložbe – veru u jednakost svih ljudi.

Pedesetih i šezdesetih godina prošlog veka veoma dobre serije fotografija o afroamerikancima, životu u siromašnim, opasnim kvartovima, motociklistima Njujorka, radili su Džordž Taj (George A. Tice), Deni Lajon (Danny Lyon), Roj DeKarava (Roy DeCarava). Serijama fotografija o maloletničkim bandama u Bruklinu (Brooklyn Gang, 1959) i o životu prostitutki, narkomana i narkodilera u Harlemu – Istočna stota ulica (East 100th Street, 1966) posebno se istakao magnumovac Brus Dejvidson (Bruce Davidson).

Naravno, nezaobilazni i potpuno specifični su i Li Fridlender i (Lee Friedlander) i Geri Vinogrend (Garry Winogrand). O njima, kao i o izložbi Džona Sarkovskog (John Szarkowski) "Novi dokumenti" ("New Documents") i nekim drugim autorima biće reči u sledećem nastavku.

WILLIAM KLEIN,
"Brodvej i 103. ulica", Njujork, 1944–45

Srdan Abdijević Abdee

Panasonic Lumix GF5 OSVEŽENJE

Nekoliko nedelja posle prvih "curenja" informacija o novom mikročetvortrećinskom modelu iz "Panasonica", stigla je i zvanična najava. Novi mališa je u suštini "fejslift" prethodnika, jer su promene vrlo suptilne. Ovaj model koristi novorazvijeni senzor od 12 megapiksela, displej sa 920.000 tačaka i promene u korisničkom interfejsu. U kompletu sa 14-42 mm objektivom s "motornim" zum mehanizmom koštaće oko 700 evra.

www.panasonic.rs

Sony JOŠ MALO PA 4K KAMERA

Nova Sony kamera sa E-bajonetom, NEX-FS700, u početku će raditi u 1.080p rezoluciji (60p, 50p, 60i i 24p), ali će uskoro kroz nov upravljački softver biti omogućen rad u 4K rezoluciji i RAW upis kroz 3G-SDI konektor. Pored normalnog snimanja, moguće je snimati sa 240 sličica u sekundi u punoj HD rezoluciji, pa sve do 940 sličica u sekundi, u smanjenoj rezoluciji. Kamera poseduje dva ugrađena ND filtra (skidaju dve i četiri blende), tako da će biti moguće snimati širom otvorene blende i u uslovima s puno svetla. Kamera je zasnovana na "Super 35 mm" (13,3 x 23,6 mm) senzoru rezolucije 11,6 megapiksela, a najavljena cena je oko 8.000 evra.

www.sony.rs

Canon ZVEZDANI CANON

Posle više od pola decenije i modela EOS 20Da, "Canon" izbacuje nov fotoaparatus namenjen astrofotografima, a zove se EOS 60Da. Kao što mu samo ime kaže, reč je o modelu 60D s modifikovanim IC filtrom ispred senzora, a koji dozvoljava da se bolje uhvati svetlo koje emituje vodonik prisutan u maglinama. Fotoaparatus će prodati samo mali broj ovlašćenih distributera i to po ceni od 1.500 evra.

www.canon.rs

WD PRENOSNI DISKOVI

Kompanija "Western Digital" najavila je osveženje svoje "My Passport" porodice prenosnih hard-diskova. Novi diskovi biće dostupni u pet boja i pet kapaciteta, koristeći USB 3.0 i 2.0 vezu, a dolaziće sa WD softverom za bekap i bezbednost podataka. Najjeftiniji model ima kapacitet od 500 GB i cenu od oko 130 evra, dok model kapaciteta 2TB košta oko 250 evra.

www.wdc.com

Instagram OD SADA I NA ANDROIDU!

Popularna kombinacija aplikacije za fotografisanje i obradu i društvene mreže, od sada će, pored iOS uređaja, biti dostupna i na spravama koje pogoni Android. U trenutku pisanja ove vesti aplikacija je dostupna na Google Play, a u sledećem broju očekujte njen kompletan prikaz. <https://play.google.com/store?hl=en&tab=w8>

Kalahari TORBE ZA BIKIKLISTE

Kompanija "Kalahari" izbacila je dve torbe prilagođene biciklistima, veću Swave S35 i manju S31. Obe torbe konstruisane su tako da omogućuju lako kačenje na upravljač, tj. ram bicikla. U manji model staje kompaktni fotoaparatus uz nešto pratećeg pribora, dok je u veću torbu moguće smestiti D-SLR i nekoliko objektivna. Cena manje torbe je 20, dok je za model S35 neophodno izdvojiti 120 evra.

www.kalahari.com

EIZO 4K MONITOR

Na sajmu NAB biće prikazan 4K monitor iz kompanije "EIZO". Model FDH3601 ima dijagonalu od 36,4 inča i LED pozadinsko osvetljenje, a može da prikaže pun RGB u 4Kx2K rezoluciji (4.096 x 2.160 piksela).

www.eizo.com/global

Think Tank Photo DA SE ZNA RED

U kompaniji "Think Tank Photo" vrlo dobro znaju koliko nezgodno može da bude kad fotograf na terenu shvati da nije poneo rezervnu bateriju, karticu ili neki drugi sitan, a u tom trenutku bitan, pribor. Da bi se takve situacije sprečile, iz TTP-a stižu tri "novčanika" koji služe baš za čuvanje kartica, gelova za blic i baterija. Cena svake od ovih korisnih stvarčica iznosi svega oko deset evra.

www.thinktankphoto.com

Jinbei SUN-400

Nov model linije "SUN", kineske kompanije za proizvodnju studijske opreme "Jinbei", zanimljiv je jer je reč o konstantnoj hladnoj rasveti koju čine četiri velike halogene sijalice od po 105 W, koje "simuliraju sunce". Glava poseduje prekidače za dva kanala koja kontrolišu po dve sijalice, pa je tako moguće koristiti je kao slabiji ili jači izvor svetla. Vrlo je laka za korišćenje, emituje minimalnu toplotu, pa samim tim malo i troši, a ukoliko se koristi sa "sačem", dobija se jače i usmerenije svetlo. Ugrađen priključak nije standardan ali postoje brojni dodaci, posebno dizajnirani za ovaj uređaj. Kada se uključi, potrebno je malo sačekati da sijalice dobiju punu snagu, nakon čega daju svetlo temperature od 5.400 K. Kupac ove rasvetne glave može da bira između tri različita softboksa.

Kenko MEĐUPRSTENOVNI ZA CSC

Kompanija "Kenko" izbacila je komplet od dva međuprstena, od 10 i 16 mm, za makrosnimanje za Sony NEX, Samsung NX i mikročetvortrećinske fotoaparatus. Cena ovog "šupljeg" zadovoljstva je 216 evra. www.kenkoglobal.com

Zeiss NOVI ŠIROKI CAJS

Iz čuvenog "Carl Zeissa" uskoro stiže nov širokougaoni objektiv iz Distagon familije. Distagon T* 15 mm f/2,8 biće po ceni od 2.150 evra dostupan za Canon EF i Nikon F-bajonete. Objektiv dolazi s ugrađenom zonicom, a koristi filtre prečnika 95 mm. http://lenses.zeiss.com/photo/en_DE/home.html

NOSAČI ZA BLICEVE

Jedan blic često nije dovoljan za snimanja na kojima svetlo treba da bude dalje od modela i da bude glavno svetlo. Ovaj nosač može na sebi nositi tri blica, uz podršku za kišobran, što bi, ukoliko se maksimalno iskoristi, moglo dati svetlo izuzetne jačine. Pored nosača za tri postoji i jeftinija verzija namenjena jednom blicu.

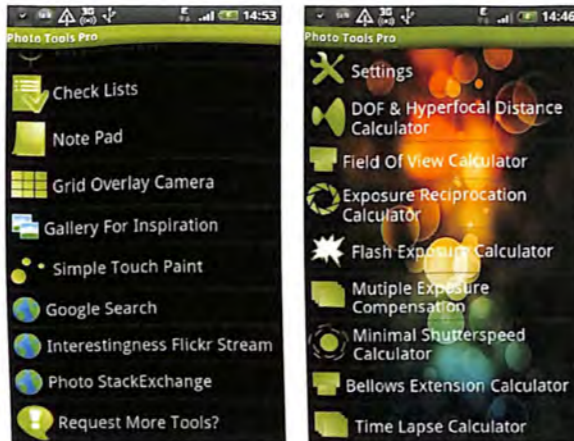
PRIKLJUČAK ZA MODIFIKATORE

Još jedan zanimljiv "asesoar", koji služi kao priključak za modifikatore svetla studijske rasvete, ali ovog puta namenjen je standardnim blicevima. To bi moglo biti interesantno svim "strobistima", jer se otvara mogućnost korišćenja brojnih modifikora (softbox, spot-light, grid, snoot) različitih proizvođača koji koriste "Bowens" priključak. Ujedno pomoću ovog adaptera moguće je koristiti obične bliceve (koji koriste baterije) kao portabl rasvetu koja zauzima malo mesta, lako se prenosi i ne zahteva strujni priključak. www.goldenshell.com www.fotovideosvet.rs

Photo Tools ZA ANDROID

Fotografske aplikacije za mobilne uređaje mogu se podeliti u dve grupe, tj. na programe za fotografisanje i na programe koji u sebi kombinuju mnogo korisnih alati namenjenih fotografima. Za aplikaciju "Photo Tools" može se reći da predstavlja virtuelni fotografski švajcarski vojni nožić u kome će neki pronaći sve, a svi ponešto. Reč je o programčiću (veličina je ispod 1 MB) koji u sebi objedinjuje mnogo toga što treba fotografima. Ukratko, u pitanju je kolekcija od nekoliko kalkulatora (hiperfokalna distanca, polje dubinske oštine, ekspozicija, mesečeve mene), s alatima za merenje vremena (tajmer, štoperica), kao i mnogobrojnim sitnicama koje ponekad mnogo znače: poput faktora izvlake, vremenske prognoze, pa čak i dela s pravima fotografa. Bilo da koristite drveni fotoaparati s mehom ili najmoderniji digitalac, Photo Tools je aplikacija koju jednostavno morate imati na svom telefonu jer u pojedinim trenucima

može mnogo da olakša život. Aplikaciju možete besplatno preuzeti sa Google Play (tj. bivšeg Market).

ioShutter DALJINSKI OKIDAČ

Vlasnici iOS uređaja za svega 70 dolara mogu da kupe adapter koji iPod, iPhone ili iPad pretvara u žičani okidač za "Canon", "Pentax" ili "Haselblad" fotoaparate. Ovakav daljinski upravljač, pored standardnog autoknipsa, tajmera i različitih programa za ubrzano snimanje nudi i "ClapToSnap" okidač osetljiv na zvuk i "ShakeToTake" okidač koji reaguje na pomeranje iOS uređaja. Osnovna verzija aplikacije je besplatna, dok se profesionalna verzija s dodatnim mogućnostima plaća 7 dolara. www.io shutter.com

Jobo i Hyundai AKCIONE KAMERICE

Do pre nekog vremena bili su popularni džepni digitalni kamkorderi, ali su ih mobilni telefoni s naprednim video-mogućnostima gurnuli u zaborav. Zbog toga je u poslednje vreme sve više najava tzv. akcionih kamericu koje su otporne na sve živo i na sve mogu i da se pričvrste. Ovog puta takve proizvode najavili su "Jobo" i "Hyundai". Jobo JIB-2 Actioncam je minijaturna kamera koja snima video u 1080p30

i 720p60 i fotografije rezolucije pet megapiksela. Kamera ima gumirano kućište, i za razliku od konkurencije, poseduje displej dijagonalne 1,5 inča koji olakšava pregled i kadriranje. U paketu koji košta 230 evra, pored kamere, dobija se sijaset dodatka za montiranje. Kompanija "Hyundai" najavila je dva modela i to: **MapCam** sa senzorom rezolucije dva megapiksela i **ActionCam** sa senzorom od 1,3 megapiksela. Jači model snima u 720p, dok je kod slabijeg video u VGA rezoluciji. ActionCam se napaja iz litijum-jonske baterije i košta 90 evra, dok su za napajanje skupljeg (150 evra) modela zadužene dve AAA baterije. www.jobo.com i www.hyundaitechologies.com

Thanko LIČI...

Fotoaparati od 5 MP, 720p video, 1,5 inča displej, težina 155 grama, cena 185 američkih dolara. www.thanko.jp/index.html

RotoLight ANOVA LED ECOFLOOD

Inovacijama u dizajnu nema kraja, a LED rasveta je trenutno u ekspanziji. "RotoLight" je predstavio novu generaciju studijske rasvete i rasvetnih tela - Anova LED EcoFlood rasvetu. Anova se može po želji namestiti na 5.600 K (dnevno svetlo) ili na 3.200 K (Tungsten). Jačina svetla koje daje jedno rasvetno telo odgovara klasičnom reflektoru od 1.000 W, ali uz potrošnju od samo 38 W. Sistem je koncipiran tako da, zahvaljujući šestougaonom obliku, lako može da se spaja u veće rasvetne panele. Šest klapni daje mogućnost preciznog usmeravanja svetla. Sve verzije "Anova" rasvete dolaze sa žičanom DMX kontrolom, V-Lock nosačem baterija i WiFi kontrolama. www.rotolight.com

Aiptek POCKET CINEMA Z50

Budući da su mobilni telefoni sve kratkiji funkcijama, ostali "gedžeti" polako se povlače pred njima, a "Aiptekov" "džepni bioskop" je možda jedan od poslednjih, nekada popularnih, džepnih kamkordera. Adut ovog uređaja jeste ugrađeni projektor pomoću kojeg je moguće u skoro svakoj prilici prikazati snimljeni materijal. Kada je uređaj u režimu snimanja, moguće je pomoću njega zabeležiti pokretne slike u punoj HD rezoluciji sa 30 sličica u sekundi (ili 720p sa 60 sličica u sekundi) ili fotografije u interpoliranih 12 megapiksela. Objektiv ima fiksni fokus, materijal se pohranjuje na mikro SD karticu. Kada uređaj radi kao projektor, prikazuje sliku čija dijagonala može da bude do jednog i po metra, ali, nažalost, samo u VGA rezoluciji i 40 lumena svetline. Pocket Cinema Z50 koristi litijum-polimersku bateriju koja mu obezbeđuje do 100 minuta snimanja ili dva sata projekcije. Ova spravica moći će da se kupi ovog leta po ceni od 250 evra. www.aiptek.com

Sigma 28 mm f/1,8 DG Makro

Još jedna alternativa

KADA SU OBJEKTIVI U PITANJU, PODJEDNAKO VOLIM NORMALCE I "NENORMALCE". AKO SE PITATE KOJI OBJEKTIVI SPADAJU U DRUGU KATEGORIJU, ODMAH ĆU VAM ODGOVORITI

✪ Srđan Abdjević Abdee

U pitanju su svi oni koje kolege odbace kao čudne, loše i matore. Sigma 28 mm f/1,8 je, kao i "sestre" joj, 24 i 20 mm f/1,8, matora i čudna, ali je istovremeno u pitanju sve samo ne loš objektiv koji mnogima može da donese mnogo zadovoljstva za relativno malo novca. Objektiv pripada "Sigminoj" EX-familiji, što znači veoma dobar kvalitet izrade, torbicu za nošenje u pakovanju, ali ovog puta nema "somotskog" finiša sklonog guljenju, što znači da je objektiv proizveden nedavno. Prečnik navoja za filtre je 77 mm, što je mač sa dve oštrice jer je verovatno da već imate filtre tog prečnika, ali istovremeno znači da je objektiv prilično glomazan.

Za autofokus zadužen je običan mikromotor, što znači da je objektiv pomalo bučan i da fokus nije baš trenutni i, u lošim svetlosnim uslovima, sasvim precizan. Ovo posebno važi za vlasnike "Canon" fotoaparata, dok je situacija na "Nikon" telima nešto bolja. Zahvaljujući činjenici da objektiv može da fokusira na svega nekoliko centimetara od prednjeg elementa i da istovremeno ne postoji graničnik za makropodručje, često se dešava da objektiv malo prošetava kroz opseg, što dodatno usporava autofokus. Ako želite da fokusirate ručno, čeka vas ne jedna, već dve začkoljice. Prva je to što i ovaj objektiv poseduje Dual Focus (DF) sistem koji podrazumeva dve operacije prilikom prelaska s automatskog na ručno izostravanje, tj. pored prebacivanja malog prekidača sa strane u položaj M, neophodno je unazad povući i prsten

za fokus. Druga stvar koja me je jako iznervirala jeste to što na prozorčetu sa skalom udaljenosti ne postoje oznake za blendu, što znači da je otežano zonsko fokusiranje zbog nemogućnosti preciznog postavljanja na hiperfokalnu distancu.

OPTIKA

Kada su optičke karakteristike u pitanju, ovo je jedan od objektivu koji definitivno nisu namenjeni brojačima piksela i posmatračima na 400%. Na maksimalnom otvoru blende, oština, pogotovo na periferiji kadra, nije baš šampionska, ali ovakvim objektivima se to prašta, a lepo je to što već na f/2,8, situacija postane znatno bolja. Hromatske aberacije se vide jedino ako se korisnik baš potruditi, a isto važi za izobličenja. Osobina hvale vredna jeste i to što objektiv sjajno radi u kontrastu i zaista nema problema s odsjajima i gubitkom kontrasta. Reprodukcijska boja je dobra i objektiv "ne vuče na žuto", tj. ne boluje od nekada tako karakteristične boljke za "Sigme", ali je zato na punom formatu uočljivo vinjetiranje.

! UTISAK

Odgovor na pitanje "Kakav je?" jeste vrlo lakonski jer se ovaj objektiv najbolje može opisati kao "tripozan". Sigma 28 mm f/1,8 je objektiv koji svaki fotograf treba da proba jer kombinacija velikog vidnog ugla i svetlosne moći često ume da da spektakularne rezultate.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	SIGMA 28 MM F1,8 EX DG ASPHERICAL MACRO
Cena (sa PDV)*	59.490 din. (534 evra)
Bajonet	Sigma, Canon, Nikon (D), Sony/Minolta (D), Pentax
Žižna daljina	28 mm
Ekvivalentna žižna daljina	36,4 mm APS-H, 42 mm APS-C
Maksimalni otvor blende	F1,8
Minimalni otvor blende	F22
Konstrukcija (sočiva/grupa)	10,9
Broj listića blende	9
Stabilizacija slike	ne
Minimalna daljina izostravanja	0,2 m
Maksimalno uvećanje	1:2,9
Prečnik filtra	77 mm
Senilo	LH825-03
Dimenzije / masa (bez baterija i objektivu)	83,6 x 82,5 mm / 500 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac, torbica, senilo
Informacije	www.zoomfoto.rs

*Cene su okvirne i podložne promenama

➊ Odnos cena/karakteristike, nepostojanje hromatskih aberacija, nizak nivo izobličenja, rad u kontrastu, izrada, mogućnost snimanja iz blizine, bogato pakovanje.

➋ Ne baš sjajne karakteristike na maksimalnom otvoru blende, vinjetiranje na punom formatu, spor i bučan autofokus, gabariti.

Super zumovi

U D-SLR stilu

GLAVNI RAZLOG ZAŠTO JE OVA KATEGORIJA KOMPAKTNIH DIGITALNIH FOTOAPARATA POPULARNA LEŽI U ČINJENICI DA IMAJU ZUM OBJEKTIV KOJI POKRIVA EKSTREMNU ŽIŽNU DALJINU I OMOGUĆAVA SNIMANJE PEJZAŽA, ALI I DETALJA U DALJINI. PO IZGLEDU PODSEĆAJU NA D-SLR FOTOAPARATE, IMAJU NEKI OD OBLIKA STABILIZACIJE SLIKE, ELEKTRONSKO TRAŽILO I MNOGO DRUGIH AUTOMATSKIH I RUČNIH OPCIJA ZA PODEŠAVANJE. SENZORI IMAJU SVE VIŠE MILIONA PIKSELA, A VIDEO-ZAPIS SNIMAJU U HD KVALITETU. KADA GLEDAMO SVE TE TEHNIČKE KARAKTERISTIKE NA PAPIRU, ZAISTA MOŽEMO ZAKLJUČITI DA JE U PITANJU SUPER FOTOAPARAT. DA LI JE BAŠ SVE TAKO IDEALNO? ZA CENU JEDNOG KVALITETNIJEG FOTOAPARATA IZ OVE KATEGORIJE MOŽE SE KUPITI D-SLR ILI CSC FOTOAPARAT SA STANDARDNIM ZUM OBJEKTIVOM

✎ Boris Bjelica

U poslednjih nekoliko godina sve su popularniji, a i ponuda je bogatija. Svi proizvođači utrkuju se ko će imati digitalni fotoaparati s većim rasponom objektiv i s više miliona piksela. Neki proizvođači, takođe, nude i više modela u ovoj kategoriji, ali malo skromnijih karakteristika i po nižoj ceni. Primitičete da "Fujifilm" u svojoj ponudi ima najveći broj mo-

dela za različite kategorije korisnika. Kod svih ovih fotoaparata u izgledu dominira objektiv, a kao rezultat toga većina je dizajnirana kao D-SLR fotoaparati. Imaju i neki oblik stabilizacije slike (optičke ili zasnovane na pomeranju senzora), koja je važna kada se fotografiše s ekstremnim žižnim daljinama. Poseduju druge uobičajene karakteristike za naprednije modele: elektronsko

tražilo, potpunu ručnu kontrolu nad svim parametrima, slično kao i kod D-SLR fotoaparata, a mogu i da snimaju video-zapis u HD kvalitetu sa stereo-zvukom. Kako sve veći broj korisnika voli da nosi ovakav fotoaparati na putovanje, ugrađeni GPS modul koji pruža tačnu informaciju o mestima fotografisanja, postaje standardna mogućnost.

CANON POWERSHOT SX40 IS

Cena: 56.990 din. (513 evra)

"Canon" ima jednog predstavnika u ovoj kategoriji – poboljšanu verziju ranijeg modela SX30 IS. Objektiv je ostao isti, s rasponom zuma od trideset pet puta, koji pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu od 24 do 840 mm. Za njegovu konstrukciju korišćena je ista tehnologija i isti materijali kao i za EF-objektive. Tu su sočiva s veoma niskom disperzijom za korekciju različitih aberacija na celom opsegu zum objektiv, USM i VCM motori za brzo i tiho zumiranje, izoštravanje i optičku stabilizaciju slike. Jedna od neobičnih novina jeste da sada ima CMOS

senzor s rezolucijom od 12,1 miliona piksela, koji je za dva miliona piksela manji od senzora njegovog prethodnika. To je pozitivno uticalo na konačni izgled snimljenih fotografija koje su sada upotrebljivije s višim ISO osetljivostima. Video-zapis može da snima u punoj HD rezoluciji, a fotografije samo u Jpeg formatu. Izgled i raspored komandi podsećaju na D-SLR fotoaparati s puno kreativnih automatskih režima rada koji olakšavaju fotografisanje manje iskusnim korisnicima, a tu je i mogućnost ručnog podešavanja svih parametara. Ima i posebno dugme kojim se pokreće snimanje video-zapisa. Funkcija "Zoom Framing Assist" pomaže korisnicima da prate kretanje predmeta u daljini velikim rasponom objektiv. Pritiskom

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 35X, 4,3–150,5 mm (ekv. 24–840 mm) f/2,7 – f/5,8
Efektivna rezolucija: 12,1 milion piksela, CMOS, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ISO 80/100/200/400/800/1.600/3.200
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: 2,7 inča (6,8 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice: SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon NB-10L (920 mAh)
Dimenzije / masa: 122,9 x 92,4 x 107,7 mm / 600 g
Informacije: www.canon.rs

na namensko dugme ova funkcija brzo povlači objektiv na jednu od tri unapred podešene pozicije zuma, dozvoljavajući korisniku da vidi širi kadar scene na displeju i potraži predmet fotografisanja, dok je prvobitno zumirano područje uokvireno pravougaonikom. Rotirajući displej omogućava maksimalnu fleksibilnost prilikom fotografisanja, nedostaje mu samo malo veća rezolucija. Kompatibilan je velikoj i raznovrsnoj ponudi dodatne opreme, među kojima je eksterni blic i HDMI priključak. Možete fotografisati brzinom od 2,4 snimka u sekundi kada radi AF u maksimalnom kvalitetu ili do osam snimaka brzinom 10,3 snimka u sekundi s većom kompresijom.

FUJIFILM FINEPIX X-S1

Cena: 70.000 din. (700 evra)

Fujifilm FinePix X-S1 je superzum fotoaparati koji se razlikuje od ostalih modela u ovoj klasi jer ima veći EXR CMOS senzor od 2/3 inča, dimenzija 8,8 x 6,6 mm, sa dvanaest miliona piksela. To je, u stvari, isti senzor koji ima FinePix X-10. Kvalitet snimljenih fotografija je zbog toga bolji, pogotovo u lošijim svetlosnim uslovima. Najveća ISO osetljivost u maksimalnoj rezoluciji je 3.200, a fotografije snimljene u Jpeg ili RAW formatima u rasponu osetljivosti od

ISO 100 do ISO 800 daju vrlo dobre rezultate. Snima video u punoj HD rezoluciji od 1.080p i sa 30 sličica u sekundi, sa stereo-zvukom. U maksimalnoj rezoluciji može da snima sedam snimaka u sekundi. Dimenzije ovog fotoaparata veće su od ostalih modela u ovoj klasi, a čak su veće i od nekih D-SLR fotoaparata sa standardnim zum objektivom. Fotoaparati u potpunosti izgleda kao D-SLR, a i sâmo rukovanje i držanje je identično. Tome doprinosi i prsten za zumiranje na objektivu, na kome je i označena ekvivalentna žižna daljina. Poseduje sve one opcije za ručno podešavanje

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 26X, 6,1–158,6 mm (ekv. 24–624 mm) f/2,8 – f/5,6
Efektivna rezolucija: 12 miliona piksela, EXR CMOS, 2/3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200/6.400/12.800 s manjim rezolucijama
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice: 26 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon NP-95 (1.800 mAh)
Dimenzije / masa: 135 x 107 x 149 mm / 945 g
Informacije: www.fujifilm.eu/rs/

koje imaju i D-SLR fotoaparati, a za manje iskusne tu je veliki broj potpuno automatizovanih podešavanja kao što je, na primer, snimanje panorama. Zum objektiv pokriva raspon od dvadeset šest puta, s ekvivalentnom žižnom daljinom od 24 do 624 mm. Poseduje i optičku stabilizaciju slike. Displej bi mogao da ima veću rezoluciju, pokretan je za 90 stepeni na gore, a ima i elektronsko tržište pored koga se nalazi senzor koji će isključiti displej kada se prinese oko tražila. Poseduje šinu s kontaktima za stavljanje eksternog blica, HDMI priključak, a USB priključak može se iskoristiti i za povezivanje žičanog daljinskog okidača.

FUJIFILM FINEPIX HS30EXR

Cena: 44.000 din. (440 evra)

Objektiv pokriva raspon od trideset puta, s ekvivalentnom žižnom daljinom od 24 do 720 mm, a ono što ga čini praktičnijim jeste prsten za zumiranje. Po izgledu se malo razlikuje od njegovog prethodnika HS20. Ima rukohvat koji osigurava udobno držanje i točičić za izbor režima rada na gornjem delu koji je pozicioniran pod uglom, tako da je vidljiv i sa zadnje strane. Dugmad za različita podešavanja s leve strane, u odnosu na displej dobro funkcionišu, u kombinaciji s kontrolnim dugmadima s desne

strane. Za one malo iskusnije tu su PSAM režimi koji omogućavaju potpunu kontrolu rada, a poseban je po tome što može da snima fotografije i u sirovom RAW formatu. Posедуje, takođe, i nekoliko veoma korisnih funkcija kao što su režim za snimanje panorame u jednom pokretu, gde postoji opcija da se uklone svi pokretni objekti iz kadra kao što su, na primer, turisti itd. Elektronsko tražilo s rezolucijom od 920.000 tačaka popravljeno je u odnosu na SX20, a pokretni displej koji daje prilično jasnu sliku ostao je isti. Na displeju ili tražilu može biti prikazan i virtuelni horizont. Poseduje šinu s kontaktima za stavljanje eksternog blica, a USB priključak može se iskoristiti i za povezivanje žičanog daljinskog okidača.

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 30X, 4,2–126 mm (ekv. 24–720 mm) f/2,8 – f/5,6
Efektivna rezolucija: 16 miliona piksela, EXR CMOS, 1/2 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200/6.400/12.800 s manjim rezolucijama
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: pokretan, 3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice: 25 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon NP-W126 (1.260 mAh)
Dimenzije / masa: 130,6 x 96,6 x 126 mm / 687 g
Informacije: www.fujifilm.eu/rs/

Visokoosetljivi CMOS senzor ima pozadinsko osvetljenje, rezoluciju od 16 miliona piksela i treba da omogući dobijanje kvalitetnijih fotografija u lošim svetlosnim uslovima. Ukoliko planirate da pravite veća povećanja, moja preporuka je da ne koristite osetljivosti iznad ISO 400. Ima stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora, koji kompenzuje trešenje fotoaparata. Video-zapis snima u punom HD kvalitetu (1.080p), a poseduje opciju za snimanje filmova velikom brzinom – do 320 kadrova u sekundi, s rezolucijom 320x112 piksela. Možete fotografisati brzinom od tri snimka u sekundi u maksimalnoj rezoluciji. Jedna od promena u odnosu na prethodni model jeste da sada, umesto standardnih AA baterija, za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju.

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 30X, 4,3–129 mm (ekv. 24–720 mm) f/3,1 – f/5,9
Efektivna rezolucija: 14 miliona piksela, CCD, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200/6.400 s manjim rezolucijama
Video-zapis: 720p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice: SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon NP-85 (1.400 mAh)
Dimenzije / masa: 122 x 93 x 100 mm / 510 g
Informacije: www.fujifilm.eu/rs/

Ono što može da obraduje sve one koji žele više da nauče o fotografiji i za malo iskusnije jeste da ima PSAM režim koji omogućava potpunu kontrolu rada. Ima elektronsko tražilo, a poseduje i šinu s kontaktima za priključak eksternog blica. Za različita tržišta postojeće varijante ovog fotoaparata i s različitim objektivima i cenama, a sve ostale karakteristike biće iste (FinePix SL 280, FinePix SL 260, FinePix SL 240).

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 30X, 4,2–126 mm (ekv. 24–720 mm) f/3,1 – f/5,9
Efektivna rezolucija: 14 miliona piksela, CCD, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200/6.400 s manjim rezolucijama
Video-zapis: 720p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice: SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: 4x AA
Dimenzije / masa: 118 x 80,9 x 99,8 mm / 543 g
Informacije: www.fujifilm.eu/rs/

FUJIFILM FINEPIX SL 300

Cena: 27.000 din. (270 evra)

Nešto skoromnija i drugačije upakovana varijanta modela HS30EXR, ali s istim rasponom zum objektivu od trideset puta, s ekvivalentnom žižnom daljinom od 24 do 720 mm. Njegov objektiv ima nešto manju svetlosnu jačinu i

za zumiranje koristi prsten oko okidača ili polugu s bočne strane, a u makrorežimu rada možete fotografisati na udaljenostima do 2 cm. Njegov CCD senzor ima rezoluciju od 14,1 miliona piksela, a kvalitet snimljenih fotografija je na nivou ostalih u ovoj klasi. Da biste dobili fotografije bez izraženog šuma, nije preporučljivo koristiti osetljivosti iznad ISO 400. Stabilizacija slike zasnovana je na pomeranju senzora, a fotografije snima samo u Jpeg formatu.

FUJIFILM FINEPIX S4500

Cena: 24.000 din. (240 evra)

U ovoj klasi fotoaparata "Fujifilm" ima toliko različitih modela, da se kupac stavlja u veliku dilemu. I ovaj model proizvodi se za različita tržišta, u četiri varijante, s različitim objektivima i cenama, a sve ostale karakteristike su iste (FinePix S 4400, FinePix S 4300, FinePix S 4200). Po tehničkim karakteristikama skoro je identičan modelu FinePix SL 300. Jedinje razlike koje su ovaj model učinile jeftinijim jesu da za napajanje koristi klasične baterije formata AA, a uz njega nećete dobiti punjive baterije, nema priključak za eksterni blic i nema bočnu polugu za zumiranje.

OLYMPUS SP-620 UZ

Cena: 21.500 din. (194 evra)

Još jedna varijanta iz "Olympusove" SP-serije. Reč je o fotoaparatu koji nudi slične mogućnosti, izgled

i način rukovanja, ali po povoljnijoj ceni. Glavna razlika jeste da ima zum od dvadeset jedan put, s ekvivalentnom žižnom daljinom od 25 do 525 mm, kao i stabilizaciju slike, zasnovanu na pomeranju CDD senzora, rezolucije 16 miliona piksela. Za napajanje koristi standardne AA baterije, a moja

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 21x, 4,5–94,5 mm (ekv. 25–525 mm) f/3,1 – f/5,8
Efektivna rezolucija: 16 miliona piksela, CCD 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 64/100/200/400/800/1.600
Video-zapis: 720p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice: 59 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: 4x AA
Dimenzije / masa: 109,7 x 74,3 x 73,5 mm / 435g
Informacije: www.olympus.rs

preporuka jeste da se odmah kupe kvalitetne punjive baterije. Može da koristi i žičani daljinski okidač, a na raspolaganju je u srebrnoj i crnoj boji.

OLYMPUS SZ-31 MR

Cena: 37.000 din. (333 evra)

Tehnološki najnapredniji "Olympusov" superzum model pokriva raspon od dvadeset četiri puta s ekvivalentnom žižnom daljinom od 25 do 600 mm. Ima stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora, koja kompenzuje trešenje fotoaparata. Koristi CMOS senzor visoke osetljivosti, s pozadinskim osvetljenjem i s rezolucijom od 16,1 miliona piksela. Poseduje i

dva TruePic V procesora za dobijanje kvalitetnijih fotografija u lošim svetlosnim uslovima, a moja preporuka ostaje da se ne koriste osetljivosti iznad ISO 400. Kompaktnih je dimenzija i jednostavnog dizajna, bez previše dugmića i točičića na njemu, a na zadnjoj strani dominira displej odlične rezolucije, koji je osetljiv na dodir. Proizvodi se u crnoj i srebrnoj boji. Maksimalno je prilagođen korisnicima koji žele jednostavan digitalni fotoaparat i uglavnom ima dosta automatskih opcija za podešavanje, među kojima su kreativni filtri i jednostavno snimanje

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 24x, 4,5 – 108 mm (ekv. 25–600 mm) f/3,0 – f/6,9
Efektivna rezolucija: 16 miliona piksela, CMOS, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 64/100/200/400/800/1.600/3.200/6.400
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 920.000 piksela, osetljiv na dodir
Tip memorijske kartice: 43 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon LI-S0B (1.050 mAh)
Dimenzije / masa: 106,3 x 69,2 x 39,7 mm / 244 g
Informacije: www.olympus.rs

panorame u samom fotoaparatu. Ovaj model nema mogućnost ručnog podešavanja. Može da snima 3D fotografije namenjene reprodukcijom na televizorima i računarima koji podržavaju 3D prikaz. Nema elektronsko tražilo uobičajeno za ovu klasu fotoaparata, ni priključak za eksterni blic, ali može da koristi žičani daljinski okidač. Možete fotografisati brzinom od 10 snimaka u sekundi u maksimalnoj rezoluciji od 12 snimaka, a s rezolucijom od tri miliona piksela moguće je snimati i brzinama od 60 snimaka u sekundi.

ZOOM FOTOFOTO
www.zoomfoto.rs

Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs;

Nikon D800

+ Sigma objektiv 24-70mm f/2.8 EX DG HSM
 >> Rezolucija 36,3 MPix CMOS senzor FX formata >> Expeed 3 procesor >> TFT Color LCD displej od 3,2 inča sa 921.000 tačaka >> Full HD video 1920 x 1080 na 30 fps

SUPER cena: 399.990 din

Canon EOS 5D Mark III

+ Sigma objektiv 12-24mm f/4.5-5.6 II DG HSM
 >> Rezolucija 22,3 MPix CMOS senzor punog formata >> Digic 5+ procesor ISO od 100-25.600 proširivo na 50-102.400 >> TFT LCD displej od 3,2 inča >> Full HD video 1920 x 1080 na 30 fps

SUPER cena: 489.990 din

SUPER PONUDA!
DG FILTER
 Ultra-low Reflection Multi-Coating

Sigma filteri
 Sigma EX DG polarizacioni filteri već od **4.590 din**
 Sigma EX DG UV filteri već od **1.999 din**

OLYMPUS SP-720 UZ

Cena: 28.000 din. (252 evra)
Fotoaparar veoma sličnog izgleda i mogućnosti kao Olympus SP-810 UZ. Jedna od glavnih razlika

jeste da ima manji raspon zuma od dvadeset šest puta i ekvivalentnu žižnu daljinu od 26 do 676 mm. Stabilizacija slike zasnovana je na pomeranju senzora. Druga novina jeste da koristi CMOS senzor rezolucije 14 miliona piksela, koji omogućava bolji kvalitet

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 26x, 4,7–121,2 mm (ekv. 26–676 mm) f/3,2 – f/5,6
Efektivna rezolucija: 14 miliona piksela, CMOS, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 64/100/200/400/800/1.600/3.200
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice: 15 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon LI-50B (1.050 mAh)
Dimenzije / masa: 107,4 x 72,6 x 73,2 mm / 405 g
Informacije: www.olympus.rs

snimljenih fotografija s višim ISO osetljivostima i snimanje videa u punom HD kvalitetu. Može da koristi i žičani daljinski okidač, a na raspolaganju je u srebrnoj i crnoj boji.

OLYMPUS SP-810 UZ

Cena: 28.000 din. (252 evra)

Postalo je logično da svaka sledeća generacija ima veći raspon zum objektivu, tako da ovaj "Olympus" ima objektiv koji pokriva raspon od trideset šest puta, s ekvivalentnom žižnom daljinom od 24 do 844 mm. Ima stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora i CCD senzor s efektivnom rezolucijom od 14,1 miliona piksela. Standardno za ovu veličinu senzora, snimljene fotografije s

osetljivostima ispod ISO 400 imaju dobar kvalitet, a iznad toga fotografije su i dalje upotrebljive. Video-zapis snima u HD kvalitetu (720p) sa zvukom, a ako isključite opciju za snimanje videa, možete koristiti i optički zum objektivu. Može da snima i 3D fotografije. Dizajn fotoaparata je jednostavan i kompaktan, dominiraju objektiv i rukohvat i nema previše dugmića i točkića na njemu. "Olympus" ga je maksimalno prilagodio korisnicima koji žele jednostavan digitalni fotoaparar i uglavnom ima dosta automatskih opcija za podešavanje, među kojima su kreativni filtri i jednostavno snimanje

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 36x, 4,3 – 154,8 mm (ekv. 24–844 mm) f/2,9 – f/5,7
Efektivna rezolucija: 14 miliona piksela, CCD, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno ISO 64/100/200/400/800/1.600
Video-zapis: 720p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice: 14 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon LI-50B (1.050 mAh)
Dimenzije / masa: 105,9 x 75,9 x 73,5 mm / 413 g
Informacije: www.olympus.rs

panorame u samom fotoaparatu. Kod ovog modela ne postoji mogućnost ručnog podešavanja. Na zadnjem delu dominira displej, ali nema elektronsko tražilo, uobičajeno za ovu klasu fotoaparata. Možete fotografisati brzinom od 0,73 snimka u sekundi u maksimalnoj rezoluciji do 200 snimaka, a s rezolucijom od dva miliona piksela moguće je snimati i brzinama od 30 snimaka u sekundi. Fotoaparar ima HDMI priključak za gledanje snimljenih fotografija i video-zapisa na televizorima velike rezolucije. Može da koristi i žičani daljinski okidač, a na raspolaganju je u srebrnoj i crnoj boji.

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 24x, 4,5 – 108 mm (ekv. 25–600 mm) f/2,8 – f/5,2
Efektivna rezolucija: 12,1 milion piksela, CCD senzor tipa 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto, iISO i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200/6.400
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice: 70 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon DMW-BMB 9 (895 mAh)
Dimenzije / masa: 120,3 x 79,8 x 91,9 / 498 g
Informacije: www.panasonic.rs

CCD senzor s rezolucijom od 12,1 miliona piksela. I druge mogućnosti su mu uskraćene kako bi bio jeftiniji i prihvatljiviji manje zahtevnim korisnicima – displej nije pokretan i nema priključak za eksterni blic. Fotografije snima samo u Jpeg, a 3D fotografije u MPO formatu. Video-zapis snima u punoj HD rezoluciji sa stereo-zvukom, ali s manje manualnih podešavanja nego kod Lumix DMC-FZ150 i nema priključak za eksterni mikrofona. Može da snimi

PANASONIC LUMIX DMC-FZ48

Cena: 41.990 din. (378 evra)

Uprošćena varijanta modela Lumix DMC-FZ150 ima isti objektiv koji pokriva raspon od dvadeset četiri puta, s optičkom stabilizacijom slike, ali koristi

do sedam fotografija brzinom od 3,7 snimaka u sekundi u punoj rezoluciji. Dizajn fotoaparata je u potpunosti napravljen u D-SLR stilu, ima točkić za izbor režima rada, veliki broj izdvojenih komandi i nema mogućnost ručnog podešavanja velikog broja parametara. Može se pohvaliti i dobro poznatom inteligentnom automatikom (iA) koja omogućava jednostavno fotografisanje.

PANASONIC LUMIX DMC-FZ150

Cena: 45.000 din. (450 evra)

Ovo je najbolji model u "Panasonicovoj" dobro poznatoj FZ-seriji i njegova snaga je u zum objektivu s rasponom od dvadeset četiri puta i s ekvivalentnom žižnom daljinom od 25 do 600 mm. Ima optičku stabilizaciju slike i kod njega su pojedina sočiva premazana nano-premazima, kako bi se umanjile unutrašnje refleksije. U makrorežimu rada može se fotografisati s udaljenosti od 1 cm. Tu i nema

nekih promena u odnosu na prethodnika. Glavna promena jeste da CMOS senzor rezolucije od 12,1 miliona piksela ima dva miliona piksela manje od njegovog prethodnika. U kombinaciji s brzim procesorom slike, Venus Engine FHD pozitivno utiče na konačni izgled snimljenih fotografija, koje su sada više upotrebljive s višim ISO osetljivostima. Fotografije snima samo u Jpeg i RAW formatima, a podržava i fotografisanje 3D fotografija u MPO formatu koje kasnije možete pregledati na 3D televizorima. Video-zapis snima u punom HD kvalitetu (1.080p). Isto tako, može da snima video-zapis velike brzine od 220 sličica u sekundi u QVGA kvalitetu. Ono što ga odvaja od konkurencije jeste da prilikom snimanja video-zapisa mogu ručno da se podešavaju parametri, stabilizacija slike i zumiranje, a zvuk snima u Dolby Digital stereo-kvalitetu. Može da snimi 12 snimaka u sekundi u punoj rezoluciji, s mehaničkim zatvaračem i 5,5 snimaka u sekundi, u režimu kada radi autofokus. Kada se koristi elektronski zatvarač, fotoaparar može da postigne 60 i 40 snimaka u sekundi, ali u rezolucijama od 5 i 2,5 miliona piksela. Tokom snimanja videa, istovremeno se mogu snimati i fotografije rezolucije od 3,5 miliona piksela. Dizajn

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 24x, 4,5 – 108 mm (ekv. 24–600 mm) f/2,8 – f/5,2
Efektivna rezolucija: 12,1 milion piksela, MOS senzor tipa 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto, iISO i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200/6.400
Video-zapis: 1080p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice: 70 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon DMW-BMB 9 (895 mAh)
Dimenzije / masa: 24,3 x 81,7 x 95,2 / 528 g
Informacije: www.panasonic.rs

fotoaparata je u potpunosti napravljen u D-SLR stilu. Ima točkić za izbor režima rada i veliki broj izdvojenih komandi. Pored mogućnosti ručnog podešavanja velikog broja parametara, može se pohvaliti i dobro poznatom inteligentnom automatikom (iA), koja omogućava jednostavno fotografisanje. Ima pokretan displej dijagonalne tri inča, za fotografisanje iz različitih uglova, a poseduje i elektronsko tražilo. Može se pohvaliti i bogatom ponudom dodatne opreme, među kojima su: eksterni blic, daljinski okidač, eksterni mikrofona, konverteri za objektivne i filtre.

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 24x, 4,5 – 108 mm (ekv. 25–600 mm) f/2,8 – f/5,2
Efektivna rezolucija: 12,1 milion piksela, CMOS senzor tipa 1/2,33 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto, iISO i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: 3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela
Tip memorijske kartice: 70 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon DMW-BCF10 (895 mAh)
Dimenzije / masa: 124 x 80 x 95 / 540 g
Informacije: www.leica.com

LEICA V-LUX 3

Cena: 75.000 din. (750 evra)

Navikli smo već da "Leica" i "Panasonic" godinama saraduju, pa tako "Panasonic" dobija pravo da na

objektivima stavi naziv Leica – brenda s tradicijom, a "Leica" zauzvrat dobija digitalne kompaktne fotoaparate na koje može postaviti svoj brend. Ovaj model ima identične tehničke karakteristike kao model Panasonic Lumix DMC-FZ150. Objektiv pokriva raspon od dvadeset i četiri puta, s ekvivalentnom

žižnom daljinom od 25 do 600 mm, s dobrim kvalitetom snimljenih fotografija. Uz njega se dobija program Adobe Photoshop Elements i Premier Elements, ali je potrebno platiti oko 25.000 dinara više nego isti takav model koji nudi "Panasonic" jer – "Leica" je "Leica".

ZOOM FOTO
www.zoomfoto.rs

Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs;

SUPER PONUDA!
Sigma objektivu

Sigma objektiv 18-125 mm f/3.8-5.6 DC OS HSM

SUPER cena: 38.990 din

Sigma objektiv 10-20 mm f/3.5 EX DC HSM

SUPER cena: 85.490 din

Sigma objektiv 70-200 mm f/2.8 EX DG OS HSM

SUPER cena: 159.990 din

Sigma objektiv 4,5 mm f/2,8 EX DC Circular Fisheye HSM

SUPER cena: 98.990 din

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 42x, 4,3 – 180 mm (ekv. 24–1.000 mm) f/3–f/5,9
Efektivna rezolucija: 16,1 milion piksela, CMOS, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto, Auto s definisanim opsegom i ručno ISO 160/200/400/800/1.600/3.200/H1 (6.400)
Video-zapis: 1.920 x 1.080
Displej: pokretni od 3 inča (7,5 cm) sa 921.000 piksela
Tip memorijske kartice: 90 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: Li-jon EN-EL5 (1.100 mAh)
Dimenzije / masa: 119,8 x 82,5 x 102,2 / 555 g
Informacije: www.nikon.rs

NIKON COOLPIX P510

Cena: 44.990 din. (405 evra)

Ono po čemu se može pohvaliti "Nikonov" predstavnik u ovoj kategoriji digitalnih fotoaparata jeste da ima objektiv s najvećim rasponom žižne daljine koja efektivno odgovara objektivu 24 do 1.000 mm. Ima redukciju vibracija (VR) zasnovanu na pomeranju senzora. Redukcija vibracija u kombinaciji sa BSS (Best Shot Selector – izbor najboljeg snimka), koja bira najbolji snimak po kriterijumu oštine, pomaže da se poveća procenat oštrijih fotografija i u slabijim svetlosnim uslovima, kada se koristi veći raspon zum objektiv. Visokoosetljivi CMOS senzor s pozadinskim osvetljenjem ima rezoluciju od

16,1 miliona piksela i treba da omogući dobijanje kvalitetnijih fotografija u lošim svetlosnim uslovima. Ukoliko planirate da pravite veća povećanja, moja preporuka ostaje da se ne koriste osetljivosti iznad ISO 400. Rukohvat, obložen mekanom gumom, obezbeđuje stabilnost u ruci, a na gornjem delu nalazi se točkić za jednostavan i brz izbor režima rada, poluga za zumiranje oko okidača i dugme za uključivanje fotoaparata. Posедуje bočnu kontrolu zumiranja koja omogućava lagano i stabilno zumiranje u celom opsegu kada snimate fotografije ili filmove. Na zadnjem delu nalaze se posebno dugme kojim se aktivira video-zapis i pokretni displej dijagonale 3 inča s odličnom rezolucijom koja dozvoljava fotografisanje iz različitih uglova. Ima elektronsko tražilo s mogućnošću korekcije dioptrije. Jedino što nedostaje ovom fotoaparatu jeste prključak

za eksterni blic i to što na prednjem delu objektivu nema navoj za filter. Ima opciju snimanja video-zapisa u punom HD formatu (1.080p) sa stereo-zvukom, a moguće je zumiranje i izoštravanje tokom snimanja. Može, takođe, da snima filmove u pokretu brzinom do 240 kadrova u sekundi u QVGA rezoluciji. Novina je da može da snima 3D fotografije i da ima ugrađen GPS prijemnik. Pored puno automatskih i ručnih režima rada, može da snima panorame pomeranjem fotoaparata u željenom smeru, a fotoaparat pravi u kontinuitetu snimke koje kasnije spaja u jednu panoramu. Možete da birate između panorama koje obuhvataju 180 stepeni ili 360 stepeni. Snima do pet snimaka brzinom od osam snimaka u sekundi u maksimalnoj razoluciji, a s rezolucijom od jedan milion piksela moguće je snimati i brzinama od 60 i 120 snimaka u sekundi.

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 26x, 4,0 – 104 mm (ekv. 22,5–585 mm) f/3,1–f/5,9
Efektivna rezolucija: 16,1 milion piksela, CMOS, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto, Auto s definisanim opsegom i ručno ISO 160/200/400/800/1.600/3.200
Video-zapis: 1.080 x 720
Displej: 3 inča (7,5 cm) sa 921.000 piksela
Tip memorijske kartice: 50 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: 4xAA
Dimenzije / masa: 111,1 x 76,3 x 83,1 / 430 g
Informacije: www.nikon.rs

NIKON COOLPIX L810

Cena: 25.990 din. (234 evra)

Naslednik "Nikonovog" fotoaparata Coolpix L120 sada ima objektiv s većim rasponom od dvadeset šest puta i pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu od 22,5 do 585 mm. On možda nema najveći raspon objektiv, ali njegov objektiv pokriva najširi vidni ugao. Druga razlika jeste da poseduje visokoosetljivi CMOS senzor s pozadinskim osvetljenjem i rezoluciju od 16 miliona piksela, koja treba da omogući dobijanje kvalitetnijih fotografija u lošim svetlosnim

uslovima. Moja preporuka ostaje da se ne koriste osetljivosti iznad ISO 400. Koristi stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora, a video snima u HD kvalitetu sa stereo-zvukom. Pored objektiv, na njemu dominira rukohvat koji omogućava udobno i stabilno držanje, a bočna poluga za zumiranje omogućava mirnije zumiranje na celom opsegu kada snimate fotografije ili filmove. Kako je "Nikon" ovaj fotoaparat namenio korisnicima koji nemaju fotografske pretenzije, ne poseduje napredne manuelne režime rada, već se uglavnom oslanja na automatiku i programe sa scenama. Poseduje i opciju za snimanje 3D fotografija koje mogu biti reprodukovane na televizorima i računarima koji

podržavaju 3D prikaz, a pametni sistem za portrete poseduje opcije: tajmer za osmeh – koji fotografiše čim se osoba koju fotografišete osmehne; funkciju za otklanjanje treptaja, koja vas upozorava kada je neko zatvorio oči; korekciju tena, koja ujednačava tonove kože, kako bi se dobila koža glatkog izgleda. Korekcija efekta crvenih očiju popravlja pogrešnu boju očiju, nastalu usled upotrebe blica. Nema elektronsko tražilo, ali je kvalitet displeja dijagonale tri inča na visokom nivou. Za napajanje koristi četiri standardne AA baterije, a moja preporuka je da odmah kupite kvalitetne punjive baterije. Fotoaparat se izrađuje u četiri boje (crna, crvena, plava i bronzana).

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 21x, 4,5 – 94,5 mm (ekv. 25–525 mm) f/3,1–f/5,8
Efektivna rezolucija: 14,1 milion piksela, CCD, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto, Auto s definisanim opsegom i ručno ISO 160/200/400/800/1.600/3.200
Video-zapis: 1.080 x 720
Displej: 3 inča (7,5 cm) sa 921.000 piksela
Tip memorijske kartice: 102 MB interna, SD/SDHC/SDXC
Tip baterije: 4xAA
Dimenzije / masa: 109,9 x 76,5 x 78,4 / 431 g
Informacije: www.nikon.rs

NIKON COOLPIX L310

Cena: 21.990 din. (198 evra)

Ovim modelom "Nikon" je produžio život popularnom fotoaparatu Coolpix L120 jer poseduje identične tehničke karakteristike. Njegov objektiv pokriva raspon od dvadeset jedan put i ima ekvivalentnu

žižnu daljinu od 25 do 585 mm. Stabilizacija slike zasnovana je na pomeranju senzora. Lepo leži u ruci, jednostavan je za upotrebu jer se uglavnom oslanja na automatske režime rada, identično kao i model Coolpix L810. Ima CCD senzor od 14,1 miliona piksela. Kvalitet snimljenih fotografija je na nivou ostalih u ovoj klasi, a moja preporuka za dobijanje fotografija bez izraženog šuma jeste da

se ne koriste osetljivosti iznad ISO 400. Video snima u HD kvalitetu sa stereo-zvukom. Kvalitet displeja je odličan, ali nema elektronsko tražilo, kao ni mogućnost korišćenja eksternog blica. Za napajanje koristi četiri standardne AA baterije, a moja preporuka je da se odmah kupe kvalitetne punjive baterije.

TEHNIČKI PODACI:

Objektiv: 30x, 4,8 – 144 mm (ekv. 27–810 mm) f/2,8–f/5,6
Efektivna rezolucija: 18,2 miliona piksela, BSI CMOS, 1/2,3 inča
Ekvivalentna osetljivost (ISO): Auto i ručno od ISO 100 do 12.800
Video-zapis: 1.080p HD
Displej: pokretni, 3 inča (7,5 cm) sa 921.600 piksela
Tip memorijske kartice: interna 105 MB, SD / SDHC / SDXC / Memory Stick Pro Duo, Pro HG-Duo
Tip baterije: Li-jon NP-FH50 (900 mAh)
Dimenzije / masa: 122 x 87 x 93 mm / 583 g
Informacije: www.sony.rs

SONY CYBER-SHOT DSC-HX200V

Cena: 55.000 din. (495 evra)

On je pripadnik nove generacije "Sony" kompaktnih digitalnih fotoaparata sa CMOS senzorom od čak 18,2 miliona piksela. Nov senzor, pored veće rezolucije, donosi i povećanu maksimalnu ISO osetljivost, a izoštravanje je znatno ubrzano. Ostale mogućnosti i njegova sličnost sa D-SLR fotoaparatom je velika u odnosu na druge superzum fotoaparate. Sve ostale karakteristike iste su kao kod prethodnog modela Cyber-shot DSC-HX100V. Ima isti objektiv koji dominira u izgledu, raspona trideset puta i s ekvivalentnom žižnom daljinom od 27 do 810 mm i optičkom stabilizacijom slike. Rukohvat je

udoban, omogućava stabilno držanje fotoaparata, a možete ga pridržavati i drugom rukom, na delu prstena oko objektiv. Elektronsko tražilo je tu da olakša kadriranje kada je jako svetlo i želite da stabilnije držite fotoaparat, a moguća je korekcija dioptrije. Prednost dajem ipak pokretnom displeju s odličnom rezolucijom i kvalitetom prikaza slike. Jednostavan je za rukovanje, s priličnim brojem izdvojenih komandi, a može se pohvaliti PSMA kreativnim režimima rada, koji omogućavaju da više utičete na konačni kvalitet snimljene fotografije. Fotografije snima samo u Jpeg formatu, a

podržava i fotografisanje 3D fotografija u MPF formatu, koje kasnije možete pregledati na 3D televizorima. Ima ugrađen GPS modul, što će pružiti tačnu informaciju o mestima na kojima je fotografisano, kao i kompas. Video-zapis snima u punom HD kvalitetu (1.080i), sa stereo-zvukom, a s njim je potpuno automatski moguće snimiti izuzetno široke panoramske fotografije. Može da snimi deset snimaka u sekundi u punoj rezoluciji. Nedostaje mu priključak za eksterni blic.

* Cene su okvirne i podložne promenama

! UTISAK

Nemojte da vas zavarava njihova sličnost sa D-SLR fotoaparatom, jer kvalitet snimljenih fotografija nije uporediv, upravo zbog veličine senzora i pored toga što dosta ponuđenih modela ima mogućnost podešavanja velikog broja parametara koji imaju i D-SLR fotoaparati. Glavna prednost jeste da poseduju veliki raspon zum objektiv, a kvalitet snimljenog video-materijala postaje sve bolji. Od ponuđenih modela, Fujifilm FinePix X-S1, zbog toga što ima najveći senzor, ima i najbolji kvalitet snimljenih fotografija, ali i višu cenu. "Nikon" ima najveći raspon zum objektiv od čak četrdeset dva puta, "Sony" najveću rezoluciju senzora od 18,2 miliona piksela. "Olympusovi" fotoaparati manje liče na D-SLR fotoaparate, ali su manji i jednostavniji za rukovanje. Imamo i dva "blizanca" koja možda na papiru nemaju najbolje karakteristike, ali su kvalitetno napravljeni fotoaparati (Panasonic Lumix DMC-FZ150 i Leica V-Lux 3). Sve više modela može da snima 3D fotografije i pojedini modeli imaju ugrađen GPS modul, što će pružiti tačnu informaciju o mestima fotografisanja. Ova klasa fotoaparata, zbog svoje kompaktnosti i velikog raspona zum objektiv, omiljen je izbor korisnika koji vole da putuju. ■

Portretni objektiv Osamdesetpetice

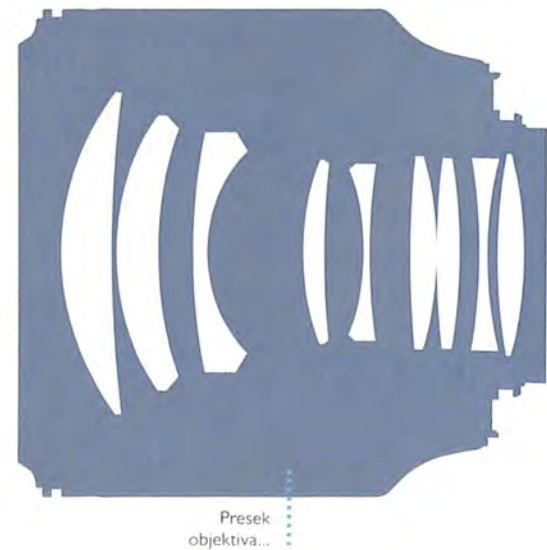
OBJEKTIVI S FIKSNOM ŽIŽNOM DALJINOM OD 85 MM I VELIKOM SVETLOSNOJ JAČINOM NEZAMENLJIVI SU TELEOBJEKTIVI KADA JE U PITANJU FOTOGRAFISANJE PORTRETA U SVIM SVETLOSNIH SITUACIJAMA

Boris Bjelica

Pred idealne žižne daljine, koja će prikazati lice fotografisane osobe bez izobličenja, velika svetlosna jačina, tj. veliki otvor blende omogućuje maksimalnu kontrolu dubinske oštine i fotografisanje u lošim svetlosnim uslovima kraćim brzinama zatvarača, kao što je fotografisanje sportskih događaja i koncerata. Prilikom korišćenja velikih otvora blende treba veoma pažljivo izoštravati one

delove fotografije koje želite. Prikazali smo šest autofokusa objektiv sa žižnom daljinom od 85 mm, koji se koriste za pun format senzora od 35 mm. Među njima ima i onih skupih, namenjenih profesionalcima, sa svetlosnom jačinom od f/1,2 i f/1,4, ali i za većinu nas mnogo prihvatljivijih objektiv sa svetlosne jačine od f/1,8.

"Canon" u ponudi ima dva objektiv u ovoj kategoriji i oba mogu da se koriste na punom formatu senzora od 35 mm. Kada se koriste na nekom od D-SLR fotoaparata, APS-H veličinom senzora pokriva manji vidni ugao, koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 102 mm, a APS-C veličinom senzora pokriva vidni ugao koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 136 mm.

✓ CANON EF 85 F/1,2L II USM

Druga generacija ovog profesionalnog objektiv donosi veću brzinu izoštravanja i nešto bolje optičke karakteristike. Ima fantastičnu svetlosnu jačinu od f/1,2, a nov USM motor povećao je brzinu i tačnost automatskog izoštravanja. Spoljašnjost mu je izrađena od plastike, ima metalni bajonet i prednji tubus, dok je unutrašnjost od metala. Ako posmatrate konstrukciju, videćete da ovaj "Canonov" objektiv, kome u oznaci piše II, ima osam sočiva raspoređenih u sedam grupa, a njega čini i jedno asferično sočivo. Prilikom izoštravanja linearno se pomera prednja grupa sočiva, bez okretanja prstena, pa neće uticati kada se na njega postavi filter, a objektiv će biti najkraći kada je postavljen na beskonačno. Ima skalu s postavljenim udaljenostima i kontrolu dubinske oštine. Zanimljivo je da ovaj objektiv, za razliku od ostalih "Canonovih" objektiv, koristi takozvani "Fokus-by-wire" sistem za izoštravanje. Kada se okreće prsten za ručno izoštravanje, grupa sočiva se mehanički ne pomera, već se daje signal motoru za pomeranje. Ovakav način ručnog izoštravanja veoma je precizan. Kada je fotoaparat isključen,

nije moguće ručno izoštravanje. Na objektivu postoji još i dugme kojim se bira način izoštravanja (AF ili manualno). Glavni kvalitet ovog "buće" leži u tome da su detalji na fotografijama fantastični i tu se može videti izuzetan kvalitet optike. Aberacija je blago primetna u određenim uslovima, oština je ujednačena na svim otvorima blende u centralnom delu kadra, dok je na ivicama malo slabija, ali i dalje dobra. Distorzija je zanemarljiva, jedino je primetno vinjetiranje na maksimalnom otvoru blende f/1,2, koje nestaje na blendi f/2. Kvalitet "bokeh" delova slike van fokusa je dobar. Koristi prečnik filtra od 72 mm, a senilo ET-87 i torba dobijaju se s objektivom.

! UTISAK

Profesionalni objektiv izuzetnih optičkih karakteristika, s najvećom svetlosnom jačinom od f/1,2, ali i najvišom cenom.

✓ CANON EF 85 F/1,8 USM

Ovo je klasičan portretni objektiv koji dugo postoji u "Canonovoj" ponudi. Zbog svoje povoljne cene dostupan je većem broju korisnika, ali mu je i konstrukcija kompaktnija i lakša. Spolja je napravljen od plastike, ima metalni bajonet, a unutrašnjost mu je urađena u kombinaciji metala i plastike. Prilikom izoštravanja, pomera se unutrašnja grupa sočiva, a na njega se postavlja filter 58 mm. Kada je u pitanju optička konstrukcija, ovaj "Canonov" objektiv ima devet sočiva raspoređenih u sedam grupa, bez specijalnih elemenata, što ovom klasično konstruisanom objektivu nije nikakva mana. Ugrađeni prstenasti USM motor omogućava tiho i brzo izoštravanje s minimalnom daljinom izoštravanja od 0,85 metra, s mogućnošću stalnog ručnog izoštravanja. Ima skalu s postavljenim udaljenostima i oznaku za kontrolu dubinske oštine za blendu f/22, a na objektivu se može videti i dugme kojim se bira način izoštravanja (AF ili manualno). Kao što se i može očekivati, distorzija je zanemarljiva, jedino je primetno vinjetiranje na maksimalnom otvoru blende

f/1,8, ali lagano nestaje iznad blende f/2,8 i daje kvalitetan "bokeh" (delova slike van fokusa). Hromatska aberacija je blago primetna. Centralna oština snimljenih fotografija je dosta ujednačena i nešto malo slabija za maksimalni otvor blende, ali se zato na ivicama kadra ujednačenje oštine između centralnih i perifernih delova fotografije može očekivati iznad blende f/4. Najbolji rezultati dobijaju se na blendi f/8. Za uloženi novac ovaj objektiv nudi odličan kvalitet, a jedna od zamerki jeste da ćete morati kupiti senilo, jer se ono ne dobija uz objektiv.

! UTISAK

Dugo postoji u "Canonovoj" ponudi, ali predstavlja odličan balas između kvaliteta snimljenih fotografija i novca koji je potrebno uložiti za njegovu kupovinu.

"Nikon" poslednjih nekoliko godina pravi generacijsku smenu svih objektiv. Sada svi novi objektiv imaju ugrađen SWM motor u objektivu za izoštravanje i nemaju prsten za blendu, što mu oznaka G u nazivu označava. Ugrađeni motor za izoštravanje omogućava njihovo korišćenje i na jeftinijim "Nikonovim" D-SLR fotoaparatima, kao što su: D40, D40x, D60, D3000, D3100, D5000, D5100, a koji nemaju ugrađen motor za automatsko izoštravanje u svom telu. U ponudi ima dva objektiv u ovoj kategoriji i mogu da se koriste na punom formatu senzora od 35 mm (FX). Kada se koriste na nekom od D-SLR fotoaparata sa APS-C veličinom senzora, pokrivaju manji vidni ugao koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 127,5 mm.

✓ NIKON AF NIKKOR 85 F/1,4G

Dimenzije ovog novog objektiv nisu male i deluje ozbiljno. Napravljen je kako dolikuje profesionalnom objektivu. Veći je od naslednika, koji nije u sebi imao motor za izoštravanje. Spoljašnjost mu je napravljena od plastike, ima metalni bajonet i prsten za izoštravanje, dok je unutrašnjost od metala. Prilikom izoštravanja i zumiranja, sočiva se kreću unutar samog objektiv i nema nikakvih spoljnih kretanja, a na njega se postavlja filter 77 mm. Kada je reč o optičkoj konstrukciji, sastoji se od deset sočiva raspoređenih u devet grupa s nanokristalnim premazima pojedinih sočiva za umanjeno refleksije. Izoštravanje je brzo i tiho zahvaljujući ugrađenom SWM motoru, a moguće je direktno ručno izoštravanje, bez prebacivanja u manualni režim, s minimalnom daljinom izoštravanja od 0,85 metra. Ima skalu s postavljenim udaljenostima i oznaku za kontrolu dubinske oštine za blendu f/16, bočno je prekidač kojim se bira način izoštravanja (AF ili manualno). Prsten za ručno izoštravanje je dobar, a gumeni prsten oko bajoneta sprečava prodor vlage i čestica prašine u fotoaparat. Objektiv je,

takođe, dobro zaštićen od uticaja vlage i prašine. Mekana torbica i HB-55 su sastavni deo pakovanja ovog objektiv. Distorzija je zanemarljiva, jedino je primetno vinjetiranje na maksimalnom otvoru blende f/1,4, ali lagano nestaje iznad blende f/2 i daje kvalitetan "bokeh" (delova slike van fokusa). Hromatska aberacija je blago primetna za maksimalni otvor blende. Oština snimljenih fotografija je fantastična. Centralna oština snimljenih fotografija ujednačena je na svim otvorima blende, a na ivicama kadra potpuno ujednačenje oštine između centralnih i perifernih delova fotografije možete očekivati iznad blende f/4.

! UTISAK

Profesionalni objektiv izuzetnih optičkih karakteristika i konstrukcije sa svetlosnom jačinom od f/1,4, ali je naskuplji objektiv koji je namenjen "Nikonovim" fotoaparatima.

NIKON AF NIKKOR 85 F/1,8G

Ima masu od svega 350 grama i prilično je lagan za objektiv ove žižne daljine. Dimenzije su takođe kompaktne, ako se upoređi sa 85 mm f/1,4G, a odlično se uklapa čak i s manjim telima fotoaparata, kao što su: D7000, D5100 ili D3100. Kvalitet izrade za ovu klasu objektiv je odličan, a većina spoljnih delova objektiv napravljeni su od plastike, bajonet i unutrašnji delovi su od metala. Optički sistem čine elementi izrađeni od visokokvalitetnog stakla, a sastoji se od devet sočiva, raspoređenih u devet grupa, bez specijalnih elemenata. Izoštavanje je brzo i tiho zahvaljujući ugrađenom SWM motoru i može se direktno ručno izoštravati prebacivanjem u manualni režim, s minimalnom daljinom izoštravanja od 0,8 metara.

Ima skalu s postavljenim udaljenostima i oznaku za kontrolu dubinske oštine za blendu f/16, bočno je prekidač kojim se bira način izoštravanja (AF ili manualno). Prsten za ručno izoštravanje je dovoljno širok i pogodan za korišćenje, a gumeni prsten oko bajoneta sprečava da u fotoaparat prodru vlaga i čestice prašine. Mekana torbica i HB-36 su sastavni deo pakovanja ovog objektiv, a koristi filtar prečnika 67 mm.

Hromatske aberacije, koje se obično vide kao ljubičaste ili plave linije duž kontrastnih ivica rubova, mogu se zapaziti na fotografijama u određenim uslovima i s većim otvorima blende, ali nisu previše istaknute. Distorzija je neprimetna, vinjetiranje je vidljivo za otvor blende f/1,8, a nestaje na blendi f/2,8. Pored toga što se blenda sastoji od sedam lamelica, objektiv daje kvalitetan "bokeh" (delovi fotografije van fokusa), po meni jednak kao i kod ostalih objektiv na ovom testu. Oština snimljenih fotografija je na visokom nivou i s maksimalnim otvorom blende, čak i na ivicama kadra daje ujednačenu oštrinu. Za korisnike "Nikonovih" fotoaparata predstavlja odličan izbor jer nudi odlične optičke karakteristike za malo novca.

UTISAK

Nova generacija "Nikonove" osamdesetpetice je pravo iznenađenje jer daje odlične optičke karakteristike, lagan je i ima prihvatljivu cenu.

SIGMA 85 MM F/1,4 EX DG HSM

Malo je čudno da jedan od najvećih nezavisnih proizvođača objektiv za D-SLR fotoaparate nije imao u svojoj ponudi objektiv s fiksnom žižnom daljinom od 85 mm, ali se od prošle godine to promenilo. Sigma 85 mm f/1,4 EX DG HSM trebalo bi da bude jeftinija varijanta u odnosu na originalne objektiv koje nude "Canon" i "Nikon" sa sličnim tehničkim karakteristikama. Proizvodi se u varijantama za "Sigma", "Sony", "Nikon", "Pentax" i "Canon" fotoaparate, i kada se koriste na nekom od D-SLR fotoaparata, APS-C veličinom senzora pokriva manji vidni ugao koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 127,5 mm.

Pripada elitnoj profesionalnoj "Sigmoinj" EX seriji objektiv. Telo objektiv je kvalitetno i robustno, napravljeno je od kvalitetne plastike i metala, a bajonet je metalni. Od ostalih elemenata na objektivu nalaze se: prsten za ručno izoštravanje obložen gumom, prekidač za uključivanje i isključivanje autofokusa i skala sa postavljenim udaljenostima i oznakama za kontrolu dubinske oštine za blendu f/16. Po konstrukciji skoro je identičan objektivu Sigma 50 mm f/1,4 EX DG HSM. Posедуje HSM motor za brzo i tiho izoštravanje, a može se i direktno ručno izoštravati, bez prebacivanja u manualni režim. S objektivom se dobijaju senilo i kvalitetna torba, a koristi filtar prečnika od čak 77 mm, koji se ne okreće

kada se izoštrava, jer se pomera unutrašnja grupa sočiva, tako da se ne menjaju njegove dimenzije. Zanimljivo je da korisnici s manjim sensorom DX mogu montirati dodatni tubus na prednji deo, koji pružava senilo. Optička konstrukcija sastoji se od 11 sočiva, raspoređenih u osam grupa bez specijalnih elemenata, a oznaka DG označava da je u potpunosti optimizovan za D-SLR fotoaparate. Sve to u praksi znači da je hromatska aberacija malo primetna, vinjetiranje je vidljivo na maksimalnom otvoru blende od f/1,4, ali već na f/2,0 postaje skoro neprimetna. Za maksimalni otvor blende f/1,4 snimljene fotografije u centru su oštre, ali je periferija i dalje neujednačena. Za otvore blende od f/2,8 do f/8 oština centralnih i perifernih delova postaje ujednačenija, a maksimalni kvalitet je na otvoru blende f/8. Distorzija je zanemarljiva, a daje i lep "bokeh" (delovi fotografije van fokusa).

UTISAK

"Sigma" je u svoj prvenac u ovoj kategoriji objektiv ugradila poslednja tehnološka rešenja koja poseduje i napravila odličan objektiv koji je nešto jeftiniji od objektiv originalnih proizvođača.

SONY CARL ZEISS PLANAR T* 85 MM F/1,4 ZA

"Sony" u svom D-SLR Alpha sistemu ima fotoaparate koji imaju pun format senzora od 35 mm, pa su razumljive ambicije da ponudi objektiv s fiksnom žižnom daljinom profesionalnog kvaliteta. Objektiv je dizajnirao "Zeiss" bazirajući se na Planar T* optičkoj konstrukciji s malom varijacijom kojim se ovaj objektiv prilagođava Alpha sistemu. Optička konstrukcija sastoji se od osam sočiva raspoređenih u sedam grupa, bez specijalnih elemenata. Kada se koriste na nekom od D-SLR fotoaparata sa APS-C veličinom senzora, pokrivaju manji vidni ugao koji je ekvivalentan žižnoj daljini od 127,5 mm. Ovaj objektiv kvalitetno je izrađen i napravljen je od metala, a prsten za ručno izoštravanje je dovoljno veliki i glatko se kreće. Prilikom izoštravanja pomera se prednja grupa sočiva, ali se ne rotira, što je važno kada se koristi polarizacioni filtar. Koristi filtar prečnika 72 mm, a na njega se navrće senilo koje se dobija zajedno s objektivom. "Sony" na ovom objektivu još se oslanja na klasični sistem izoštravanja koji se preko spojnice pokreće motorom koji se nalazi u fotoaparatu, a ne modernim Sony SSM motorom. Brzina izoštravanja isključivo zavisi od snage motora koji se nalazi u telu, ali je bučniji za

vreme izoštravanja. Ima skalu s postavljenim udaljenostima i oznaku za kontrolu dubinske oštine za blendu f/8, f/16, f/22, a s leve strane nalazi se dugme kojim možete, dok držite prst na njemu, da zaključate fokus (slično dugmetu AF-L na fotoaparatu). Oština snimljenih fotografija je na visokom nivou i s maksimalnim otvorom blende, čak i na ivicama kadra daje ujednačenu oštrinu za sve otvore blende. Hromatska aberacija i distorzija su zanemarljive, jedino je primetno vinjetiranje na maksimalnom otvoru blende f/1,4. Kvalitet neoštih delova van fokusa ("bokeh") je dobar.

UTISAK

Možda je malo staromodan kada je u pitanju brzina izoštravanja, ali nudi odličan kvalitet snimljenih fotografija i s najvećim otvorom blende. "Sony" u svojim D-SLR telima ima stabilizaciju slike, pa se time povećava mogućnost njegove primene u lošim svetlosnim uslovima.

TEHNIČKI PODACI

MODEL	CANON EF 85 F/1,2L II USM	CANON EF 85 F/1,8 USM	NIKON AF NIKKOR 85-F/1,4G	NIKON AF NIKKOR 85-F/1,8G	SIGMA 85 MM F/1,4 EX DG HSM	SONY CARL ZEISS PLANAR T* 85 MM F/1,4 ZA
Cena (sa PDV)*	247.530 din. (2.230 evra)	42.490 din. (383 evra)	164.990 din. (1.487 evra)	58.990 din. (532 evra)	123.990 din. (1.117 evra)	166.500 din. (1.500 evra)
Bajonet	Canon EF	Canon EF	Nikon F	Nikon F	Sigma, Nikon F, Canon EF, Pentax, Sony a	Sony a
Format senzora za koji je namenjen	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm	APS-C i 35 mm
Žižna daljina	85 mm	85 mm	85 mm	85 mm	85 mm	85 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	136 mm (1,6x) 102 mm (1,2x)	136 mm (1,6x) 102 mm (1,2x)	127,5 mm (1,5x)	127,5 mm (1,5x)	102 mm (1,2x) 127,5 mm (1,5x) 136 mm (1,6x) 144,5 mm (1,7x)	127,5 mm (1,5x)
Maksimalni otvor blende	f/1,4	f/1,8	f/1,4	f/1,8	f/1,4	f/1,4
Minimalni otvor blende	f/16	f/22	f/16	f/16	f/16	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	8 / 7	9 / 7	10 / 9	9 / 9	11 / 8	8 / 7
Broj lamelica blende	8	8	9	7	9	9
Informacija o rastojanju	da	da	da	da	da	da
Stabilizator slike	ne	ne	ne	ne	ne	ne
Minimalna daljina izoštravanja	0,95 m	0,85 m	0,85 m	0,8 m	0,85 m	0,85 m
Prečnik filtra	72 mm	58 mm	77 mm	67 mm	77 mm	72 mm
Senilo	ES-79 II	EF-65 III	HB-55	HB-36	LX850-03	SH0002
Dimenzije / masa	91,5 x 84 mm / 1.025 g	75 x 72 mm / 425 g	86,5 x 84 mm / 585 g	80 x 73 mm / 350 g	86,4 x 87,6 mm / 725 g	81,5 x 72,5 mm / 560 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac, senilo i torba	prednji i zadnji poklopac	prednji i zadnji poklopac, senilo i torba	prednji i zadnji poklopac, senilo i torba	prednji i zadnji poklopac i senilo	prednji i zadnji poklopac, senilo i torba
Informacije		www.canon.rs		www.nikon.rs; www.refot.com	www.sigma-photo.co.jp/english	www.sony.rs

*Cene su okvirne i podložne promenama

S&F™ Modularni sistem nošenja

Sloboda pokreta.

Lak pristup.

Fleksibilnost.

Započnite sa pojasom. Sledeće dodajte prsluk i uprtače. Zatim je upotrebite sa komponentama koje odgovaraju vašim potrebama.

Postavljen iznutra, sa pregradama koje se pomeraju.

lowepro

The Trusted Original

Za detalje posetite sajt: lowepro.com/sfseries

© 2010 DayMen Photo Marketing LP

© JOE SUNDELIN

Profoto D1 Studio Kit 3 Heads

POČETKOM APRILA KOMPANIJA "PROFOTO" ZAPOČELA JE PRODAJU NOVOG SISTEMA STUDIJSKE RASVETE KOJI JE ZASNOVAN NA KOMPLETIMA OD TRI FLEŠ-GLAVE I DODATNE OPREME. PRILIKU DA ISPROBA NOV KOMPLET DOBIO JE ŠVEDSKI FOTOGRAF JOE SUNDELIN, KOJI NIKADA PRE TOGA NIJE KORISTIO "PROFOTO" RASVETU, TAKO DA OVAJ NEUOBIČAJEN PRIKAZ FOTOGRAFSKE TEHNIKE ZAPOČINJEMO NJEGOVIM FOTOGRAFIJAMA I UTISCIMA SA SNIMANJA

Milan Živković

© JOE SUNDELIN

Kako je prikaz nove opreme obično vezan za iskusne fotografe, kompanija "Profoto" odlučila se za nesvakidašnji pristup. Pre svega, svoje D1 monoblok studijske fleš-ve upakovali su u nekoliko kompleta koji se razlikuju po snazi, i na taj način učinili ih prihvatljivijim po ceni. Uz fleš-glave, stižu i dva softboks, jedan grid i tri stativa. Kao najvažniji deo dodatne opreme treba pomenuti Air Remote daljinsku kontrolu funkcija fleš-glava. Da bi proverili kako sve funkcioniše u praksi, jedan takav komplet u kome su bile dve glave od po 500 i jedna od 1.000 Ws, dali su švedskom fotografu Saundelinu. On je dobio komplet u petak, kako bi imao nekoliko dana da upozna opremu, a u ponedjeljak je već imao zakazano snimanje. Zanimljivo je to da Joe retko koristi studijske fleš-ve (najčešće klasične bliceve), a nikada pre nije radio "Profoto" opremom. Kada je probni komplet vratio nakon snimanja, svoja iskustva opisao je sledećim rečima:

"Sistem je neverovatno jednostavno koristiti. Iako nikada pre nisam koristio "Profoto" opremu, shvatio sam šta kako radi za nekoliko minuta, tako da su svi prekidači i dugmići postali logična stvar i uspeo sam da kontrolišem svetlo baš onako kako želim. Najviše mi se svidela neverovatna konzistencija svetla, koju nije moguće postići klasičnim blicevima. Druga stvar koja me je fascinirala jeste vreme spremnosti, tj. punjenja kondenzatora, jer mi je ponekad izgledalo kao da nisam ni pritisnuo okidač – fleševi su bili spremni za sledeći snimak.

Osnovu novih kompleta koje je "Profoto" ponudio tržištu čine oprobane D1 monoblok fleš-glave. One se proizvode u tri verzije koje se razlikuju po snazi: 250, 500 i 1.000 Ws. U skladu s potrebama fotografa, kompletima koje je "Profoto" ranije nudio, a sastoje se od dve fleš-glave, dodata je još jedna i na taj način maksimalizovana je upotrebna vrednost. U kompletu se nalaze i mali, ali veoma snažni stativi koje je lako nositi do lokacija, i dva softboks.

Nakon nekog vremena počeo sam da koristim i Air Remote i to je bilo veoma zabavno jer bih pružio ruku prema flešu, da bi shvatio da u ruci držim kontroler. Kada sam se navikao, ova spravica mi je uštedela mnogo vremena i energije. I moram da priznam da je upravo Air Remote ono što me je "navuklo" na "Profoto" rasvetu.

PRVI POSAO

Moj prvi posao s novom opremom bilo je snimanje glumca Jan-Einar Tintom Nomella. Ove godine je stogodišnjica smrti glumca i pisca Augusta Strindberga i u njegovu čast održavaju se brojne manifestacije i pozorišne predstave. U jednoj od njih igra i Jan-Einar, tako da sam ga, za reklamne potrebe, fotografisao u "Van der Nootska Palace". Kako su stepenice veoma uzane, da oprema nije bila upakovana, imao bih dosta problema da je iznesem na poslednji sprat, gde je bilo mesto snimanja. Fleš-ve sam postavljao na prozore jer sam želeo atmosferu sunčanog dana koje ulazi u prostoriju, ali dan je bio tmuran. Snaga ovih uređaja je takva da 5 do 7 blendi manje od maksimalne. Mislim da su uređaji toliko snažni, da bez problema mogu njima snimati velike enterijere, a tokom proba snimao sam neke proizvode koji su takođe ispali odlični. Jedina zamerka jeste to što u kompletu postoji samo jedan grid, ali njega mogu nabaviti odvojeno.

Iako Joe Sundelin nije napisao šta je koristio od fotografske opreme, u File Info podacima stoji da je to bio Nikon D200 i objektiv 80 mm f1.8. Ovo smo naveli zato što to predstavlja još jedan dokaz da se, uz kvalitetnu i dovoljno snažnu rasvetu, odlične fotografije mogu snimiti i fotoaparatom koji nisu ultramoderne "aždaje". Uostalom, D200 je i dalje omiljeni fotoaparat brojnih, prvenstveno modnih i portretnih fotografa koji se drže one poslovice: "Boj ne bje..."

© JOE SUNDELIN

© JOE SUNDELIN

UV printer

Moj prvi

POČELI STE DA SE BAVITE PLEMENITIM FOTOGRAFSKIM POSTUPCIMA KOJI ZAHTEVAJU SUNCE, A VREME VAM NE IDE NARUKU. IAKO IZGLEDA KAO NEREŠIV PROBLEM, NEKOLIKO UV LAMPI MOGU DA ZAMENE SUNCE. DODATNI KOMFOR U RADU PRUŽIĆE VAM SPRAVA POZNATA KAO UV PRINTER

Milan Živković

Ako ste pročitali tekstove o tehnikama cijanotipije, lumen printa, antotipije i svih sličnih metoda, tj. o digitalnom negativu, tada vam je sigurno jasno šta ih spaja – sunčeva svetlost jeste osnova dobijanja konačne slike. Ako uđete u detalje, shvatite da vam ne treba ceo spektar svetlosti, već samo jedan njen deo, koji se naziva UV zračenje. Ovaj deo sunčeve svetlosti agresivno deluje na većinu materijala izazivajući njihovu degradaciju i raspadanje, dok na boje, tj. pigmente u njima, deluje tako što ih izbleđuje. U prethodnim tekstovima videli ste da je za proces antotipije neophodno veliko strpljenje kako biste dobili dobre rezultate, a to podrazumeva: sunčane dane, mesto gde možete postaviti kopirni ram (ili ramove)...

Praktično, to znači da kada nema sunca, nema ni rada pomoću ovih plemenitih postupaka. Jedno od rešenja jeste da iskoristite veštačke izvore UV zraka i za njih vam je neophodna nabavka specijalnih sijalica. Grafička industrija je, na sličan način kao što se to dogodilo s digitalnom fotografijom, drastično promenila metode pripreme za štampu, tako da sada za malo para i uz malo traganja možete pronaći kopirne ramove kojima su osvetljavane štamparske ofsetne ploče. Najveći problem ovakvih uređaja jeste njihova veličina. Ako vam je potrebna manja sprava, tada vam preostaje samogradnja, da ga ozbiljno nazovemo, UV printera, tj. sanduka (što u stvari jeste), u koji treba ugraditi armaturu i UV lampe, a postoji i jednostavno i elegantno rešenje o kojem uopšte nisam razmišljao. Sve do mog 13. rođendana.

Nakon leta, koje prošle godine nije odgovaralo nikom (osim šačici "zaludnika" kojima je u fotografskom radu neophodno sunce), stigla je tmurna jesen i turobna zima. Kopirni ramovi, koji su tokom leta radili svoj posao, sakupljaju prašinu ispod kreveta, dok istovremeno broj spremljenih negatifa i ideja za lumen fotografije, antotipije i razne druge "manipulacije" postaje sve veći. Igram slučajaj, prisustvovao sam razgovoru moje prijateljice, koja drži salon lepote, sa serviserom za solarijume. Zamolio sam je da se raspita koliko koštaju UV lampe i objasnio joj, a potom i pokazao, antotipije i lumen printove. U međuvremenu, ona je rešila sve moje probleme, ali to nije htela da mi otkrije sve do dana kada sam za svoj trinaesti rođendan (29. februar i ostala matematika) na poklon dobio solarijum. Dobio sam, u stvari, lepu kompaktnu spravu, namenjenu prvenstveno "kvarcovanju" lica, ali je kao izmišljena za ono što nama treba.

MATERIJAL I SPAJANJE

Iako je mali solarijum moguće koristiti takav kakav jeste, moram da priznam da volim malo komfora i dodatne kontrole, tako da sam rešio da napravim nosač, tj. sanduk koji sam već pomenuo. Oni koji čitaju tekstove iz ove rubrike duže, znaju da je moj omiljeni materijal kašir

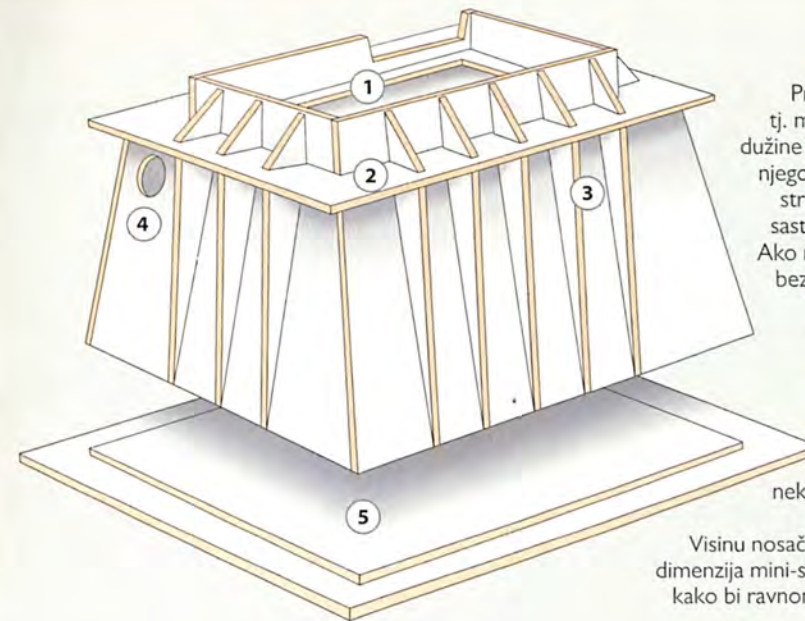
pena, i za izradu UV printera odlučio sam se za onaj debljine 8 milimetara. Solidna čvrstina uz veoma lako sečenje i eventualnu doradu zahteva minimum vremena za izradu, ali i minimum problema s otpadom, zbog kojeg se, barem oni oženjeni, stalno svadaju s ukućanima. Od kašir pene moguće je napraviti i UV printere u kojima će biti instalirane i klasične ultraljubičaste lampe – uz malo pažnje i akrilnog lepka. Kada sam već pomenuo akrilate, za kompletno spajanje koristio sam Moment Fix lepak firme "Henkel", jer se suši relativno brzo i daje veoma jak spoj slepljenih površina. Nakon sušenja, uz pomoć tanke pljosnate četke, lepkom za drvo premazane su sve ivice, što ih je nakon sušenja učinilo otpornim na mehanička oštećenja – kašir pena i nije baš najtvrdi materijal. Ovaj mali trik s lepkom neophodan je ako od ovog materijala izrađujete kompletan UV printer, jer treba napraviti posebno ojačana mesta na koja se pričvršćuje armatura i balast za neonske cevi.

KONSTRUKCIJA

Iako konstrukcija može izgledati komplikovano, posao oko izrade trajao je oko dva sata i to prvenstveno zbog pojedinih modifikacija originalnog nacrtu. Spajanje vam mogu olakšati najobičnije pribadače koje ubadamo pod

Mini solarijum u svom ležištu na osnovnoj ploči UV printera. Vidi se prostor ostavljen za regulatore jačine. Na drugoj fotografiji vidimo otvore za ventilatore. Zaštitna rešetka nije neophodna, osim ako nemate radoznali mačku (ili psa) koja ne može odoljeti iskušenju da u otvor ne gurne šapu ili njušku. S unutrašnje strane napravljena je jednostavna svetlosna zamka koja sprečava rasipanje UV svetlosti. U osnovi, kompletna konstrukcija jeste namenjena zadržavanju svetla unutar zatvorenog prostora jer UV zraci nisu baš najzdravija stvar za oči. Spajanje svih delova i montaža rešetke izvedeni su montažnim lepkom tako da, osim jedne table kašir pene, tube lepka i skalpela, ništa drugo nije bilo potrebno za izradu našeg UV printera.

SKICA KONSTRUKCIJE UV PRINTERA

Pre nego što počnete s izradom, neophodno je definisati veličinu kopirnog rama, tj. maksimalne veličine gotove fotografije. Prema tim dimenzijama određujete mere dužine i širine vaše sprave, a prema dimenzijama mini-solarijuma određujete dimenzije njegovog ležišta (1), tj. veličinu noseće ploče (2). U skladu s njom određuje se i ugao stranica piramide. Sve mere lako se prenose na materijal jer je to, u stvari, sendvič sastavljen od kartona i poliuretanske pene, a još lakše se isećaju dobrim skalpelom. Ako niste sasvim sigurni kako će se delovi uklopiti, možete ih pričvrstiti pribadačama bez lepljenja i tek kada su svi delovi na mestu, upotrebiti lepak za finalno sklapanje.

Kako bi konstrukcija bila što jača, a količina (otpalog) materijala maksimalno iskorišćena, od preostalih parčica isečene su upornice (3). Ojačanja na gornjoj strani dobar su oslonac mini-solarijumu, a otvor koji je isečen služi za pristup regulatorima snage. Na naspramnim stranama nalaze se dva otvora u koja su pričvršćeni ventilatori, namenjeni hlađenju kompjuterskog kućišta. Oni aktivno izvlače topao vazduh koji se sakuplja u gornjem delu UV printera, tako da ne morate brinuti o pregrevanju sistema. Kako bi potpuno sprečili nekontrolisano rasipanje UV zraka, pored svetlosnih klopki na otvorima ventilatora možete napraviti i postolje (5) koje se uklapa u otvor vašeg printera.

Visinu nosača treba prilagoditi veličini kopirnog rama, tj. ako su dimenzije materijala veće od dimenzija mini-solarijuma ili dužine lampi, tada je neophodno da izvor zraka bude na većoj visini kako bi ravnomerno osvetljavali kompletnu površinu. S druge strane, veća visina zahteva duža vremena osvetljavanja, o čemu takođe treba povesti računa.

jednim, a svaku sledeću pod suprotnim uglom, tako da je onemogućeno bilo kakvo pomeranje. Ako vam je izrada kutije oblika piramide komplikovana, identičan posao može se uraditi i konstrukcijom u obliku obične kutije.

VENTILACIJA

Količina toplote koju oslobađaju lampe nije tolika da bi aktivno hlađenje bilo neophodno. Dovoljna su dva otvora na gornjoj strani kako bi topao vazduh izlazio iz kutije. Kako uvek postoji neko ali, ja sam ipak na bočnim stranama dijagonalno montirao dva ventilatora namenjena hlađenju kućišta računara. Njihova primarna funkcija jeste da eliminišu vlagu koja se javlja ako u kopirni ram umesto negatifa ili pozitivu postavite zelene listove biljaka i postupkom lumen printa izrađujete njihove fotografe, jer iz svežih listova isparava voda.

I, šta još dodati na kraju, osim da štampača ima svuda tako da je lako napraviti digitalne negative (ili pozitivne), hemikalije i fotografska emulzija mogu se lako nabaviti, a prestarelog fotografskog materijala ima svuda, samo ga treba potražiti. Crno-beli fotopapiri kojima je rok upotrebe odavno istekao retko se mogu upotrebiti za normalan rad ali za izradu lumen printova su idealni.

U obradi lumen printova do sada sam koristio samo fiksiranje i ispiranje, ali sam dobio inspiraciju za modifikaciju procesa kada sam jednom gostu objašnjavao kako pojedini postupci rade. Kao primere pokazao sam crteže razvijanjem i fiksiranjem koje je s učenicima u osnovnoj školi radio moj prijatelj Paja Trmčić i ogromnu fotografiju Ljubinka Kožula. U oba slučaja "zabranjena" kombinacija razvijanja i fiksiranja daje neverovatne efekte. I tako sam započeo dodatno igranje u kojem sam iskoristio prskalice, grubo platno i sundera. Pomoću njih na eksponiran foto-papir nanosim razblažen razvijajući i fiksirajući, što će dodatno "upropasti" fotografiju. Mogućnosti su neograničene jer nabacivanjem kapljica hemikalija na papir dolazi do razlivanja i međusobne reakcije hemikalija. Razvijajući dodaje crnu koja se klasičnim lumen postupkom ne može dobiti, fiksirajući izvlači beline, a međusobno mešanje i utrljavanje pomoću krpa i sundera, i da ne zaboravim uvek korisne grube četke, drastično proširuje paletu tonova i efekata koji se mogu dobiti. Da ne zaboravim da napomenem da, ako koristite prskalice, neophodna je zaštitna oprema: maska i naočare. ■

ZOOM FOTO
www.zoomfoto.rs

Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs;

Epson Stylus Photo

PX830FWD
Multifunkcijski inkjet kolor štampač A4 formata 4 u 1 (štampač, skener, kopir, fax)
>> Rezolucija štampe 5.760 x 1.440dpi
>> Povezivost: USB 2.0, Wi-Fi 802.11b/g/n, Fast Ethernet LAN 10/100Mbps, RJ-11

SUPER cena: 23.490 din

Epson Stylus Photo

R2000
Inkjet štampač u boji A3 formata
>> Rezolucija štampe 5.760dpi x 1.440dpi
>> Povezivost: USB 2.0, Epson Network Card, Wi-Fi

SUPER cena: 49.490 din

SUPER PONUDA!

Manfrotto

Glava 234
Monopod TIT Head
3.210 din

454 Micropositioning
Sliding Plate
9.065 din

MSY0590A
Dado 3 Reda
4.990 din

Fotoaparati Zbrda-zdola

NASLOV JE TAČAN. LUTAJUĆI PO BUVLJACIMA I PRODAVNICAMA "PRIGODNE" ROBE STIGAO SAM DO LISABONA. ATLANTIK JE OGRANIČAVAO MOJE DALJE PUTOVANJE NA ZAPAD, ZA SEVERNIJE OD DIZELDORFA MOJ PRIVATNI BUDŽET BIO JE LIMITIRAJUĆI FAKTOR. JUŽNIJI KRAJEVI, KAO I ONI NA ISTOKU, BILI SU, FOTOGRAFSKI POSMATRANO, POTPUNO NEZANIMLJIVI. ŠTETA ŠTO DO RUSA NISAM STIGAO. SREĆOM, STIGLI SU ONI DO MENE, TAKO DA SAM DOSTA TOGA NADOKNADIO NA DOMAĆEM TERENU

✦ Miroslav Nikoljačić

Kao dugogodišnjem kolekcionar, vrednosti fotoaparata dobro su mi poznate. Ali, pored "skupoće", isto toliko cenim i nesvakidašnji dizajn, neobična tehnička rešenja, malo poznate fotoaparate i ponekad njihova, uglavnom, neadekvatna imena. I tako se "zbrda, zdola" u ovoj rubrici nađoše "ozbiljniji" fotoaparati Perfecta i Ultrix Auto, bez ikakve automatike, "ciglasti" Goldix, Bella, lepa "plavuša" s isto takvim osobinama i, malo poznata Samoca, iz dalekog Japana.

ULTRIX AUTO 4850 (1932)

Napravljen u fabrici "lhagee", ovaj fotoaparat za film 127, prilično malih dimenzija, zahvaljujući relativno velikom formatu snimka (4 x 6,5 cm) sposoban je da se njime naprave i metarske fotografije, tako da predstavlja "ubitajno" oružje. U njega su ugrađivani Tessar, Xenar, ili, kao kod fotoaparata koji ja imam, lhagee Anastigmat 3,5/75 mm. Objektori su bili "upakovani" i Vario, Pronto ili Compur zatvarače, a najmanja udaljenost snimanja, korišćenjem radijalne

poluge, jeste metar. U skladu s vremenom kada je napravljen, to je bio potpuno manualni fotoaparat, a oznaka "Auto" na njemu pokazivala je da će se, posle pritiska na dugme za otvaranje ovog, inače sklopljivog fotoparata s mehonom, i njegovo izvanredno Njutnovno optičko tražilo automatski otvoriti. Ovaj maleni fotoaparat (mase svega 300 grama) veoma je sladak i sasvim sigurno ga ne bih dao za stotinak evra njegove kolekcionarske vrednosti.

PERFECTA (1930)

U ovoj "ekipi" najozbiljnija je Perfecta 6x6 za film tipa 120. Proizvođač je bio nemački "Tharandt" u Freitalu, a kasnije je proizvodnju preuzela "Welta" i izmenila "c" u nazivu fotoaparata u "k". Ugrađeni objektivni bili su Trioplan, Trinar, Pololyt ili Meritar 4,5 - 3,5/75 mm u Stelo, Vebur ili Compur zatvaračima. Moja Reflecta ima Anastigmat Brillantar 3,5/75 mm u starom, dobrom Compuru (1 - 1/300 s, B i T) koji još radi. Najmanja udaljenost snimanja je od 1m, film se premotava pomoću crvenog prozora i nema nikakvu automatiku. Kako je to starovremenski fotoaparat, njegova masa od 710 grama nije nikavo "težinsko" iznenađenje, a kolekcionarska vrednost modela je oko 100 evra.

BILORA BELLA 127 (1958)

Bilore je pravila nemačka fabrika "Kurbi&Niggeloh". Napravljeno je ukupno stotinak jednostavnih fotoaparata, veliki broj njih s oznakom Bella (lepa), što je zaista i istina. Ali šteta je što Belle nisu toliko dobre kao što su lepe. Jednostavno rečeno, to su boks-kamere lepog dizajna. Moja Bella ima objektiv Achromat 1:8 s najmanjom udaljenošću snimanja od 1m i sa zatvaračem koji ima oznake B, 50 i 100. Premotavanje filma je pomoću crvenog prozora, okidač je nezavisan tako da Bella nema nikakvo obezbeđenje od duplih snimaka. Projekciona površina je zakrivljena, izmerio sam format snimka (42 x 56 mm). Kolekcionarska vrednost Belle 127 iznosi dvadesetak evra.

GOLDIX 4X4 (1950)

Fabrika "Goldammer", koja je pored ovoga napravila još desetak tipova jednostavnijih fotoaparata, započela je posao 1920. u Frankfurtu, kasnije se preselila u Milhajm, da bi 1960. godine izašla iz fotografskog posla.

Kada sam prvi put ugledao ovaj model, privukao me je njegov prilično dugačak oblik, ogromno

dugme za premotavanje filma i vertikalno pravougaono tražilo smešteno na neobičnom mestu, iako je format kvadratan (4x4), kako to i ime fotoaparata govori. Na fotoaparatu je objektiv Goldeck 7,7/60 u Singlo zatvaraču, s oznakama ekspozicija B, 30 i 100. Masa Goldixa je 260 grama, a kolekcionarska vrednost kreće se oko 40 evra.

SAMOCA LE - II (1960)

Pre pedesetak godina, kada je proizveden u japanskoj fabrici "Sanei Sangyo", kasnije "Samoca Camera Co.", bio je to savremen fotoaparat s daljinarom i (selenskim) svetlomerom. Između 1950. i 1961. napravljeno je petnaestak različitih modela fotoaparata. Fiksni objektiv Samocar 2,8/50 mm, od 0,9 m u centralnom zatvaraču s oznakama ekspozicije 1 - 300 + B, daljinar i svetlomer (10 - 800 ASA) bili su dovoljna garancija za ispunjavanje prosečnih amaterskih potreba. Uz to simpatičnog dizajna i solidne izrade (u potpunosti izrađen od metala, mase 640 g), postao je popularan među amaterima širom sveta. Sadašnja kolekcionarska vrednost je stotinak evra.

COMET NK 135 8 (1972)

Mogu da kažem da me je ovaj Comet osvojio na prvi pogled. Ležeći na zemlji zemunskog buvljaka izgledao je vrlo ozbiljno, isto tako i solidno, da sam se, ne razmišljajući, "iz prve ispružio" čitava tri evra. Znao sam da italijanska fabrika "Bencini" pravi fotoaparate s imenom "Comet", ali to su bili fotoaparati sjajne metalne površine, uglavnom za film 127, a ovaj "crnac" bio mi je sasvim nepoznat, čak je, zahvaljujući gornjem trapezoidnom delu, na prvi pogled ličio na neki fotoaparat s pentaprizmom. Comet NK 135 je fotoaparat predviđen za snimanje filmom 135, s objektivom Color Bluestar 2,8/50 mm u centralnom zatvaraču, s oznakama ekspozicija B, 30, 60, 125 i 250. Ovaj model nema mogućnost korišćenja autoknipsa. Najmanja udaljenost snimanja je 1 m, sinhro kontakt može da se podesi za rad u X i M režimima. Veliki i izvanredno meki okidač je na prednjoj desnoj strani fotoaparata. Automatski brojač snimaka, s lupom koja uveličava brojeve, smešten je na zadnjoj levoj strani fotoaparata, iza dugmeta za vraćanje filma, sa sklopljivom polugom u njemu. Kolekcionarska vrednost ovog fotoaparata, kod koga su dizajneri imali isto toliko važan glas kao i njegovi konstruktori, jeste oko pedeset evra.

miniko@sezampro.rs

NOVO!
Hibridna baterija
sada od 2500mAh

Zahvaljujući svom niskom stepenu samopraznjenja, MaxE serija baterija zadržava 75% svog kapaciteta i do 3 godine skladištenja!

Za razliku od standardne Max E serije, Ansmann sada nudi unapređeni tip "maxE Plus" sa 20% većim kapacitetom: Mignon AA sa 2500mAh, 9V E-blok sa 250mAh, Baby C sa 4500mAh dok su Mono D sa 8500mAh. Rezultat ove tehnologije je utrostručeni broj snimaka na zahtevnim fotoaparata sa jakim blicevima, kao i sigurna energetska rezerva u dugom intervalu.

max^{e+}

AEP
Alt Energetika Plus

Distribucija mobilne energije
Alt Energetika Plus d.o.o., Pazinska 17
11000 Beograd, Tel: 011/ 2492 537
office@altenergetika.com
www.altenergetika.com

• DORĐE GAVRILOVIĆ, Novi Sad, "Vaš šofer"

• BOJAN DŽODAN, Beograd, "Bolje sutra"

Moje mesto moji ljudi

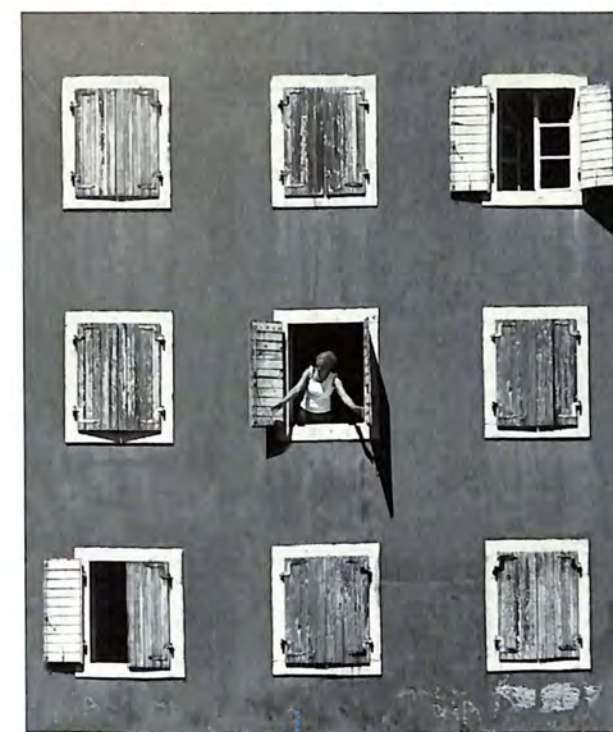
• BOJAN GAJIĆ, Beograd, "Savodol"

MOJE MESTO, MOJI LJUDI PROPOZICIJE

- **Tema:** "Moje mesto, moji ljudi" – crno-bele i kolor fotografije. Kao što vidite, tema je istovremeno veoma široka i vrlo specifična jer od vas očekujemo fotografije "koje pričaju" o mestu gde živite, radite, družite se i susrećete brojne ljude. Istovremeno to mogu biti i fotografije dešavanja, pejzaža, arhitekture i svih ostalih, zanimljivih i neobičnih stvari koje se nalaze oko vas, a možete i želite da ih pokažete drugima.
- **Broj radova:** za svaki broj časopisa prima se do deset fotografija po autoru. Uz fotografije je obavezno poslati i izjavu o autorstvu, tj. rečenicu u kojoj garantujete da je to što šaljete vaše delo.
- **Trajanje:** tokom 2012. godine.
- **Veličina fotografija:** minimum 13 x18 cm u 300 dpi, rgb, jpg.
- **Rok za slanje fotografija:** do 15. u mesecu.
- **Slanje fotografija:** poštom na adresu Refoto, Pčinijska 15a, 11000 Beograd ili putem Interneta <http://www.refoto.rs/prijava.html>
- **Nagrade:**
I nagrada – Epson foto-multifunkcijski uređaj; II nagrada – Epson foto-skener;
III nagrada – Epson foto inkdžet štampač.
- **Sponzor konkursa:**

• VLADIMIR ČURČIN, Beograd, "U igr"

• MIROSLAV MIŠIĆ, Beograd, "Dijagonala"

• MARKO VLAOVIĆ, Beograd, "Potraga"

REFOTO DIPLOMA

Najviše glasova putem našeg Facebook glasanja za najbolju fotografiju sa konkursa "Moje mesto, moji ljudi" iz Refoto 91, dobila je fotografija "Slučajni prolaznik" Tijane Lubura iz Zemuna. Autoru fotografije čestitamo i dajemo Refoto diplomu.

• OLIVERA INDIJIC, Beograd, "Rekonstrukcija"

• IVAN ALEKSIĆ, Niš, "Na uvce"

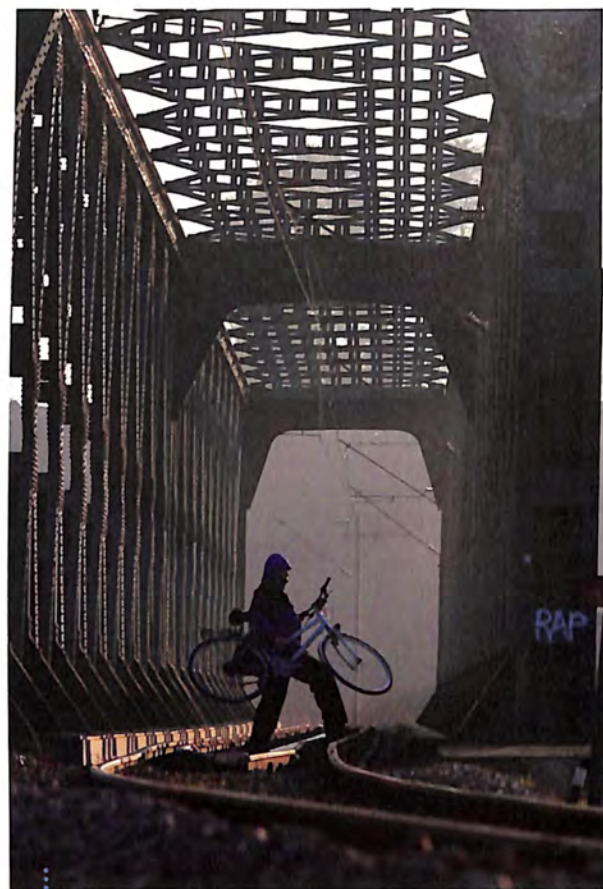
• BRANISLAV FABIJANIĆ, Rijeka, Hrvatska, "Tunnel Vision"

STEVAN BIČANIN, Niš, "Punkas"

MIRSAD MUJANOVIĆ, Travnik, "Two generations"

MARIO RADAKOVIĆ, Sisak, Hrvatska, "Prva smjena"

SAŠA JANJUŠIĆ, Doboj, BiH, "Nemušti jezik"

DRAGAN LAPČEVIĆ, Beograd, "Stepenice u snegu"

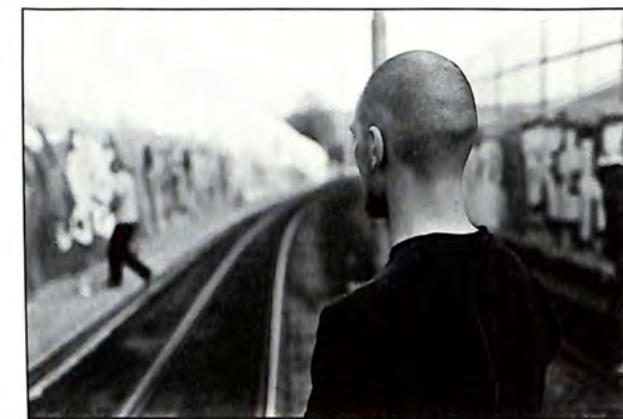
MARIJA ERDELJI, Novi Sad, "Pogled na moje mesto"

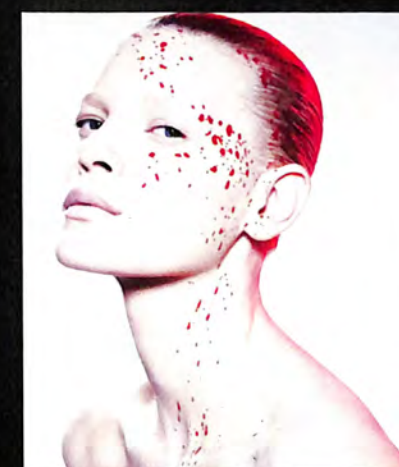
ANA ŠESTO, Zagreb, Hrvatska, "Veseli portafon"

MARIN VERAJA, Metković, Hrvatska, "Zameo nas snijeg"

NEMANJA ŠPOLJARIĆ, Beograd, "Šinar"

Podite s nama na **PhotoDays**

REFOTO ORGANIZUJE ODLAZAK NA FESTIVAL FOTOGRAFIJE KOJI SE PO PETI PUT ORGANIZUJE U ROVINJU (HRVATSKA) OD 1 – 2. 6. 2012

Časopis Refoto organizuje odlazak na Festival fotografije Photo Days. Kao i prethodnih godina, očekuju vas brojna dešavanja o kojima više možete saznati na internet adresi Festivala: www.photodays-rovinj.com. Polazak iz Beograda za Rovinj planiran je za četvrtak 31. maja. Sledeća dva dana pri-

sustvoaćemo i učestvovati u programu, a povratak za Beograd predviđen je u nedelju, 3. juna 2012. Prevoz je autobusom, od redakcije časopisa Refoto, do apartmana "Amarin", blizu Rovinja. Autobus nam je na raspolaganju i za prevoz od apartmana do Rovinja i nazad.

Cena prevoza autobusom (odlazak i povratak) je 50 evra, a smeštaj u luksuznim dvokrevetnim apartmanima je 25 evra po osobi za jednu noć. U cenu je uključen doručak. Rok za prijavu i uplatu prevoza je 25. maj, a sve informacije možete dobiti na tel.: 011 34-49-641 ili elektronskom poštom: info.refoto@refoto.co.rs.

KONKURS

MIHAJLO STOJINOVIĆ, Sombor, "Par"

SRĐAN KIŠ BICSKEI, Senta, "N wheel"

IVANA TODOROVIC, Beograd, "Spremna na beg"

JADRANKA KLJAJIĆ, Split, Hrvatska, "Open Air Kljaićevo I"

ALMIR ALIBAŠIĆ, Konjic, BiH, "Puls grada"

ZORAN ZETOVIĆ ZETA, Zaječar, "Faca"

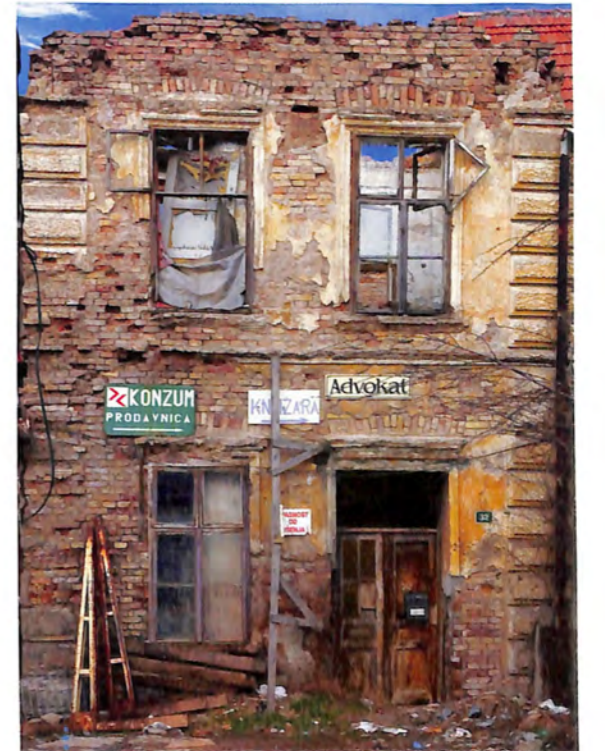
BOJAN VESKOVIĆ, Pančevo, "Pančevački maturi"

DUŠAN BEBIĆ, Beograd, "Out of past"

ZORAN, Beograd, "Hipnotisana gomila"

ZORAN BULETIĆ, Sarajevo, BiH, "Veteran"

DARE PRISTOV FERJAN, Bled, Slovenija, "Stara pekara Kruhek"

ZORAN PETROVIĆ, Kragujevac, "Đavoli"

KONKURS

IVAN KELAVA, Mostar, BiH, "Svjetlija strana jutra"

BORIS PEJIĆ, Tuzla, BiH, "Violina, saz i šargija"

MARINA BUGARČIĆ, Beograd, "Kraj puta s"

ALEKSANDAR TOPALOVIĆ, Beograd, "Plastifikator"

KRISTINA BEOČANIN, Beograd, "Čizma glavu čuva, a kapa je krasi"

TIJANA LUBURA, Zemun, "Sneg"

KRUNOSLAV NEVISTIĆ, Višnjevac, Hrvatska, "Popravci"

VALENTINA BUNIĆ, Veliko Trgovišće, Hrvatska, "Litte Girlanda cat"

VESNA ĐUKIĆ, Sesvete, Hrvatska, "Klupa"

Svet
KOMPJUTERA

Najtiražniji i najdugovečniji
IT magazin u Srbiji

U majskom broju:
**nVidia GeForce
GTX 680**

Testirali smo trenutno najbržu
grafičku karticu na svetu

fotoklinika

Chez "Amelie"

Aleksandra RADIVOJEVIĆ,
Trstenik

Izdvojila sam ovu Aleksandrinu fotografiju zbog atmosfere i priče koju nosi. Iako znamo da je snimljena u skorije vreme, dakle u savremeno doba, sve na njoj deluje kao pre pedeset i više godina. Stara "singerica" u prvom planu i cigovane zavese na pola izloga obeležja su starih vremena. Kroz prozor vidimo fasadu starog hotela "Palace", čiji bi natpis takođe mogao da pripada nekim prošlim vremenima.

Žena i muškarac nejasno su prikazani, pa ih imaginacijom vrlo lako možemo prebaciti u to isto doba, a tome svakako doprinose i stolice u levom uglu napravljene u "starinskom" stilu. Svakako da su tu i elementi – uljezi poput krova automobila i saobraćajnog znaka koji su savremeni, ali ne odvlače previše pažnju i utapaju se u opštu atmosferu.

A atmosfera koju kreira mekano difuzno svetlo glavni je "krivac" zašto ovu fotografiju doživljavamo kao foto-vremeplov, jer deluje

poput autohroma ("autochrom") s početka dvadesetog veka. Ovo je vrlo jednostavan primer kako se lako kreiraju imaginarne fotografske priče, samo treba znati odabrati estetiku koja će nas u tu priču odvesti.

kreativnost realizacija ★★★★★

U ovom slučaju precizniji kadar bi dobrodošao jer u vreme autohroma (patentiran 1903. godine) sve se radilo s velikofORMATNIM fotoaparatom (pločama) i kadriranje je bilo vrlo sporo, ali i precizno. Kriva linija horizonta i "slučajno" uletanje elemenata odlika su "snap-shot" fotografije iz našeg vremena.

SAVET

kreativnost realizacija ★★★★★

Bez naziva

Goran SLAVNIĆ,
Banja Luka, BiH

Sama ideja da se fotografije trudnica je pozitivna. Spor je međutim, način na koji se fotografiše. Izlaganje neprijatnosti sedenja na travi u podmakloj trudnoći, zarad relativno uspešne kompozicije, nije preporučljivo. Fotograf pokušava da organizuje prostor sasecanjem drveća u dijagonali, a s obzirom na količinu istih, prisustvo figure u prostoru je pomalo suvišno.

Pozitivna je njena emocija, ali je ona negirana prisustvom lampiona koji potpuno neutrališe njeno lice. Bolje rešenje u istoj postavci bi bilo da se smanji dubinska oštrina, kao i da se ona fotografiše iz ugla gde se bolje uspostavlja relacija lice-stomak.

Baka na biciklu

Marko MLADENOVIĆ, Požarevac

Moram priznati da se obradujem svaki put kad vidim fotografiju sa sela na kojoj nema naboranih staraca, ovaca, pasa i neba s teškim kumulisima (kao da ih neko proizvodi samo za selo)! Ovo je svakako tipična scena sa sela jer tamo i staro i mlado vozi bicikl od kad je sveta i sela, i bicikla, naravno. Nisko večernje sunce letnjeg dana dalo je prelepu atmosferu u kojoj kao da čujemo zrikavce i osećamo težak miris vrelot

letnjeg dana. Panovanjem je dobro naglašen pokret, a bakina plava haljina na cvetiće pravi je kolorni akcenat preovladavajućem žućkastom tonu. Sve ovo asociira me na slobodu i opuštenost koju nam donosi mir i širina vojvodanskog pejzaža i sela. Lepota pronadana u običnom, svakodnevnom trenutku! Bilo bi lepo videti još fotografija sa sela ovog autora koji, očigledno, nije pod uticajem ustaljenih manira snimanja sela koje vidamo na svim foto-konkursima.

kreativnost realizacija ★★★★★

IVANA, DARKO, ALEKSANDAR I MILAN

Pošaljite nam vaše fotografije za rubriku Foto-klinika. Broj fotografija za slanje nije ograničen, a ako imate bilo kakvu zanimljivu priču "iza fotografije", slobodno je priključite uz fotografiju i rado ćemo je objaviti. Refoto, za "Fotokliniku", Pčinjska 15a, 11000 Beograd; citaoci@refoto.co.rs za foto-kliniku

U ovom broju gosti-komentatori: DARKO STANIMIROVIĆ, fotograf i ALEKSANDAR KELIĆ, predavač na beogradskoj Politehnici i Fakultetu za medije i komunikacije u Beogradu.

Već **12** godina sa vama!

www.travelmagazine.rs

Selo Glasovnik kod Prokuplja

Aleksandar OBRADINOVIĆ, Beograd

Naizgled ne toliko zanimljiva, takoreći usputna fotografija seoskog prizora možda ne pruža estetski doživljaj poznatih monografija romskog života, ali vrlo brzo otkriva pregršt zanimljivih motiva za vrednog posmatrača. Prvo što mi je privuklo pažnju jeste pomalo neobičan, čak i monumentalni stav gospođe desno, koja je zagledana u daljinu, kao da svojom pozom, a i veličinom, nesumnjivo demonstrira ulogu "vođe" sela. To potvrđuju i pogledi drugih žena ka njoj, koje kao da je s poštovanjem posmatraju, ne želeći da svojom pojavom smetaju. Utisak je da ona jedina na fotografiji nije Romkinja, što daje prostora za dodatna tumačenja njene uloge i

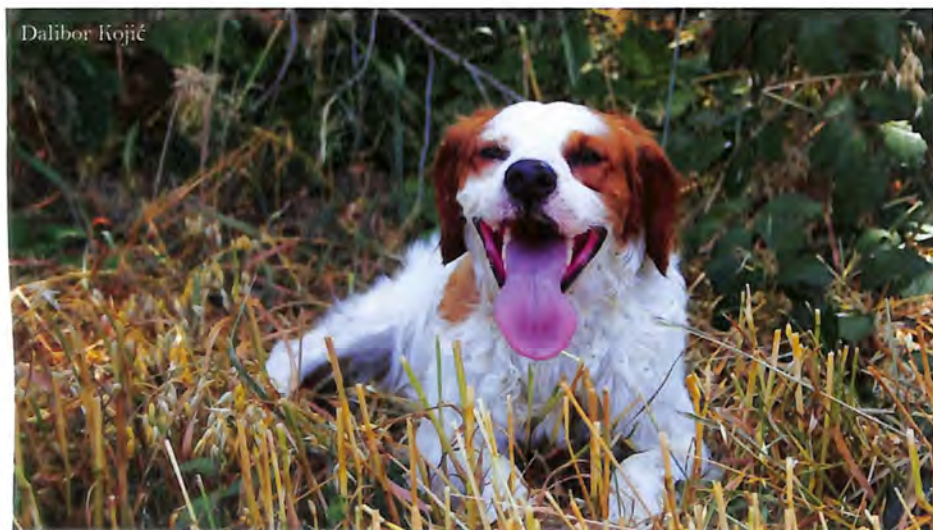
odnosa prema ostalim akterima. Deca su posebno zanimljiva: mali dečak koji na glavi ima nešto nalik kačketu; devojčice koje svaka na svoj način poziraju... Sve ove stvari ne tiču se možda formalnih likovnih kvaliteta fotografije, poput tona, kontrasta, odnosa površina, zlatnog preseka i sličnog, ali su dokaz da ona ipak ima dovoljno zanimljivog materijala za analizu. Ona je dokument koji pruža uvid ne samo u očigledno već ostavlja prostor i za čitanje podteksta, značenja skrivenog u naizgled običnoj usputnoj slici mesta. Aleksandru

bih poručio da malo više obrati pažnju na ekspoziciju, ali da nastavi s dokumentovanjem mesta, pazeći na unutrašnje odnose u grupama ljudi, jer oni mogu mnogo toga da otkriju o samom mestu.

kreativnost realizacija ★★★★★

Dalibor Kojić

Fotografija 1

Dalibor KOJIĆ, Modriča, BiH

Još jednom pričamo o odluci kao jednoj od osnovnih odlika autorskog dela. Ko je snimio ovu fotografiju znali smo odmah jer je ime sastavni deo fotografije i ta odluka možda ima opravdanja kada su u pitanju fotografije koje su namenjene Internetu, ali mi ih najčešće eliminišemo – dovoljan broj puta molili smo da nam takvu "doradu" ne šaljete. Ponekad prežive, ako je za retuš nepotrebne autorizacije dovoljno nekoliko poteza.

Sledeća i mnogo važnija odluka jeste ona šta fotografija treba da prikaže. Meni je na prvi pogled poruka glasila: ja imam psa, a

kreativnost realizacija ★★★★★

on ima ogroman jezik. Potom sam shvatio da je kadar čudan, tj. da nema neke preke potrebe da bude panorama. Primetio sam zatim hladne boje, nedostatak briljance... Tokom pokušaja da "pročitam" ostatak poruke povećao sam fotografiju i pronašao mnogo zanimljivih detalja koji su na originalu, zbog izbora širokog kadra, potisnuti. Nakon podešavanja balansa bele, osvetljenosti, kontrasta i novog izreza dobija se fotografija na kojoj se jasno vidi šaljiva priča o vrelom danu, psu koji se igrao po strništu i napunio krzno čičkom i koji je toliko umoran da je pored isplaženog jezika nesposoban da otera muvu koja mu stoji na vrh njuške.

SAVET

Nekoliko sledećih saveta odnose se ne samo na ovog već i na sve autore koji nam šalju svoje radove. Prva stvar jeste da fotografije sa umontiranim paspartuima, crnim okvirima (kojih ponekad ima i po petšest), ukopiranim imenima i "watermark-ovima" ne uzimamo u obzir za bilo kakvo objavljivanje. Druga važna stvar vezana je za izbor kadra o kome treba razmišljati prilikom fotografisanja i tokom naknadne obrade.

Pripremanje zimnice

Irina MILOVANOVIĆ, Užice

Začetnik moderne umetnosti Marsel Dišan (Marcel Duchamp) postavio je objekat iz svakodnevnog života u galerijski prostor i proglasio ga "Artefaktom" (u pitanju je čuveni pisoar). Od tada, umetnici se nisu bojali da nađu inspiraciju u motivima i stvarima koje ih okružuju. Tako i ovaj "smederevac" stoji usred cvetnog pejzaža kao kakav umetnički koncept. Nežno, u isto vreme i bleštavo svetlo, obasjava ga poput providenja i ističe njegovu belinu. Šporet deluje kao objekat koji je "pao s Marsa" i čini se da je još uvek u vezi s Marsom jer se odžak nastavlja van granica kadra, takoreći u nedogled. Čini se da ovaj sasvim običan, bezazlen snimak krije u sebi mnoštvo asocijacija koje ga čine toliko interesantnim i provokativnim upravo zbog jednostavnosti i banalnosti. Bilo bi zanimljivo videti ovu fotografiju malo doteranu u Photoshopu, tako da sve deluje savršeno i poput nameštene, tj. aranžirane fotografije. ■

kreativnost realizacija ★★★★★

Želimo vam prijatno putovanje uz vaš omiljeni časopis

Novi broj u prodaji!

Složite slagalicu na www.putovanjazadvoje.rs i osvojite:

- wellness vikend za dvoje u Termama Olimia
- wellness vikend za dvoje u Termama Zreče
- dve povratne avio karte Swiss Air Lines-a na relaciji Beograd – Ciri

D4

GRANICE POSTOJE DA BI SE POMERALE. A OVAJ D-SLR FOTOAPARAT JE UPRAVO ZA TO I NAPRAVLJEN

Nikon D4 ima ugrađen CMOS senzor visoke osetljivosti od 16,2 MPix, brzinu od 11 snimaka u sekundi i mogućnost proširene osetljivosti od ISO 50 do 204.800. Ima najbolji autofokusni sistem sa 51 mernom tačkom. Snima D-movie kvaliteta 1080p sa 30, 25 ili 24 sličice u sekundi uz Ethernet konekciju.

619.990 din

D800

MOĆAN D-SLR FOTOAPARAT

D800 - Novorazvijeni CMOS senzor FX formata sa 36,3 efektivnih MPix. Napredni sistem za merenje kao i brzi i osetljiviji autofokus. Širok raspon ISO osetljivosti od 100 do 6.400 proširiv na 50 do 25.600. Mogućnost snimanja 1920 x 1080/30p Full HD i HD filmova na bilo koji od dva formata FX ili DX u skladu sa vašom kreativnošću.

309.990 din

Nikon D700

TELO
209.990 din

D700 + MB-D10 233.990 din
D700 + PDK-01 255.990 din
D700 + 24-120mm f/4.0 309.990 din
D700 + 28-300mm f/3.5-5.6 289.990 din
D700 + 14-24mm f/2.8 359.990 din
D700 + 24-70mm f/2.8 349.990 din

Nikon D300s

TELO
131.990 din

D300s + 16-85mm VR 184.990 din
D300s + 18-200mm VR II 196.990 din

Nikon D3000

D3000 + 18-55mm VR + SanDisk SD 8GB POKLON 43.990 din

Nikon D7000

TELO
105.990 din

D7000 + 18-105mm VR 127.990 din
D7000 + 16-85mm VR 154.990 din
D7000 + 18-200mm VR II 169.990 din
D7000 + 18-105mm VR + 55-200mm VR 147.990 din
D7000 + 18-105mm VR + 55-300mm VR 154.990 din
D7000 + 18-105mm VR + 70-300mm VR 169.990 din

Nikon D90

TELO
67.990 din

D90 + 18-105mm VR 89.990 din
D90 + 16-85mm VR 119.990 din
D90 + 18-200mm VR II 135.990 din
D90 + 18-105mm + 50mm f/1.8D 99.990 din
D90 + 18-105mm VR + 55-200mm VR 109.990 din
D90 + 18-105mm VR + 70-300mm VR 129.990 din

Nikon D5100

TELO
59.990 din

D5100 + 18-55mm 64.990 din
D5100 + 18-55mm VR 68.990 din
D5100 + 18-105mm VR 84.990 din
D5100 + 18-55mm VR + 55-200mm VR 91.990 din
D5100 + 18-55mm VR + 55-300mm VR 99.990 din

Nikon D3100

TELO
45.990 din

D3100 + 18-55mm 49.990 din
D3100 + 18-55mm VR 52.990 din
D3100 + 18-55mm + 55-200mm VR 69.990 din
D3100 + 18-55mm VR + 55-200mm VR 73.990 din

Nikon 1

JA SAM 1 KLIK ISPRED

Nikon1 J1

- 10,1 MegaPiksela • displej TFT LCD 3 inča (7,5 cm) • (ISO 100-6.400) • film 1.080p full HD

J1 setovi

J1 + 10mm	55.990
J1 + 10-30mm	49.990
J1 + 10-30mm + 30-110mm	65.990
J1 + 10-30mm + 10mm	65.990

Nikon1 V1

- 10,1 MegaPiksela • displej TFT LCD 3 inča (7,5 cm) • (ISO 100-6.400) • film 1.080p full HD

V1 setovi

V1 + 10mm	82.990
V1 + 10-30mm	76.990
V1 + 10-30mm + 30-110mm	91.990
V1 + 10-30mm + 10mm	91.990

Izbor zamenljivih 1 NIKKOR objektiv i dodatne opreme pomažu vam da ostvarite najbolje rezultate prilikom snimanja ne opterećujući svoju foto torbu.

- 1 NIKKOR VR 10-30 mm
- 1 NIKKOR VR 30-110 mm
- 1 NIKKOR 10 mm
- 1 NIKKOR VR 10-100 mm
- Bajonet adapter FT1
- SB-N5 Speedlight blič

NIKOR objektiv

AF 24 mm f/1.4G ED AF-S 201.990 din

AF-S 35mm f/1.4 G 175.990 din

AF-S 24-120 mm f/4 G ED VR 114.990 din

AF-S 28-300 mm f/3,5 - 5,6 G ED VR 92.990 din

AF-S DX 10-24 mm f/3,5 - 4,5 G ED 87.990 din

AF-S DX 16-85 mm f/3,5-5,6 G ED VR 63.990 din

NIKON Obj 12-24mm F4G AF-S DX IF-ED	116.990 din
NIKON Obj 16-35mm f/4G ED VR	116.990 din
NIKON Obj 17-55mm F2.8G DX AF-S IF-ED	159.990 din
NIKON Obj 18-35mm F3.5-4.5D AF IF-ED	61.990 din
NIKON Obj 18-55mm F3.5-5.6G AF-S DX VR	20.990 din
NIKON Obj 18-105mm F3.5-5.6G ED VR AF-S DX	28.990 din
NIKON Obj 18-200mm F3.5-5.6G AF-S DX VR II	76.990 din
NIKON Obj 24-85mm F3.5-4.5G AF-S	48.990 din
NIKON Obj 24-85mm F2.8-4.0 D AF	76.990 din
NIKON Obj 28-85mm 1/3.5-4.5 Manualni	69.990 din
NIKON Obj 24-120mm F3.5-5.6G AF-S VR IF-ED	182.990 din
NIKON Obj 14-24mm F2.8G AF-S ED	171.990 din
NIKON Obj 24-70mm F2.8G AF-S	236.990 din
NIKON Obj 70-200mm F2.8G AF-S ED VR II	186.990 din
NIKON Obj 14mm F2.8D AF IF-ED	87.990 din
NIKON Obj 16mm F2.8D AaF Fisheye	62.990 din
NIKON Obj 20mm F2.8D AF	214.990 din
NIKON Obj 28mm F1.4 D AF	33.990 din
NIKON Obj 50mm F1.4D AF	40.990 din
NIKON Obj 50mm F1.8D	14.990 din
NIKON Obj 85mm F1.4D AF	131.990 din
NIKON Obj 60mm f/2.8G ED AF-S Micro	56.990 din
NIKON Obj 105mm F2.8G AF-S IF-ED VR II Micro	87.990 din
NIKON Obj 135mm F2.0 AF-DC	142.990 din
NIKON Obj 24mm f/3.5 D ED PC	212.990 din
NIKON Obj 45mm f/2.8D ED PC-E Micro	208.990 din
NIKON Obj 85mm F2.8D ED PC-E Micro	197.990 din
NIKON Obj 55-200mm f/4-5.6 AF-S DX VR IF-ED	31.990 din
NIKON Obj 70-300mm F4.5-5.6G IF-ED VR	56.990 din
NIKON Obj 80-400mm F4.5-5.6D AF VR	175.990 din
NIKON Obj 180mm F2.8D AF IF-ED	95.990 din
NIKON Obj 200mm F4.0 IF Micro	175.990 din
NIKON Obj 300mm F4.0 AF-S IF-ED	139.990 din

AF DX 10.5 mm f/2,6 G ED Fisheye 76.990 din

AF-S DX Micro 85 mm f/3,5 G ED VR 53.990 din

AF 85 mm f/1,8 D 45.990 din

AF-S DX 55-300 mm f/4,5 - 5,6 G ED VR 40.990 din

AF 35 mm f/2,0 D 30.990 din

AF-S DX 35 mm f/1,8 G 21.990 din

lowepro Preko 40 godina Lowepro proizvodi najkvalitetnije torbe i rančeve za foto i video opremu

SlingShot od 6.990 din

Flipside od 8.990 din

Adventura od 2.190 din

Pro Runner od 7.990 din

Toploader Zoom od 2.490 din

Classified od 7.990 din

lowepro S&F Serija Modular Carrying System

Sloboda pokreta. Brz pristup. Fleksibilnost.

NATIONAL GEOGRAPHIC

TORBE I RANČEVI

SanDisk

Extreme CompactFlash® kartice

brzine 60 mb/s, dostupne u kapacitetima od 4 GB - 32 GB, posebno su napravljene da pružaju vrhunske performanse za uređaje koji koriste CF format, sa početnom cenom već od 2.999 din

SanDisk® SD™ extreme HD video

Koristite SD extreme HD video karticu i dobićete savršen sklad brzine i pouzdanosti za snimanje video zapisa u punoj rezoluciji kao i najbolje performanse prilikom fotografisanja. Dostupne u kapacitetima od 4GB do 32 GB.

od 1.499 din

SanDisk® USB 3.0 čitač

Preнесите vaše fotografije i video zapise sa novim USB 3.0 čitačem brzinom do 500 mb/s. Podržava sve glavne formate kartica. Kompatibilan sa USB 2.0 uređajima.

4.999 din

Manfrotto

Stativi/tripod

- 055XPROB 17.490 din
- 190XPROB 14.990 din
- 190MF3 Mag Fiber 32.990 din

Tripod super pro

- 058B Triart Camera 37.590
- 161MK2 Mark 2 49.900 din

Tripod Compact

- MK3-H01 NOVO 5.990 din
- MK3-P01 NOVO 5.990 din
- MK394-H NOVO 8.990 din
- MK394-PQ NOVO 8.990 din

Monopodi

- 679B 4.990 din
- 680B 6.190 din
- 681B HD Pro 5.890 din
- 682B Self Standing 11.190 din

Glave

- 222 9.990 din
- 494RC2 5.990 din
- 496RC2 7.490 din
- 804RC2 7.490 din
- 808RC4 13.590 din
- 327RC2 17.490 din
- 501HDV 19.290 din
- 054M0-Q2 19.990 din

MH055M8-Q5 31.990 din

ML 240 9.490 din

ML 360H 15.490 din

JOBY

Lak i prenosiv. GORILAPOD stativ je obavezan za fotografu u pokretu. Savijte ga oko drveta, postavite ga na kamen, postavite ga na stolicu - GORILAPOD će vam pomoći u bilo kom okruženju.

JOBY Gorilapod

- SLR-Hybrid 4.490 din
- SLR-Zoom 5.490 din
- SLR-Zoom + Ballhead 7.990 din
- Focus + Ballhead 14.990 din
- Original 2.190 din

Magnetic Micro 2.490 din

GorillaTorch

- Touch Blue 2.990 din
- Touch Blade 5.990 din

SoftBox

Različite dimenzije oktagonalnog, kvadratnog, pravougaonog i strip oblika. Cena od 9.690 din

Kišobrani

Različite dimenzija i površina: beli, transparentni i srebrni. Cena od 2.590 din

Preplatite se!

dobićete časopis na vašu kućnu adresu

Specijalne ponude dvogodišnja pretplata

Za samo 5.950 dinara dobićete 22 broja vašeg omiljenog časopisa na kućnu adresu + poklon, knjigu "Fotografski priručnik" (grupa autora, izdavač Mono i Manjana, 2010, vrednost 3.780 dinara).

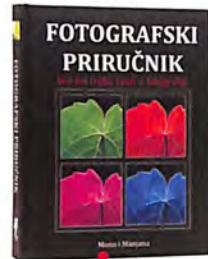
+ poklon knjigu

Godišnja pretplata

Za samo 2.950 dinara dobićete 11 brojeva časopisa na kućnu adresu + poklon, knjigu "Digitalna fotografija", priručnik koji nedostaje (David Pogue, izdavač Kompiuter biblioteka, 2011, vrednost 1.730 dinara).

Pretplata

- Za 2.750 dinara, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 gratis dobićete ReFoto na kućnu adresu (bez poklona).
- Ukoliko želite, možete se preplatiti na 6 brojeva + 1 gratis za samo 1.500 dinara (bez poklona).
- Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi 88 km (bez poklona).
- Poštarina je uključena u cenu.
- Za inostranstvo pretplata na 12 brojeva, s poštarinom, iznosi 80 evra.

Knjiga je podeljena na dva dela, o kojima možete da razmišljate kao o "fotografskom" i "digitalnom" delu. Autor David Pogue je kolumnista novina *New York Times* i jedan od najboljih predavača na svetu.

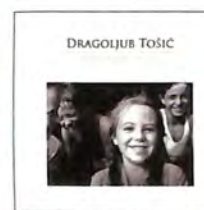
format: 165 x 235mm • 294 strana • tvrd povez

Priručnik će vam pomoći pri izboru pravog fotoaparata i objektivu i naučiti vas da manipulišete slikom i postignete najbolje efekte. Urednik knjige i autor većine fotografija je Stiv Bavister, jedan od najuspešnijih i najiskusnijih britanskih fotografa.

format: 215 x 280mm • 256 strana • tvrd povez

NAPOMENA:
PONUDA S POKLONOM VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE DOK TRAJU ZALIHE! POKLON ŠALJEMO ODVOJENO OD ČASOPISA!

Naručite povezane komplete ili naša druga izdanja

"DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE", Foto-monografija, 1.500 din. + 180 din. PTT

POVEZAN KOMPLET REFOTO ČASOPISA

za 2002, 2003, 2004, 2006. i 2007. godinu po 2.000 din. 2009, 2010. i 2011. godina - 3.490 din. + 160 din. PTT po kompletu

"TOMISLAV PETERNEK - ŽIVOT S FOTOGRAFIJOM", Foto-monografija, 5.000 din. + 400 din. PTT

Kupite stare brojeve

UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU ČASOPISA REFOTO (brojevi od 1 do 8, 29, 43 i 45 su rasprodati)

- od broja 9 do 54 cena po komadu je 125 din.
 - od broja 55 do 65 cena po komadu je 175 din.
 - od broja 66 iznosi 250 din.
- plus poštarina od 60 dinara po komadu

Učestvujte i vi u stvaranju časopisa... Kako?

POŠALJITE VAŠE FOTOGRAFIJE ZA SLEDEĆE RUBRIKE:

- PUTOPIS** Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: Putopis
- U FOKUSU** Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: U fokusu
- FOTO-KLINIKA** Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-klinika
- FOTO-AMATER** Do dvadeset fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG. citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-amater

*Uz fotografije je obavezno poslati i izjavu o autorstvu, tj. rečenicu u kojoj garantujete da je to što šaljete vaše delo.

FOTO-KONKURS
Učestvujte na godišnjem konkursu časopisa MOJE MESTO, MOJI LJUDI
citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-konkurs ili putem našeg sajta <http://www.refoto.rs/prijava.html>

Pošaljete nam fotografije E - POŠTOM

- prikačite fotografije uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
- ograničite veličinu jedne fotografije na 1,5 MB;
- maksimalna težina poruke je 10 MB.

INTERNET

Na našoj internet-prezentaciji odredili smo prostor za veb-galeriju za koju možete poslati do deset fotografija veličine 13 x 18 cm (1.535 x 2.126 pix u 300 dpi), JPEG, RGB a veličina 2MB. Na ovoj adresi možete poslati vaše fotografije za sve konkurse: <http://www.refoto.rs/prijava.php>

POŠTOM

Fotografije narezane na CD. Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompak-diskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. Obavezno napišite podatke u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada). Adresa za slanje: ZA REFOTO, Studio One, Pčinjska 15a, 11 000 Beograd.

Čitajte naše najnovije izdanje na sajtu www.novinarnica.net

NOVINARNICA.

Novinarnica sve novine na jednom mestu

O načinu uplate detaljnije na www.refoto.rs ili pišite na pretplata@refoto.co.rs

Pixel Plus
Servis Centar

Mihizova 22, Beograd
tel: 011/3392-844
email: servis@pixelplus.rs

Popravka i održavanje:

- Foto aparata
- Video kamera
- Objektiva
- Bliceva
- Video projektora
- Foto šampača

Autorizovani Canon servis za video i foto program

<http://app.gedzetgodine.com>
GIMME THE APP™ 2012
TAKMIČENJE ZA NAJBOLJU ANDROID APLIKACIJU!
GLAVNA NAGRADA: \$1000

POWERED BY:

VIŠE INFORMACIJA I PRIJAVE NA:
<http://app.gedzetgodine.com>

BLUR

M A G A Z I N E

photo: Mecuro B Catto

25

www.blur-magazine.com

Ovlašćeni zastupnik
ANITA-FOTO D.O.O.
www.mitsubishi-foto.rs

Tel: 064 38 91 408

Jedan štampač sa dvostrukom snagom

DUPLI ŠTAMPAČ
CP-D707DW

POJEDINAČNI ŠTAMPAČ
CP-D70DW

ŠTAMPAČI - TERMINALI - KIOSK - SISTEMI - LABORATORIJE

PISMO MESECA

Senka Sokolović, Beč, Austrija
U SVIJETU FOTOGRAFIJA

Poštovana redakcijo Refoto!
Puno Vam hvala na objavi moje fotografije "Concrete" iz Beča u februarском izdanju. Kritika je prekrasna i jako sam vam zahvalna.
Nažalost sam propustila divnu izložbu Monochrome sveta u Beogradu, tetka koja živi tu mi je rekla da je bila super. Pripremam se na slanje mojih fotki za ovogodišnji konkurs "Moje mesto, moji ljudi", ali pošto radije izrađujem moje fotografije direktno sa memorijske kartice prije nego ih kopiram na kompjuter mi treba vremena!
Slažem se sa puno Vaših komentara, članaka i pismima čitaoca (tj. sa mišljenjima u njima) da fotošopiranje uzima dušu fotografijama koje su za zericu lošije nego očekivano. Zastupam teoriju da fotograf mora unaprijed znati šta želi, kakve su mogućnosti njegove kamere, i njegovo znanje mora biti dovoljno da uspije u svom pokušaju isprve. Okay, iz druge isto tolerišem!

Naknadno obrađivanje fotografija za mene ima smisla ako se radi o sursi koja je sekundarna: reklama ili neka vrsta editovanja koja u stvarnom životu nije moguća. Dodavanje slova kao dakle za reklamu. Ili igranje sa mogućnostima, samo lične zabave radi.

Još uvijek skoro nijednu Canonom EOS 400D snimljenu fotografiju nisam obradila a one koje snimam Olympusom sa "beauty", "magic" ili drugim filtrom, pokušavam da stvorim normalnim putem ponovo tragajući za okolnostima koje mi nude savršeno svjetlo, okvir ili efekat. Režem slova i stavljam ih na fotografiju, pa opet snimam ili koristim staklo kao filter ili dodatno preklapanje scene. Više ih ne koristim kao "moje fotke". One su Olympusove.

Ipak, nabavljajući si iPhone, nisam mogla da odolim fotošopiranju u social networku Instagram. Svsnula sam kad se i ta platforma prodala Facebooku ali sve fotografije koje Instagramom objavim ubrzo brišem, momenat tih

fotografija je kratak i tako pokušavam da se postavim prema prolaznosti masovnog objavljivanja besmisleno kadriranih, navodno fotografija, koje nemaju veliko značenje za mene. Uživam u praćenju svakodnevnice mojih poznanika diljem svijeta i to je to.

Ono što mi jako puno znači je Vaš časopis, jer nama čitaocima nudi onu pravu mogućnost uživanja u svijetu fotografija. Sretna sam što je iz regiona koje poznajem (iako sam rodom iz Sarajeva, u posljednjih pet godina se "muvam" i po Beogradu, i po cijeloj ex-Ju pomalo) i što znam da većinu fotki rađe čitaoci.

Svaka čast, sve najbolje i do skorog slanja mojih fotografija, koje ću ovaj put bolje označiti!

Šta dodati ovakvom pismu osim da s nestrpljenjem očekujemo Vaše nove fotografije, a pokušaj odgovora na pitanje obrade fotografija imate i u ovom broju.

Slobodan Mihailović
VELIČINA DIGITALNE SLIKE

Reših da se fotografiji vratim bar kao hobbiju i odskora sam nabavio Canon 20D i da s njim u ruci izučim novu tehniku. Ima dosta zbunjujućih stvari u odnosu na analognu fotografiju ali ovoga puta zanima me veličina slike, i to pikseli po inču. Kada otvorim fotografije sa Canon 20D i 5D MKII, one imaju rezoluciju 72 ppi. Kada otvorim snimke sa Nikona D300 i D200, oni imaju 300 ppi. Sve fotografije kopirane su direktno sa kartice preko čitača u folder, znači nikakav mejl i sl. Konkretno me zanima kako da dobiem fotografije u rezoluciji 300 ppi zbog štampe, kvaliteta...

Muke oko veličine digitalnih fotografija objašnjavali smo bezbroj puta. Najviše nedoumice izazivaju dimenzije jer digitalna, bitmapirana slika (ne samo fotografije) ima tri dimenzije. Pojedini fotoaparati po "difoltu" daju fotografije u rezoluciji 72, drugi to rade sa 240, a većina ima rezoluciju 300. Generalno to ništa ne menja, jedino zahteva dve stvari: promenu rezolucije s isključenom opcijom Resample Image (u prozoru Image Size) ili postavljanje te rezolucije u programu Adobe Camera Raw... Prikaz problematike vezane za podešavanja dimenzija digitalne slike objavili smo u časopisu Refoto broj 89.

Darko Ričko, Sisak, Hrvatska

Htio bih vam se zahvaliti na objavljivanju moje fotografije, počašćen sam. Časopis Refoto je stvarno zanimljiv, s različitim sadržajem, a sve je vezano za fotografiju. Komentari i savjeti su stručni i stvarno ok. Drago mi je što na neki način i ja sudjelujem u vašem časopisu. Hvala. U prilogu jedna zafrkantska fotografija, možda nekom izmami osmijeh u danjašnja krizna vremena – malo šale.

Postanite ReFoto reporter! ✓

Dragi naši čitaoci,
pružamo vam mogućnost da postanete saradnici časopisa Refoto.

Veliki broj vas daje nam predloge da predstavimo nove fotografe, objasnimo različite tehnike fotografisanja, obavestimo druge o foto-opremi koju ste sami napravili... Zato smo odlučili da napravimo i ovakav, zvaničan, poziv svima vama koji se još uvek premissljate a želeli bi da se oprobate kao foto-reporter, reporter, dopisnik ili izveštač. Pošaljite nam vaš članak (tema neka bude ona koja vas najviše interesuje) sa vašim ilustracijama za koji mislite da će biti i drugima od koristi.

Postani i ti ReFoto saradnik i pošalji svoj članak na: citaoci@refoto.co.rs

REVOLUCIONARNO
IZ EPSONA!

Idealno rešenje za dizajnere i arhitekte!
Najjeftiniji multifunkcijski A3+ uređaj sa wireless-om!

EPSON WORKFORCE WF 7525

EPSON WORKFORCE WF 7515

ewe comp

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

Beograd: LIST COMPUTERS 3535555 * OFFICE 1 SUPERSTORE 3460600 * GRAPPOLO INTERNATIONAL 3091421 * BIG BANG 2286652 * BEL COMPUTERS 3544007 * CT RETAIL 3120886 * CARTRIDGE WORLD'S PRINTING * COX PRINTS 3576611 * COMPUTER SHOP DOO 2688104 * HELIAS 7440300 * MICRO SYSTEMS 3283007 * DESK COMPUTERS 3240017 * ATOM PARTNER 2090856 * COMPUTERLAND 3095995 * DG GRAFISKI CENTAR 2030863 * GCI LINA 2426774 * HELLAS 3000100 * DS COMPUTERS 3085542 * LAPTOP CENTAR CALL CENTAR - 0800 33 37 77 * GIGATRON HALO SHOP - 0800 30 40 50 * CT RETAIL HALO SHOP - 0800 20 30 40 * Čačak: BOJAN KOMERC DOO 032600010 * KOLUBARA 0343333 * KRAJINOVA 032340410 * Čuprija: INTERCOM COMPUTERS 035477077 * Jagodina: LINK 035245245 * Kikinda: BUS COMPUTERS 023032102 * Kragujevac: MNE DOO 034304970 * Kraljevo: LISPOL 030225740 * Kruševac: LIPOL 0343333 * Kopaonik: IT LESKOVAC 016234101 * KATALOG 016213313 * Novi Sad: INFOGRAF 021551311 * POSITIVE 0214720388 * ASYS 021402420 * SI I BIRO D.O.O. 021751310 * IQ COMPUTERS 021453833 * Nova Pazova: FB TATTA DOO 024700000 * PAKOMITEL 018530353 * Palaga: STEFAN DOO 031893323 * SKY COMPUTERS 031825525 * Raška: LISPOL 035730050 * Senta: SABOTRONIC 031815307 * Smederevo: PLANINKA 026643021 * Stara Pazova: ALI CO 0343333 * Subotica: K-OFFICE DOO 024670920 * DG COMPUTERS 024655789 * Sabac: PC MARKET 0162110133 * Tuzla: ANSOFT 020810180 * Ulcinj: DATA COMM 031512122 * PETAR PAN 031511133 * Valjevo: URBAN TRAVEL 0343333 * Vrnjačka Banja: KANON TEHNOBIO 013838884 * Zaječar: GENIUS SHOP 019426768 * Zrenjanin: FEDRA COMPUTERS 023589780 * MPA 023566114

EPSON®
EXCEED YOUR VISION